

SUKARANAN SA PAGSUSI SA BIBLIA

UNANG BAHIN: DAANG TUGON

HARVESTIME INTERNATIONAL INSTITUTE

Kini nga kurso kabahin sa **Harvestime International Institute**, usa ka programa nga gide-sinyo aron sa pagsangkap sa mga magtotoo alang sa epektibo nga espirituhanong pag-ani.

Ang nag-unang mga tema sa pagbansay-bansay mao ang pagtudlo kon unsa ang gipanudlo ni Jesus, nga mikuha sa mga tawo nga mga mangingisda, mga maniningil sa buhis, ug uban pa, ug mibag-o kanila ngadto sa mapuslanong mga kristohanon nga moabot sa ilang katilingban uban sa Ebanghelyo nga adunay pagpakita ug gahum.

Kini nga manwal maoy usa ka kurso sa pipila ka mga modyuls sa kurikulum nga magapalihok sa mga magtotoo gikan sa paghanduraw ngadto sa pagpahimutang, pagpadaghan, pag-organisar, ug pagpalakaw aron sa pagkab-ot sa tumong sa pag-ebanghelyo.

MGA KAUNDAN

Unsaon Paggamit Kini Nga Manwal	3
Mga Sugyot Sa Grupo Nga Pagtuon	4
Pasiuna	5
Mga Tumong Sa Kurso	6

PASIUNA SA BIBLIA

1. Pagpaila Sa Biblia	7
2. Ang Mga Libro Sa Biblia	19
3. Mga Bersyon Sa Biblia	37
4. Pasiuna Sa Paglatid	43

ANG DAANG TUGON

Pasiuna Sa Mga Libro Sa Kasugoan	48
5. Genesis	49
6. Exodo	54
7. Levitico	61
8. Numeros	66
9. Deuteronomio	71
Pasiuna Sa Mga Libro Sa Kasaysayan	75
10. Josue	76
11. Mga Maghuhukom	80
12. Ruth	86
13. 1 ug II Samuel	90
14. 1 ug II Mga Hari	95
15. 1 ug II Mga Cronicas	101
16. Esdras	105
17. Nehemias.	109
18. Ester	114

Pasiuna Sa Mga Libro Sa Pamalak	119
19. Job	120
20. Mga Salmo	125
21. Mga Proverbio	131
22. Ecclesiastes	135
23. Awit ni Salomon	139
Pasiuna Sa Mga Libro Sa Propesiya	143
24. Isaias	146
25. Jeremias	151
26. Lamentaciones	155
27. Ezequiel	159
28. Daniel	163
29. Oseas	169
30. Joel	174
31. Amos	178
32. Abdias	182
33. Jonas	186
34. Miqueas	190
35. Nahum	194
36. Habacuc	198
37. Sofonias	202
38. Haggeo	206
39. Zacarias	210
40. Malaquias	215
Mga Tubag sa Kinaugalingong Eksamen	219

UNSAON PAGGAMIT KINI NGA MANWAL

PORMAT SA MANWAL

Ang matag leksyon naglangkob sa:

Mga Tumong: Kini mao ang mga kalab-oton nga kinahanglang makab-ot pinaagi sa pagtuon sa kapitulo. Basaha una usa magsugod sa leksyon.

Sag-uluhong Bersikulo: Kini nga bersikulo nagpatigbabaw sa mga nag-unang konsepto sa kapitulo. Sag-uloha kini.

Hisgutan sa Kapitulo: Tun-i ang matag seksyon. Gamita ang inyong Biblia sa pagtan-aw sa bisan unsa nga pakisayran nga wala iimprinta sa manwal.

Kinaugalingong Eksamen: Kuhaa kini nga eksamen pagkatapos magatu-on sa kapitulo. Su layi sa pagtubag ang mga pangutana sa walay paggamit sa inyong Biblia o niini nga manwal. Sa diha nga kamo matapos na sa kinaugalingong eksamen, i-tsek ang inyong mga tubag diha sa tubag nga seksyon nga gihatag sa katapusan sa basahon.

Alang sa Dugang Pagtuon: Kini nga seksyon makatabang kaninyo nga mopadayon sa inyong pagtuon sa Pulong sa Dios, ipalambo ang inyong mga kahanas sa pagtuon, ug gamita ang inyong nakat-onan sa inyong kinabuhi ug ministryo.

Katapusang Eksaminasyon: Kon kamo nalista niini nga kurso para adunay grado, makada wat kamo ug katapusang eksaminasyon niini nga kurso. Sa pagtapos niini nga kurso, kinahanglan nga makompleto ninyo ang eksaminasyon ug ibalik kini alang sa grado ingon sa gisugo.

DUGANG MATERIALES NGA GIKINAHANGLAN

Kinahanglanon ninyo ang King James nga hubad sa Biblia

MGA SUGYOT ALANG SA GRUPONG PAGTUON

UNANG PANAGTIGOM

Pagsugod: Sugdan sa pag-ampo ug magpaila-ila. Mag-inilhanay sa usag-usa ug itala ang mga estudyante.

Paghimo ug mga pamaagi alang sa Grupo: Seguradohon kon kinsa ang mogiya sa mga miting, ang panahon, dapit, ug mga petsa alang sa sunod pa nga mga sesyon.

Pagdayeg ug Pagsimba: Dapita ang presensya sa Balaang Espiritu sa inyong sesyon sa pag bansay.

Iapod-apod ang mga Manwal sa mga Estudyante: Ipaila ang titulo sa manwal, pormat, ug mga tumong sa kurso nga gihatag sa unang pipila ka mga pahina sa manwal.

Himoa ang Unang Buluhaton: Ipabasa sa mga estudyante ang mga kapitulo nga nakatuka ug ipakuha ang kinaugalingong eksamen sa dili pa ang sunod nga panagkita. Ang gidaghanon sa mga kapitulo nga ituka matag miting mag-agad sa gitag-on sa mga kapitulo, sa sulod niini, ug sa mga abilidad sa inyong grupo.

IKADUHA UG SA SUNOD PANG PANAGTIGOM

Pagsugod: Pag-ampo. Pag-abi-abi ug irehistro ang mga bag-ong estudyante ug iapod-apod sa kanila ang manwal. Kuhaa ang listahan sa mitambong. Tagai ug panahon sa pagdayeg ug pag simba.

Balikan Pagtuon: Ipresentar ang usa ka mubo nga kinatibuk-an sa gitun-an sa naunang miting.

Leksyon: Hisguti ang matag seksyon sa kapitulo gamit ang mga **oluhan** nga adunay dagkong mga letra ingon nga latid sa usa ka pagtulon-an. Pangutan-a ang mga estudyante kon aduna bay mga pangutana o mga komentaryo sa ilang gitun-an. Iaplikar ang leksyon sa mga kinabuhi ug sa mga ministeryo sa inyong mga estudyante.

Kinaugalingong eksamen: Balikan ang kinaugalingong eksamen sa mga estudyante nga na tapos. (Pahinumdom: Kon dili ninyo gusto nga ang mga estudyante adunay sumbanan sa mga tubag sa kinaugalingong eksamen, mahimong pilason ang mga panid sa tubag sa likod sa matag manwal.)

Alang sa Dugang Pagtuon: Mahimo nga buhaton kini nga mga proyekto sa usa ka grupo o sa indibidwal nga basihan.

Katapusang Eksaminasyon: Kon kamo nalista niini nga kurso para adunay grado, makadawat kamo ug katapusang eksaminasyon niini nga kurso. Sa pagtapos niini nga kurso, kinahanglan nga makompleto ninyo ang eksaminasyon ug ibalik kini alang sa grado ingon sa gisugo.

Module: Pagpaghimutang
Kurso: Sukaranan sa Pagsusi sa Biblia I

PASIUNA SA KURSO

Ang daghang mga paghisgot sa Daang Tugon ni Jesus sa panahon sa iyang yutan-ong panga lagad nag-ilustrar sa importansya nga iyang gihatag sa pagkahibalo sa naundan sa Kasulatan. Tungod kay si Jesus naghatag ug gibug-aton sa kamahinungdanon sa Pulong sa Dios ngadto sa mga tawo nga iyang gibansay, ang Harvestime International Institute nagpresentar sa kurso nga "*Sukaranan sa Pagsusi sa Biblia*" ingon nga kabahin sa iyang programa sa pagbansay aron sa pagsangkap sa mga lalaki ug mga babaye sa pag-abot sa ilang mga nasud sa mensahe sa Dios.

Ang "*Sukaranan sa Pagsusi sa Biblia*" nagpaila sa Biblia ug naghisgot sa iyang mga hubad ug nagkalain-laing mga bersyon. Kini nagpakita sa kinatibuk-ang kasaysayan sa Biblia, heyo gripiya, ug kinabuhi sa kapanahonan sa Biblia. Ang kurso naghatag ug latid alang sa matag libro sa Biblia ug nagtudlo sa paglatid sa kahanas sa pagpalapad niining sukaranan nga mga latid sa mas detalyado nga pagtuon sa Pulong sa Dios.

Ang impormasyon nga gipresentar sa matag libro sa Biblia naglakip sa tagsulat, mga tawo kang kinsa ang libro gisulat, katuyoan sa libro, yawi nga bersikulo, listahan sa nag-unang mga karakter, ug latid sa kaundanan. Usa ka prinsipyo sa kinabuhi ug pangalagad gipahayag usab sa matag libro. Kini nga mga prinsipyo sukaranan nga mga kamatuoran nga mahinungdanon sa Kristohanong pagkahamtong ug pagpangalagad nga kinahanglan ninyong tinguhaon nga ilakip sa inyong kaugalingon nga kinabuhi. Makatabang nga mga tsart, mga mapa, ug mga kapanahonan nga nagatingob sa mahinungdanong mga kamatuoran sa laktod nga porma gilakip usab niini nga kurso.

Ang kurso gibahin ngadto sa duha ka bahin:

Unang Bahin: Naghatag ug pasiuna nga materyal sa Biblia ug mga latid alang sa mga libro sa Daang Tugon.

Ikaduhang Bahin: Naghatag ug mga latid alang sa mga libro sa Bag-ong Tugon.

Ang "*Sukaranan sa Pagsusi sa Biblia*" maoy kauban sa kurso nga "*Mamugnaong Pagtuon sa Biblia nga mga Paagi*" nga nagtudlo sa nagkalainlain nga mga paagi sa pagtuon sa Biblia. Ang duha ka mga kurso gidisenyo aron mapalambo ang inyong personal nga pagtuon sa Pulong sa Dios. *

* Tungod kay ang matag kurso sa Harvestime International Institute gidesinyo aron mahimong kompleto sa iyang kaugalingon, gikinahanglan nga balikon ang pipila ka pasiuna nga materyal gikan sa "*Mamugnaong Pagtuon sa Biblia nga mga Paagi*." Tulo sa pasiuna nga mga kapitulo susama sa duha ka mga kurso.

MGA TUMONG SA CORSO

Sa pagkahuman niini nga kurso kamo makahimo sa:

- Pag-ila sa nag-unang mga pagbahin sa Biblia.
- Pagpatin-aw sa kalainan tali sa mga bersyon, mga hubad, ug mga batbat nga edisyon sa Biblia.
- Paghulagway sa adlaw-adlaw nga kinabuhi sa kapanahonan sa Biblia.
- Pagtingob sa kronolohiya sa Biblia.
- Paghimo ug pagpalapad sa mga latid.
- Alang sa matag libro sa Biblia gipahayag ang mosunod:
 - Tagsulat
 - Kang kinsa gisulat ang libro
 - Kanus-a kini gisulat
 - Katuyoan sa libro
 - Yawing Bersikulo
 - Kinabuhi ug Ministeryo nga Prinsipyo
- Pagpadayon sa mas detalyado nga pagtuon sa Pulong sa Dios sa pagkahuman niini nga kurso.

UNANG BAHIN: PASIUNA SA BIBLIA

KAPITULO 1

PAGPAILA SA BIBLIA

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman.
- Pagpatin-aw sa pulong nga "Biblia."
- Pagpatin-aw sa pulong nga "Kasulatan."
- Pagpasabot sa sinugdanan sa Biblia.
- Pag-ila sa dagkong mga katuyoan sa Biblia.
- Pag-ila sa Daan ug Bag-ong Tugon ingon nga duha ka dagkong dibisyon sa Biblia.
- Pagngalan sa upat ka dibisyon sa mga libro sa Daang Tugon.
- Pagngalan sa upat ka dibisyon sa mga libro sa Bag-ong Tugon.
- Pagpasabot kung unsa ang gipasabot sa "panaghiusa ug pagkalain-lain" sa Biblia.
- Pag-ila sa tawo diin ang pinadayag sa duha ka testamento nakasentro.

SAG-ULOHONG BERSIKULO:

Ang tibook nga Kasulatan gituga sa Dios, ug may kapuslanan alang sa pagpa nudlo, sa pagbadlong, sa pagsaway, sa pagmatuto sa pagkamatarung:

Aron ang tawo sa Dios mamahingpit, masinangkapan alang sa tanang maayong mga buhat. (II Timoteo 3: 16-17)

PASIUNA

Kini nga kapitulo nagpaila sa Biblia nga mao ang sinulat nga Pulong sa usa ka matuod nga Dios. Ang pulong "Biblia" nagpasabot sa "mga libro." Ang Biblia maoy usa ka libro nga naglangkob sa 66 ka nagkalain-laing mga libro.

Ang pulong nga "Kasulatan" gigamit usab sa pagduso sa Pulong sa Dios. Kini nga pulong gikan sa usa ka Latin nga pinulongan nga nagkahulogang "sinulat." Sa diha nga ang pulong nga "Kasulatan" gigamit sa kapital nga "K" kini nagpasabot sa sagrado nga mga sinulat sa usa ka matuod nga Dios. Ang pulong nga "Biblia" wala gigamit diha sa Biblia. Kini mao ang pulong nga gigamit sa mga tawo ingon nga usa ka titulo alang sa tanang mga Pulong sa Dios.

SINUGDANAN SA BIBLIA

Ang Biblia mao ang sinulat nga Pulong sa Dios. Siya nagtuga sa mga pulong diha sa Biblia ug gigamit ang gibana-bana nga 40 ka lain-laing mga tawo nga nagsulat sa iyang mga pulong. Kini nga mga tawo misulat sa kapin sa 1500 ka mga katuigan. Ang hingpit nga panag-uyon niini nga mga manunulat maoy pamatuod nga silang tanan gigiyahan sa usa ka tagsulat. Kanang tagsulat mao ang Dios.

Ang pipila sa mga manunulat nagsulat sa tukma gayud kon unsa ang giingon sa Dios:

Kumuha ka ug usa ka linukot sa usa ka basahon, ug isulat niini ang tanang mga pulong nga gisulti ko kanimo batok sa Israel. . . (Jeremias 36: 2)

Ang ubang mga manunulat nagsulat kon unsa ang ilang nasinati o unsa ang gipadayag sa Dios mahitungod sa umaabot:

Isulat ang mga butang nga imong nakita, ug ang mga butang nga mao karon, ug ang mga butang nga mahitabo sa umaabot. (Pinadayag 1:19)

Ang tanang mga manunulat nagsulat ubos sa lamdag sa Dios sa mga pulong sa iyang mensahe alang kanato.

ANG KATUYOAN SA BIBLIA

Ang Biblia mismo nagrekord sa iyang nag-unang katuyoan:

Ang tibook nga Kasulatan gituga sa Dios, ug may kapuslanan alang sa pagpanudlo, sa pagbadlong, sa pagsaway, sa pagmatuto sa pagkamatarung:

Aron ang tawo sa Dios mamahingpit, masinangkapan alang sa tanang maayong mga buhat. (II Timoteo 3: 16-17)

Ang Kasulatan mao ang gamiton sa pagtudlo sa doktrina, sa pagbadlong ug sa pagsaway gikan sa dautan, ug sa pagtudlo sa pagkamatarung. Kini makatabang kaninyo sa pagpuyo nga matarung ug pagsangkap kaninyo sa pagpamuhat alang sa Dios.

DAGKONG MGA BAHIN

Ang Biblia gibahin ngadto sa duha ka mga dagkong seksyon nga gitawag sa Daang Tugon ug Bag-ong Tugon. Ang pulong nga "testamento" nagpasabot sa "pakigsaad." Ang usa ka pakigsaad maoy usa ka kasabutan. Ang Daang Tugon nagrekord sa orihinal nga pakigsaad sa Dios o kasabutan uban sa tawo. Ang Bag-ong Tugon nagrekord sa bag-o nga pakigsaad nga gihi mo sa Dios pinaagi sa iyang Anak, si Jesu-kristo.

Unsa ang hilisgutan niining duha ka mga kasabutan? Silang duha nagtagad sa pagpasig-uli sa makasasala nga tawo ngadto sa husto nga relasyon sa Dios. Ang Dios nagbuhat ug usa ka balaod nga ang sala mapasaylo lamang pinaagi sa pagpaagas sa dugo:

**. . . Kon walay pag-ula sa dugo walay pagpasaylo (kapasayloan).
(Hebreohanon 9:22)**

Ubos sa kasabutan sa Dios diha sa Daang Tugon, ang dugo sa mga halad sa mga mananap gihimo sa tawo aron makabaton sa kapasayloan sa sala. Kini mao ang simbolo sa halad nga dugo ni Jesus-Kristo nga gihatag ilalum sa bag-o nga kasabutan uban sa Dios. Pinaagi sa pag katawo, kinabuhi, kamatayon, ug pagkabanhaw ni Jesus, ang katapusan nga halad alang sa sala gihimo:

Apan si Kristo nga miabot nga usa ka labawng sacerdote sa mga maayong butang nga moabot, pinaagi sa labing dako ug labing hingpit nga tabernaculo, nga dili binuhat sa mga kamot, nga kong sayron dili niining pagkabuhata;

Dili usab pinaagi sa dugo sa mga kanding ni sa mga nating baka, kondili pinaagi sa iyang kaugalingong dugo misulod sa makausa ngadto sa dapit nga balaan, sa nakab-ot nga walay katapusan nga pagtubos alang kanato.

Kay kon ang dugo sa mga toro nga baka ug sa mga kanding, ug ang mga abo sa usa ka dumalaga nga baka nga gisablig kanila nga mga mahugaw, nagapabalaan ngadto sa pagkahinlo sa unod:

Unsa ka labaw pa gayud ang dugo ni Kristo, nga pinaagi sa Espiritu nga walay katapusan naghalad sa iyang kaugalingon nga walay buling ngadto sa Dios, ma gahinlo sa inyong kaisipan gikan sa patay nga mga buhat sa pag-alagad sa Dios nga buhi?

Ug tungod niini nga hinungdan siya mao ang tigpataliwala sa bag-o nga tugon, nga pinaagi sa kamatayon, alang sa pagtubos sa mga paglapas nga nahisakop sa nahauna nga tugon, sila nga gitawag makadawat sa saad sa panulondon nga walay katapusan. (Hebreohanon 9: 11-15)

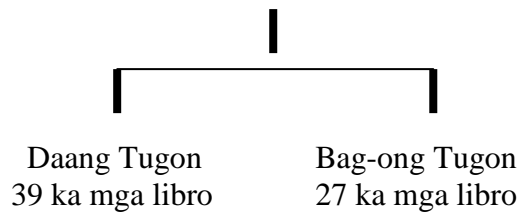
Ang duha ka mga tugon mao ang Pulong sa Dios ug kita kinahanglan gayud nga magtuon sa duha aron makasabot sa mensahe sa Dios. Ang termino nga "daan" ug "bag-o" nga mga tugon gigamit sa pag-ila tali sa kasabutan sa Dios ug sa tawo sa wala pa ug human sa kamatayon ni Jesu-Kristo. Kita wala magsalikway sa Daang Tugon tungod lamang kay kini gitawag nga "karaan."

DUGANG MGA BAHIN

Ang Biblia gibahin ug dugang ngadto sa 66 ka mga libro. Ang Daang Tugon adunay 39 ka mga libro. Ang Bag-ong Tugon naglangkob sa 27 ka mga libro. Ang matag libro gibahin ngadto sa mga kapitulo ug mga bersikulo. Bisan tuod ang sulod sa matag libro mao ang Pulong sa Dios, ang pagbahin ngadto sa mga kapitulo ug mga bersikulo gihimo sa tawo sa paghimo niini nga sayon sa pagpangita sa piho nga mga tudling. Lisud kaayo mangita sa usa ka tudling kon ang tanang mga libro usa ka taas nga parapo.

Ania ang usa ka yano nga dayagrama nga nagpakita sa nag-unang mga hugna sa mga Biblia:

ANG BIBLIA

PANAGHIUSA SA BIBLIA

Kon kita mosulti sa panaghiusa sa Biblia, kita nagpasabot sa duha ka butang:

UNA: ANG BIBLIA NAGKAHIUSA SA NAUNDAN:

Bisan tuod ang Biblia gisulat sa daghan nga mga manunulat sa daghang mga katuigan, walay mga panagsumpaki. Ang usa ka tagsulat wala mosumpaki sa bisan unsa sa uban. Ang Biblia naglakip sa panaghisgot sa gatusan ka mga kontrobersyal nga mga hilisgutan. (Ang usa ka kontrobersiyal nga hilisgutan mao ang nagmugna sa lain-laing mga opinyon sa diha nga hisgotan). Apan ang mga manunulat sa Biblia nagsulti sa mga hilisgutan nga adunay panag-uyon gikan sa unang libro sa Genesis hangtud sa katapusang libro sa Pinadayag. Kini posible tungod kay sa tinuod adunay usa lamang ka tagsulat: ang Dios. Ang mga manunulat nagtala lamang sa mensahe ubos sa iyang direksyon ug inspirasyon. Tungod niini nga hinungdan, ang sulod sa Biblia nagkahiusa.

IKADUHA: ANG BIBLIA NAGKAHIUSA SA TEMA:

Ang ubang mga tawo naghunahuna nga ang Biblia maoy usa ka koleksyon sa 66 ka nagkalain lain nga mga libro sa lain-laing mga hilisgutan. Sila wala makaamgo nga ang Biblia nahiusa sa usa ka dako nga tema. Gikan sa sinugdan hangtud sa katapusan, ang Biblia nagpadayag sa espesyal nga katuyoan sa Dios nga gitingob diha sa libro sa mga taga-Efeso:

Nga iyang gipaila kanato ang tinago sa iyang kabubut-on, sumala sa iyang kahamut-an nga iyang gituyo diha sa iyang kaugalingon:

Alang sa usa ka hugna sa kahupnganan sa panahon sa pagtigom sa tanang mga butang diha kang Kristo, niadtong mga butang sa mga langit, ug ang mga butang sa yuta; bisan pa diha kaniya:

Nga diha usab nahimo kita nga usa ka kabilin, sa gipili kitang daan sumala sa katuyoan diha kaniya nga nagabuhat sa tanan nga mga butang sumala sa pagbulut-an sa iyang kabubut-on. (Efeso 1: 9-11)

Ang Biblia nagpadayag sa tinago nga plano sa Dios nga mao ang paghiusa sa tema sa Biblia. Kini mao ang pagpadayag ni Jesu-kristo ingon nga Manluluwas sa mga makasasala nga ka tawhan. Si Jesus nagpasabot kon sa unsang paagi nga ang Daang Tugon nakasentro kaniya:

Ug siya miingon kanila: Kini mao ang mga pulong nga akong gipamulong kanin yo samtang ako uban pa kaninyo, nga ang tanan nga mga butang kinahanglan nga matuman, nga nahisulat diha sa mga kasugoan ni Moises, ug sa mga mana lagna, ug sa mga salmo mahitungod kanako. (Lucas 24:44)

Uban niini nga pasiuna, si Jesus nagpadayon ug. . .

. . . Gibuksan niya ang ilang mga salabutan aron makatukib sila sa mga kasulatan. (Lucas 24:45)

Unsa ang gihatag ni Jesus nga yawi alang kanila sa pagsabot sa mga Kasulatan? Ang kama tuoran mao nga ang dagko nga tema nagtumbok diha kaniya:

. . . Ingon niini ang nahasulat, nga si Kristo kinahanglan magaanus, ug maban haw gikan sa mga minatay sa ikatulo ka adlaw:

Ug nga sa iyang ngalan igawali ang paghinulsol ug ang pagpasaylo sa mga sala sa tanang mga nasud, magsugod sa Jerusalem.

Ug kamo mao ang mga saksi niini nga mga butang. (Lucas 24: 46-48)

Ang Daan ug Bag-ong Tugon parehong nagsulti sa istorya ni Jesus. Ang Daang Tugon nag-andam kanato alang sa panghitabo ug ang Bag-ong Tugon nagsulti sa unsa nga paagi kini ma hitabo. Kini naghiusa sa Biblia diha sa usa ka dakong tema. Ang mga tawo nga mitan-aw sa unahan ngadto kang Jesus sa ilalum sa Daang Tugon naluwas gikan sa ilang mga sala pinaagi sa pagtoo sa saad sa Dios. Ang matag-usa nga motan-aw pagbalik niini ingon nga natuman diha kang Jesu-Kristo maluwas diha sa sama nga paagi: Pinaagi sa pagtoo kini nahitabo su mala sa gisaad sa Dios.

KALAINAN SA BIBLIA

Kon kita naghisgot sa "kalainan" sa Biblia kita nagpasabot nga ang Biblia adunay matang. Kini nagtala sa lain-laing mga paagi diin ang Dios nagdumala sa mga tawo ug sa mga lain-laing mga paagi nga sila mitubag kaniya.

Ang Biblia gisulat sa nagkalainlaing mga pagbati. Ang ubang mga bahin nagpahayag sa kali pay samtang ang uban pagpamalandong sa kasubo. Ang Biblia naglakip sa lain-laing matang sa pagsulat. Kini naglangkob sa kasaysayan, mga pamalak, tagna, mga sulat, panimpalad, samingay, mga milagro, ug gugma nga mga istorya. Tungod niini nga matang, ang Biblia dugang pa nga gibahin ngadto sa dagko nga mga grupo sa mga libro.

DAANG TUGON NGA MGA PAGBAHIN

Ang mga libro sa Daang Tugon gibahin ngadto sa upat ka dagkong mga grupo: Kasugoan, kasaysayan, mga pamalak ug tagna.

ANG LIBRO SA KASUGOAN:

Adunay lima ka mga libro sa kasugoan. Ang mga ngalan niini nga mga libro mao ang:

Genesis
Exodo
Levitico
Numeros
Deuteronomio

Kini nga mga libro nagrekord sa paglalang sa tawo ug sa kalibutan pinaagi sa Dios ug sa unang kasaysayan sa tawo. Sila naghisgot kon giunsa sa Dios pagbangon ang nasud sa Israel ingon nga katawhan diin siya makahimo sa pagpadayag sa iyang kaugalingon ngadto sa mga nasud sa kalibutan.

Kini nga mga libro nagrekord sa mga balaod sa Dios. Ang labing maayo nga nailhan nga ba hin mao ang Napulo ka mga Sugo (Exodo 20: 3-17), ang labing dako sa tanan nga mga sugo (Deuteronomio 6: 5), ug ang ikaduha nga labing dako nga sugo (Levitico 19:18).

Ablihi ang inyong Biblia ug pangitaa ang mga libro sa Kasugoan diha sa Daang Tugon. Pangitaa ang tulo ka mga bersikulo nga gihisgotan sa nag-unang parapo ug basaha sila. Kini mao ang panig-ingnan sa mga kasugoan sa Dios nga narekord niini nga mga libro.

ANG LIBRO SA KASAYSAYAN:

Adunay 12 ka mga libro sa kasaysayan sa Daang Tugon. Ang mga ngalan sa mga libro sa kasaysayan mao ang:

Josue
Mga Maghuhukom
Ruth
I ug II Samuel
I ug II Mga Hari
I ug II Cronicas
Esdras
Nehemias
Ester

Pangitaa kini nga mga libro sa inyong Biblia. Sila makita human sa mga libro sa kasugoan. Ang mga libro sa kasaysayan naglangkob sa usa ka libo ka tuig nga kasaysayan sa mga katawhan sa Dios, ang Israel. Natural lang nga sila wala nagsulti sa tanan nga butang nga nahitabo, apan sila nagrekord sa dagko nga mga panghitabo ug nagpakita sa mga resulta sa nagasunod ug sa wala nagatagad sa balaod sa Dios.

ANG MGA LIBRO SA PAMALAK:

Adunay lima ka mga libro sa pamalak. Ang mga ngalan sa mga libro sa pamalak mao ang:

Job
Salmo
Proverbio
Ecclesiastes
Awit ni Solomon

Kini nga mga libro mao ang mga pagsimba nga mga libro sa mga katawhan sa Dios, ang Israel. Sila sa gihapon gigamit diha sa pagsimba sa mga magtotoo karon. Abliha sa Salmo 23 ug basaha kini. Kini usa ka panig-ingnan sa mga maanindot nga balak sa pagsimba nga anaa nii ni nga mga libro.

ANG MGA LIBRO SA PROPESIYA:

Ang mga libro sa tagna sa Daang Tugon gibahin ngadto sa duha ka grupo nga gitawag ug Dagko (Major) ug Gagmay (Minor) nga panagna nga mga libro. Kini wala nagpasabot nga ang Dagko (Major) nga mga Propeta mao ang mas importante kay sa Gagmay (Minor) nga mga Propeta. Ang titulo gigamit lamang tungod kay ang Dagko (Major) nga propeta nga mga libro tag-as nga mga libro kay sa Gagmay (Minor) nga Propeta. Adunay 17 ka mga libro sa tagna diha sa Daang Tugon. Ang mga ngalan sa mga libro sa tagna mao ang:

Dagko (Major) nga mga Propeta:

Isaias
Jeremias
Lamentaciones
Ezequiel
Daniel

Gagmay (Minor) nga mga Propeta:

Oseas	Nahum
Joel	Habacuc
Amos	Sofonias
Abdias	Hageo
Jonas	Zacarias
Miqueas	Malaquias

Kini nga mga libro mao ang matagnaong mga mensahe gikan sa Dios ngadto sa iyang mga katawhan mahitungod sa umaabot nga mga panghitabo. Daghan sa mga tagna natuman na, apan ang uban nagpabilin nga matuman pa sa umaabot. Pangitaa kining matagnaong mga libro diha sa inyong Biblia. Sila mao ang katapusan nga mga libro diha sa Daang Tugon.

BAG-ONG TUGON NGA MGA PAGBAHIN

Ang Bag-ong Tugon usab gibahin ngadto sa upat ka mga grupo: Ebanghelyo, Kasaysayan, Mga Sulat, ug Tagna.

ANG MGA EBANGHELYO:

Adunay upat ka mga libro sa mga Ebanghelyo. Ang mga ngalan niini nga mga libro mao ang:

Mateo

Marcos

Lucas

Juan

Kini nga mga libro naghigot mahitungod sa kinabuhi, kamatayon, ug pagkabanhaw ni Jesus. Ang ilang katuyoan mao ang paggiya kaninyo sa pagtoo nga siya mao ang Kristo, ang Anak sa Dios. Pangitaa ang mga Ebanghelyo diha sa inyong Biblia ug dayon basaha ang Juan 20:31 nga nagsulti niini nga katuyoan.

ANG LIBRO SA KASAYSAYAN:

Adunay usa lamang ka libro sa kasaysayan sa Bag-ong Tugon, ang libro sa Mga Buhat. Kini nga libro nagsulti kon sa unsang paagi ang simbahan misugod ug mituman sa sugo ni Kristo sa pagsangyaw sa Ebanghelyo sa tibook kalibutan. Pangitaa kini nga libro sa inyong Biblia.

MGA SULAT:

Adunay 21 ka mga sulat sa Bag-ong Tugon. Ang mga ngalan niini nga mga sulat mao ang:

Mga Taga-Roma

I ug II Mga Taga Corinto

Mga Taga-Galacia

Mga Taga-Efeso

Mga Taga-Filipos

Mga Taga-Colosas

I ug II Mga Taga-Tesalonica

I ug II Timoteo

Tito

Filemon

Hebreohanon

Santiago

I ug II Pedro

I, II, ug III Juan

Judas

Ang mga sulat gitumong ngadto sa tanan nga mga magtotoo. Ang ilang katuyoan mao ang paggiya kanila sa pagkinabuhi ug sa pagtabang kanila sa pagbuhat sa unsay gisugo ni Jesus. Ang Mga Taga-Roma 12 maoy usa ka maayo nga panig-ingnan sa ilang mga pagtulon-an. Paklia kini nga kapitulo diha sa inyong Biblia ug basaha kini. Ang mga sulat usab usahay gitawag sa "epistola" nga nangahulogang mga sulat.

PROPESIYA:

Ang Pinadayag mao lamang ang libro sa tagna diha sa Bag-ong Tugon. Kini nagsulti sa kata pusang kadaugan ni Jesus ug sa iyang mga katawhan. Ang katuyoan niini mao ang pagdasig kaninyo sa pagpadayon sa pagpuyo ingon nga Kristohanon ang pagkinabuhi hangtud sa kata pusan sa kapanahonan. Ang mensahe niini gitingob sa Pinadayag 2:10.

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Isulat ang sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman:

2. Unsay kahulogan sa pulong nga "Biblia"? _____

3. Unsay kahulogan sa pulong nga "Kasulatan"? _____

4. Unsa ang duha ka mga dagko nga mga bahin sa Biblia?

5. Pila ka mga libro ang anaa sa Biblia? _____

6. Nganli ang upat ka dagkong mga grupo sa Daang Tugon nga mga libro nga gibahin:

7. Nganli ang upat ka dagkong mga grupo sa Bag-ong Tugon nga mga libro nga gibahin:

8. Unsa ang kahulogan sa pulong nga "testamento"?

9. Unsa ang upat ka nag-unang mga katuyoan sa Biblia? Hatagi ug usa ka pakisayran sa Biblia sa pagsuporta sa inyong tubag.

10. Unsay gipasabot sa "panaghiusa sa Biblia"?

11. Unsay gipasabot sa "kalainan sa Biblia"?

12. Basaha ang matag pahayag. Kon ang pahayag TINUOD isulat ang letrang T diha sa blangko sa atubangan niini. Kon ang pahayag SAYOP isulat ang letrang F sa blangko diha sa atubangan niini:

a ._____ Ang Biblia mao ang sinulat nga Pulong sa usa ka matuod nga Dios.

b ._____ Bisan gituga sa Dios ang Biblia, gigamit niya ang mga tawo sa pagsulat sa iyang mga pulong.

c ._____ Tungod kay adunay daghan nga mga manunulat sa daghan nga mga katuigan, ang Biblia naglakip sa daghang mga kontradiksyon.

d ._____ Walay nahiusang tema sa Biblia. Kini usa lamang ka koleksyon sa mga libro sa lain-laing mga hilisgutan.

e ._____ Ang Dagko (Major) nga mga Propeta sa Daang Tugon mao ang mas importante kay sa Gagmay (Minor) nga mga Propeta.

13. Kinsa ang tawo diin ang pagpadayag sa duha ka mga tugon nakasentro? Hatagi ug pakisayran sa Biblia sa pagsuporta sa inyong tubag ._____pakisayran_____

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

Ang mga timaan sa libro sa sunod nga pahina makatabang kaninyo sa pagkat-on sa dagko nga mga pagbahin sa Biblia. Guntinga ang timaan sa libro sa mga linya sa pagbahin kanila ug ibutang sila sa inyong Biblia. Kon kamo adunay kalisud sa pagpangita sa dapit nga sal-otan sa inyong mga timaan sa libro, gamita ang Kaundan sa atubangan sa inyong Biblia. Kini nagtala sa mga libro sa han-ay nga sila makita diha sa Biblia. Kini naghatag usab sa numero sa pahina diin ang matag libro nagsugod.

DAANG TUGON

Ibutang ang timaan sa libro 1 sa sinugdanan sa libro sa Genesis.

Ibutang ang timaan sa libro 2 sa sinugdanan sa libro ni Josue.

Ibutang ang timaan sa libro 3 sa sinugdanan sa libro ni Job.

Ibutang ang timaan sa libro 4 sa sinugdanan sa libro ni Isaias.

BAG-ONG TUGON

Ibutang ang timaan sa libro 5 sa sinugdanan sa libro ni Mateo.

Ibutang ang timaan sa libro 6 sa sinugdanan sa libro sa Mga Buhat.

Ibutang ang timaan sa libro 7 sa sinugdanan sa libro sa Mga Taga Roma.

Ibutang ang timaan sa libro 8 sa sinugdanan sa libro sa Pinadayag.

Kamo karon nakakita na sa dagko nga mga pagbahin sa Biblia. Padayon sa paggamit sa mga timaan sa libro hangtud kamo makahimo sa pagngalan ug pagpangita niini nga mga bahin pinaagi sa panumduman.

**DAANG TUGON
BALAOD (1)**

GENESIS
EXODO
LEVITICO
NUMEROS
DEUTERONOMIO

**DAANG TUGON
KASAYSAYAN (2)**

JOSUE
MGA MAGHUHUKOM
RUTH
I SAMUEL
II SAMUEL
I HARI
II HARI
I CRONICAS
II CRONICAS
EZRA
NEHEMIAS
ESTER

**DAANG TUGON
MGA BALAK (3)**

JOB
SALMO
PROVERBIO
ECCLESIASTES
AWIT NI SOLOMON

**DAANG TUGON
TAGNA (4)**

DAGKONG MGA PROPETA:

ISAIAS
JEREMIAS
LAMENTACIONES
EZEKIEL
DANIEL

GAGMAYNG MGA PROPETA:

OSEAS
JOEL
AMOS
ABDIAS
JONAS
MIQUEAS
NAHUM
HABACUC
SOFONIAS
HAGGEO
ZACARIAS
MALAQUIAS

**BAG-ONG TUGON
MGA EBANGHELYO (5)**

MATEO
MARCOS
LUCAS
JUAN

**BAG-ONG TUGON
KASAYSAYAN (6)**

MGA BUHAT

**BAG-ONG TUGON
TAGNA (8)**

PINADAYAG

BAG-ONG TUGON NGA MGA SULAT (7)

MGA TAGA-ROMA
I MGA TAGA-CORINTO
II MGA TAGA-CORINTO
MGA TAGA-GALACIA
MGA TAGA-EFESO
MGA TAGA-FILIPOS
MGA TAGA-COLOSAS
1 MGA TAGA-TESALONICA
11 MGA TAGA-TESALONICA
1 TIMOTEO
11 TIMOTEO
TITO
FELIMON
HEBREOHANON
SANTIAGO
1 PEDRO
11 PEDRO
1 JUAN
11 JUAN
111 JUAN
JUDAS

KAPITULO 2

ANG MGA LIBRO SA BIBLIA

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman.
- Pagpaila sa gidaghanon sa mga libro diha sa Daang Tugon.
- Pagpaila sa gidaghanon sa mga libro diha sa Bag-ong Tugon.
- Pagpasabot ngano nga importante nga adunay usa ka sistematikong plano alang sa pagbasa sa Biblia.
- Paglista sa upat ka mga sugyot alang sa malampuson nga pagbasa sa Biblia.

SAG-ULOHONG BERSIKULO:

Ipaduol ang akong pagtu-aw sa atubangan nimo, Oh Jehova: Hatagi ako ug salabutan sumala sa imong Pulong. (Salmo 119: 169)

PASIUNA

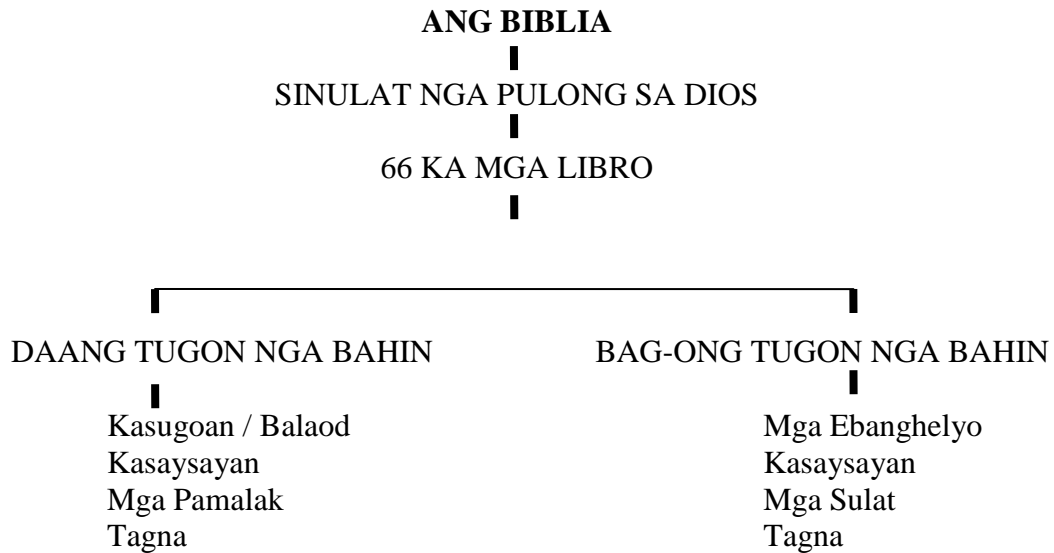
Sa miaging kapitulo inyong nakat-onan nga ang Biblia mao ang sinulat nga Pulong sa Dios. Kamo usab nakakat-on nga kini gibahin ngadto sa duha ka dagkong mga seksyon nga gita wag sa Daang Tugon ug sa Bag-ong Tugon. Kamo nakakat-on sa upat ka mga bahin sa mga libro sa Daang Tugon:

Kasugoan/Balaod
Kasaysayan
Mga Pamalak
Tagna

Kamo usab nakakat-on sa upat ka mga bahin sa mga libro sa Bag-ong Tugon:

Ebanghelyo
Kasaysayan
Mga Sulat
Tagna

Ang mosunod nga tsart nagtingob kon unsa ang inyong nakat-onan bahin sa Biblia:

Kini nga kapitulo naglakip sa pagtingob sa matag usa sa 66 ka mga libro sa Biblia nga naghi mo sa dako nga pagkabahin sa Daan ug Bag-ong mga Tugon. Kini naghatag ug usa ka pasiu na sa sulod sa duha ka mga tugon. Upat ka mga sugyot alang sa malampuson nga pagbasa sa Biblia gihatag ug kamo mopili sa usa ka sistematikong plano sa pagsugod sa pagbasa sa Pu long sa Dios.

DAANG TUGON NGA MGA LIBRO
 (39 ka mga libro)

MGA LIBRO SA KASUGOAN/BALAO:

Genesis: Nagrekord sa sinugdanan sa uniberso, tawo, sa adlaw nga igpapahulay, sa kaminyo on, sa sala, sa halad, mga nasud, ug sa gobyerno ug sa sinaligan nga mga tawo sa Dios nga sama kang Abraham, Isaac, Jacob, ug ni Jose.

Exodo: Nagdetalye kon sa unsang paagi ang Israel nahimong usa ka nasud uban kang Moises ingon nga lider. Ang Israel giluwag gikan sa pagkaulipon sa Egipto ug mga paglakbay ngadto sa bukid sa Sinai diin ang balaod sa Dios gihatag.

Levitico: Kini nga libro usa ka manwal sa pagsimba alang sa Israel. Kini naghatag ug instruksyon ngadto sa relihiyosong mga lider ug nagpatin-aw kon sa unsang paagi nga ang usa ka makasasala nga mga katawhan makaduol sa usa ka matarung nga Dios. Kini may kalabutan sa pag-anhi ni Jesu-Kristo ingon nga Kordero sa Dios, nga magakuha sa sala sa kalibutan.

Numeros: Nagrekord sa 40 ka tuig nga paglatagaw sa kamingawan sa Israel, ingon nga resulta sa pagkadili-masinugtanon ngadto sa Dios. Ang titulo sa libro gikan sa duha ka pag-ihap (populasyon nga pag-ihap) nga gikuha sa panahon sa taas nga panaw.

Deuteronomio: Nagrekord sa katapusan nga mga adlaw sa kinabuhi ni Moises ug nagribyu sa mga balaod nga gihatag diha sa Exodo ug Levitico.

LIBRO SA KASAYSAYAN:

Josue: Nagdetalye kon sa unsang paagi si Josue, ang manununod ni Moises, nangulo sa mga katawhan sa Israel ngadto sa Yuta sa Saad sa Canaan. Kini nagtala sa mga kampanya militar ug ang pagbahin sa yuta taliwala sa mga tawo.

Mga Maghuhukom: Ang Israel mitalikod gikan sa Dios human sa kamatayon ni Josue. Kini nga libro nagtala sa masulub-ong sugilanon sa ilang gibalik-balik nga mga sala ug sa mga maghuhukom nga gibangon sa Dios sa pagluwas kanila gikan sa mga pwersa sa kaaway.

Ruth: Ang istorya ni Ruth, usa ka babaye sa mga Gentil nga nasud sa Moab, nga mipili sa pag-alagad sa Dios sa Israel. Siya nahimong apohan nga babaye ni David.

I Samuel: Kini nga libro nakasentro sa tulo ka mga tawo: Si Samuel nga mao ang katapusan sa mga maghuhukom sa Israel; Si Saul, ang unang hari sa Israel; ug si David nga mipuli kang Saul ingong hari.

II Samuel: Ang mahimayaon nga 40 ka tuig nga paghari ni David natala niini nga libro.

I Mga Hari: Si Haring Salomon naghari ug ang mga hari sa nabahin nga gingharian pinaagi sa mga pagmando ni Achab sa amihanan ug ni Josaphat sa habagatan ang mga hilisgutan niini nga libro.

II Mga Hari: Ang katapusang pagkunhod sa Israel ug ang Juda gipahinumdoman niini nga libro. Ang katawhan sa Dios nahulog ngadto sa lawom nga pagpakasala.

I Mga Cronicas: Ang paghari ni David ug pagpangandam alang sa pagtukod sa templo girekord dinhi. Ang panahon niini nga libro parehas sa II Samuel.

II Cronicas: Kini nga libro nagpadayon sa kasaysayan sa Israel pinaagi sa paghari ni Salomon nga nagtumbok lamang sa habagatang gingharian. Kini mitiklop uban sa sugo ni Ciro, nga mi tugot sa pagbalik sa mga tawo gikan sa Babilonia ngadto sa Jerusalem.

Esdras: Ang pagbalik sa mga Judio gikan sa pagkabiha sa Babilonia mao ang gidetalye.

Nehemias: Ang pagtukod pag-usab sa mga paril sa Jerusalem ubos sa pagdumala ni Nehemias mao ang gipahinumdoman niini nga libro. Ang proyekto nagsugod mga 14 ka tuig human sa pagbalik ni Esdras uban sa mga tawo.

Ester: Ang kaluwasan sa Dios alang sa mga Judio pinaagi kang Ester ug Mardocheo ang hilisgutan niini nga libro.

LIBRO SA MGA PAMALAK:

Job: Kini nga libro mao ang istorya ni Job, usa ka tawo nga nagpuyo sa panahon ni Abraham. Ang tema mao ang pangutana kon nganong ang matarung nga mga tawo nag-antus.

Salmo: Ang pag-ampo ug pagdayeg nga libro sa Biblia.

Proverbio: Balaan nga kaalam alang sa praktikal nga mga problema sa adlaw-adlaw nga kinabuhi.

Ecclesiastes: Usa ka panaghisgot sa kakawangan sa kinabuhi nga nahimulag gikan sa Dios.

Awit ni Salomon: Ang relasyon ni Salomon ug sa iyang Sulamitanhong pangasaw-onon. Ang istorya nagrepresentar sa gugma sa Dios alang sa Israel, ug ni Kristo alang sa iglesia.

MGA LIBRO SA PROPESIYA:

Kadaghanan niini nga mga libro gisulat sa panahon nga ang nasud sa Israel nabahin ngadto sa duha ka managlahi nga mga gingharian: ang Israel ug ang Juda.

Isaias: Nagpasidaan sa umaabot nga paghukom batok sa Juda tungod sa ilang sala batok sa Dios.

Jeremias: Gisulat sa panahon sa ulahing pagkunuhod ug pagkapukan sa Juda. Nagsugilon sa umaabot nga paghukom ug nag-awhag sa pagsurender kang Nabucodonosor.

Lamentaciones: Si Jeremias nagminatay (pagpahayag sa kasubo) sa ibabaw sa kalaglagan sa Jerusalem pinaagi sa Babilonia.

Ezequiel: Nagpasidaan una sa nagsingabot nga pagkapukan sa Jerusalem ug unya gitagna ang iyang umaabot nga pagpasig-uli.

Daniel: Ang manalagna nga si Daniel nadakpan sa panahon sa unang pagsulong sa Juda ug gidala ngadto sa Babilonia. Kini nga libro naghatag sa makasaysayan ug matagnaong mga pagtulon-an nga importante sa pagsabot sa tagna sa Biblia.

Oseas: Ang tema niini nga libro mao ang pagkadili-matinumanon sa Israel, ang ilang silot, ug pagpasig-uli sa Dios.

Joel: Nag-asoy sa mga hampak nga naglandong sa umaabot nga paghukom.

Amos: Atol sa panahon sa materyal nga kauswagan, apan sa moral nagkadunot, si Amos nagpasidaan sa Israel ug sa naglibot nga mga nasud sa umaabot nga paghukom sa Dios sa ilang mga sala.

Abdias: Ang paghukom sa Dios batok sa Edom, usa ka dautan nga nasud nga nahimutang sa habagatan sa Patay nga Dagat.

Jonas: Ang istorya sa manalagna nga si Jonas, nga nagwali sa paghinulsol sa Nineveh, kapitol yo sa imperyo sa Asirya. Ang libro nagpadayag sa gugma sa Dios ug plano sa paghinulsol alang sa mga Gentil.

Miqueas: Ang laing tagna batok sa sala sa Israel. Nagtagna sa dapit nga natawhan ni Jesus mga 700 ka tuig sa wala pa nahitabo ang maong panghitabo.

Nahum: Nag-asoy sa umaabot nga kalaglagaan sa Nineveh nga unang naluwas sa sulod sa 150 ka mga tuig pinaagi sa pagsangyaw ni Jonas.

Habacuc: Nagpadayag sa plano sa Dios sa pagsilot sa usa ka makasasala nga nasud pinaagi sa usa ka labaw pa nga makasasala nga nasud. Kini nagtudlo nga "Ang matarung mabuhi pinaagi sa pagtoo."

Sofonias: Ang paghukom ug pagpasig-uli sa Juda.

Haggeo: Nag-awhag sa mga Judio sa pagtukod pag-usab sa templo human sa 15 ka mga tuig nga pagkalangan tungod sa pagbatok sa kaaway.

Zacarias: Dugang nga nag-awhag sa pagkompleto sa templo ug sa pagbag-o sa espirituhanon nga pasalig. Gitagna ang una ug ikaduha nga mga pag-anhi ni Kristo.

Malaquias: Nagpasidaan batok sa espirituhanong pagkasalingkapaw, ug nagtagna sa pag-anhi ni Juan Bautista ug ni Jesus.

BAG-ONG TUGON NGA MGA LIBRO

(27 ka mga libro)

ANG MGA EBANGHELYO:

Ang upat ka mga libro nga nailhang mga Ebanghelyo nagrekord sa pagkatawo, kinabuhi, pangalagad, mga pagtulon-an, kamatayon ug pagkabanhaw ni Jesu-Kristo. Ang pamaagi sa matag libro managlahi:

Mateo: Naghatag ug pagtagad kang Jesu-Kristo ingon nga Hari ug gitumong ilabi na ngadto sa mga Judio.

Marcos: Naghatag ug pagtagad kang Jesu-Kristo ingon nga Alagad sa Dios ug gitumong ilabi na ngadto sa mga taga-Roma.

Lucas: Nagpaila kang Jesu-Kristo ingon nga "Anak sa Tawo," ang hingpit nga tawo ug Manluluwas sa dili-hingpit nga mga tawo.

Juan: Nagpaila kang Jesus sa iyang posisyon ingon nga Anak sa Dios.

LIBRO SA KASAYSAYAN:

Mga Buhat: Ang nag-inusara nga libro sa kasaysayan sa Bag-ong Tugon nagrekord sa unang pagtubo sa Kristiyanismo gikan sa panahon sa pagbalik ni Kristo sa Langit hangtud sa pagkabalanggo ni Pablo sa Roma. Ang basahon naglangkob sa 33 ka mga tuig ug naghatag ug pagtagad sa buhat sa Balaang Espiritu.

MGA SULAT:

Taga-Roma: Usa ka pagpresentar sa Ebanghelyo nga naghatag ug pagtagad sa kaluwasan pinaagi sa pagtoo lamang.

I Mga Taga-Corinto: Gisulat sa pagtul-id sa mga sayop sa Kristohanong panggawi diha sa lokal nga simbahan.

II Mga Taga-Corinto: Nagsulti sa matuod nga pangalagad sa Ebanghelyo, pagkatinugyanan, ug sa awtoridad sa pagka-apostoles ni Pablo

Mga Taga-Galacia: Nagtagad sa kasaypanan sa pagsagol sa balaod ug sa pagtoo. Ang tema mao ang pagkamatarung pinaagi sa pagtoo lamang.

Mga Taga-Efeso: Nagdasig sa mga magtotoo mahitungod sa ilang posisyon diha kang Kristo.

Mga Taga-Filipos: Naghatag ug pagtagad sa kalipay sa Kristohanong panaghiusa.

Mga Taga-Colosas: Nagtagad sa kasaypanan sa "Gnostisismo," usa ka bakak nga mga pagtuon-an nga naglimod ni Jesus ingon nga tinuod nga Anak sa Dios ug Anak sa Tawo. Ang libro naghatag ug pagtagad usab ni Jesus ingon nga ulo sa Iglesia.

I Mga Taga-Tesalonica: Tambag sa Kristohanong pagpuyo ug naghatag sa pagtagad sa pagbalik ni Jesus.

II Mga Taga-Tesalonica: Dugang nga panudlo sa pagbalik sa Ginoo ug kon sa unsang paagi nga ang pagkasayud niini nakaapekto sa matag adlaw nga pagkinabuhi.

I Timoteo: Naghatag sa kamahinungdanon sa husto nga doktrina, hapsay nga panggobyerno sa iglesia, ug mga prinsipyo sa paggiya sa mga iglesia sa mga tuig nga moabot.

II Timoteo: Naghubit sa tinuod nga alagad ni Jesu-Kristo. Kini nagpasidaan usab sa apostasiya (espirituhanon nga pagkunhod) nga nagsugod na. Kini nagpresentar sa Pulong sa Dios ingon nga solusyon sa pagtul-id sa tanang mga sayop

Tito: Sulat ni Pablo ngadto sa usa ka batan-on nga alagad nga si Tito nga nag-alagad sa Dios sa mga isla sa Creta. Doktrina ug diosnon nga kinabuhi gihatagan sa pagtagad.

Filemon: Pangamuyo ni Pablo alang sa usa ka ulipon nga mieskapo sa usa ka adunahan nga Kristohanon sa Colosas. Kini naghulagway sa pagpataliwala ni Jesus tungod sa mga magtoo nga sa makausa ulipon sa sala.

Hebreohanon: Nagpatin-aw sa pagkalabaw sa Kristiyanismo kay sa Judaismo. Nagpresentar kang Jesus ingon nga Dako ug Hataas nga Sacerdote ug ang tigpataliwala tali sa Dios ug sa tawo.

Santiago: Nagtudlo nga ang tinuod nga pagtoo makita pinaagi sa mga buhat, bisan tuod ang kaluwasan pinaagi sa pagtoo lamang.

I Pedro: Usa ka sulat sa paghupay ug pagdasig sa mga magtotoo, ilabi na sa mga nag-antus sa espirituhanong pag-atake gikan sa gawas sa iglesia pinaagi sa mga dili-magtotoo.

II Pedro: Usa ka pasidaan batok sa espirituhanon nga mga pag-atake gikan sa sulod. Panangli tan, ang mga mini nga mga magtutudlo nga "mikamang" sa Iglesia.

Juan: Gisulat sa pakigbatok sa Gnostisismo nga naglimod sa posisyon ni Kristo ingon nga Anak sa Dios ug Anak sa Tawo. Ang libro naghatag ug pagtagad sa pakig-ambitay, ug sa gugma sa taliwala sa mga magtotoo ug nagpasalig sa matuod nga magtotoo sa kinabuhi nga walay katapusan.

II Juan: Nagpasidaan batok sa bisan unsa nga pagkompromiso uban sa doktrina nga sayop ug naghatag sa pagtagad nga ang kamatuoran kinahanglan nga bantayan pinaagi sa gugma.

III Juan: Nagpasidaan sa sala sa pagdumili sa pakig-ambitay uban kanila nga tinuod nga mga magtotoo.

Judas: Laing pasidaan batok sa apostasiya ug sa bakak nga doktrina. Ang tema susama sa II Pedro.

LIBRO SA PROPESIYA:

Pinadayag: Kini nga mapanagnaong libro naghisgot sa katapusan nga mga hitabo sa kasaysa yan sa kalibutan. Kini nagsulti sa mga butang nga kaniadto, karon, ug sa umaabot nga plano sa Dios (Pinadayag 4:22).

MALAMPUSONG PAGBASA BIBLIA

Kamo makakat-on ug daghan niini nga kurso mahitungod sa paagi sa pagsabot ug paghubad sa Biblia. Kamo usab makakat-on sa mga paagi sa mamugnaong pagtuon sa Biblia. Apan ang unang lakang sa pagsabot sa Biblia mao ang pagsugod sa pagbasa niini. Aron sa pagtabang kaninyo sa pagsugod sa pagbasa sa Pulong sa Dios atong gilatid ang pipila sa lain-laing pagbasa nga mga plano. Kini naglakip sa usa ka plano alang sa mga nagsugod pa lang sa pagtuon ingon man sa usa ka plano alang sa mga mas abante na sa pagtuon sa Pulong sa Dios. Una dinhi mao ang upat ka mga sugyot alang sa malampuson nga Pagbasa sa Biblia:

1. MAGBASA ADLAW-ADLAW:

Apan ang iyang kalipay anaa sa kasugoan ni Jehova; ug sa iyang Kasugoan siya nagapalandong sa adlaw ug gabii. (Salmo 1: 2)

Ang Dios nagbuhat sa inyong pisikal nga lawas aron kamo kinahanglan gayud nga adunay kalan-on sa matag-adlaw aron magpabilin nga himsog. Sa susama nga paagi, ang inyong mga espiritu kinahanglan nga mapakaon sa matag-adlaw uban sa mga kalan-on sa Pulong sa Dios kon kamo gusto nga mahimong himsog sa espirituwal:

. . . Kini nahisulat, nga ang tawo mabuhi dili sa tinapay lamang, kondili sa matag Pulong sa Dios. (Lucas 4: 4)

2. MAGBASA NGA MAPILION:

Sugdi pinaagi sa pagbasa sa "gatas" sa pulong. Kini mao ang yano nga mga kamatuoran sa Pulong sa Dios:

Ingon sa mga bata nga bag-ong nangatawo, mangandoy kamo sa mainit gayud sa walay simbug nga gatas nga espirituhanon aron magatubo kamo sa kaluwasan pi naagi niini. (I Pedro 2: 2)

Sa ulahi kamo mohamtong sa espirituwal diin kamo magakaon sa "kalan-on" sa Pulong sa Dios. Kini nagpasabot nga kamo makahimo sa pagsabot sa mas lisud nga mga pagtulon-an sa Biblia:

Kay ang tagsatagsa nga nakig-ambit sa gatas walay kasinatian sa pulong sa pagkamatarung, kay bata man siya.

Apan ang kalan-on nga magahi alang sa mga tawong hamtong, niadto gayud nga tungod sa pagbansay naanad ang ilang mga salabutan sa paggahin sa maayo ug dautan. (Hebreohanon 5: 13-14)

Ginapainum ko kamo ug gatas, ug dili sa magahing kalan-on: kay kamo wala pay katakus... (I Mga Taga Corinto 3: 2)

3. MAGBASA NGA MAINAMPOON:

Kay gibutang ni Esdras ang iyang kasingkasing sa pagpangita sa Kasugoan ni Jehova. (Esdras 7:10)

Sa dili pa kamo magsugod sa pagbasa, mag-ampo ngadto sa Dios ug mohangyo kaniya sa pagtabang kaninyo sa pagsabot sa mga mensahe nga iyang gihatag kaninyo pinaagi sa iyang nasulat nga Pulong. Himoa nga ang inyong pag-ampo, ingon kang Salmista David nga nag-ampo:

Bukha ang akong mga mata, aron makatan-aw ako, sa mga katingalahang butang gikan sa imong Kasugoan. (Salmo 119: 18)

4. MAGBASA NGA SISTEMATIKO:

Ang ubang mga tawo wala makasabot sa Pulong sa Dios tungod kay sila walay sistematiko nga plano sa pagbasa. Sila nagbasa sa usa ka kapitulo dinhi ug didto, ug napakyas sa pagsa bot kon sa unsang paagi kining tanan mohaum. Kini sama sa pagbasa sa pipila ka mga panid dinhi ug didto sa usa ka libro sa medisina ug dayon naningkamot pagpraktis sa pagpanambal. Ang Biblia nagsulti kanato sa "pagsaliksik sa mga kasulatan" (Juan 5:39). Kini nagpasabot sa pagtuon kanila pag-ayo. Ang Biblia sama sa libro nga gigamit sa eskwelahan. Kamo kina hanglan gayud nga magbasa niini diha sa usa ka hapsay nga paagi kon kamo gusto nga makasabot sa sulod niini. Pagpili ug usa sa mosunod nga mga eskedyul sa pagbasa ug magsugod sa pagbasa sa inyong Biblia adlaw-adlaw.

ALANG SA MAO PAY PAGSUGOD

Kon kamo wala pa gayud makabasa sa Biblia, magsugod sa libro ni Juan sa Bag-ong Tugon. Kini nga libro gisulat sa usa sa mga tinun-an ni Jesu-Kristo nga si Juan. Siya nagsulti sa istoriya ni Jesus sa usa ka yano nga paagi nga sayon masabtan.

Basaha ang usa ka kapitulo sa Juan matag adlaw diha sa han-ay nga sila makita diha sa inyong Biblia. Gamita ang mosunod nga tsart aron sa pagsusi sa matag kapitulo samtang kamo magbasa niini.

Ang Ebanghelyo Sa Juan:

_____1	_____5	_____9	_____13	_____17
_____2	_____6	_____10	_____14	_____18
_____3	_____7	_____11	_____15	_____19
_____4	_____8	_____12	_____16	_____20

ANG MUBO NGA ESKEDYUL

Ang mubo nga eskedyul sa pagbasa sa Biblia gidisenyo aron sa paghatag sa usa ka nag-unang mga kahibalo sa Biblia pinaagi sa pinili nga mga bahin sa Kasulatan. Basaha ang pinili nga mga bahin sa han-ay diin sila gilista. Gamita ang tsart aron sa pagsusi sa matag bahin nga na human ninyo pagbasa.

ANG BAG-ONG TUGON:

_____Juan	_____I Mga Taga-Tesalonica	_____Mga Taga-Efeso
_____Marcos	_____I Mga Taga-Corinto	_____II Timoteo
_____Lucas	_____MgaTaga-Roma	_____I Pedro
_____Mga Buhat	_____Filemon	_____I Juan
_____Mga Taga-Roma	_____Mga Taga-Filipos	_____Pinadayag 1-5; 19: 6-22: 21

ANG DAANG TUGON:

_____Genesis	_____Amos
_____Exodo 1-20	_____Isaias 1-12
_____Numeros 10: 11-21: 35	_____Jeremias 1-25; 39-33
_____Deuteronomio 1-11	_____Ruth
_____Josue 1-12; 22-24	_____Jonas
_____Mga Maghuhukom L-3	_____Salmo L-23
_____I Samuel 1-3, 9-10, 13, 15-18, 31	_____Job 1-14, 38-42
_____II Samuel 1	_____Proverbio 1-9
_____I Hari 1-11	_____Daniel 1-6
_____Nehemias	

ANG MAS TAAS NGA ESKEDYUL

Kini nga plano sa pagbasa sa Biblia naglangkob sa mas dako nga giladmon kay sa Mubo nga Eskedyul, apan kini wala naglangkob sa tibook Biblia.

BAG-ONG TUGON:

_____ Marcos	_____ Mga Taga-Filipos
_____ Mateo	_____ Mga Taga-Efeso
_____ Juan	_____ II Timoteo
_____ Lucas	_____ Tito
_____ Mga Buhat	_____ I Timoteo
_____ I Mga Taga-Tesalonica	_____ I Pedro
_____ II Mga Taga-Tesalonica	_____ Hebreohanon
_____ I Mga Taga-Corinto	_____ Santiago
_____ II Mga Taga-Corinto	_____ I Juan
_____ Mga Taga-Galacia	_____ II Juan
_____ Mga Taga-Roma	_____ III Juan
_____ Filemon	_____ Judas
_____ Mga Taga-Colosas	_____ II Pedro
	_____ Pinadayag 1-5 ug 19: 6-22: 21

DAANG TUGON:

_____ Genesis	_____ Jeremias 1-25 ug 30-33
_____ Exodo 1-24	_____ Nahum
_____ Levitico L-6: 7	_____ Habacuc
_____ Numeros 10: 11-21: 35	_____ Ezekiel 1-24 ug 33-39
_____ Deuteronomio 1-11 ug 27-34	_____ Abdias
_____ Josue 1-12 ug 22-24	_____ Lamentatciones
_____ Mga Maghuhukom 1-16	_____ Isaias 40-66
_____ I Samuel	_____ Zacarias 1-8
_____ II Samuel	_____ Malaquias
_____ I Hari	_____ Joel
_____ II Hari	_____ Ruth
_____ I Cronicas	_____ Jonas
_____ II Cronicas	_____ Salmo
_____ Esdras	_____ Job
_____ Nehemias	_____ Proverbio 1-9
_____ Amos	_____ Awit Ni Solomon
_____ Oseas	_____ Ecclesiastes
_____ Miqueas	_____ Ester
_____ Isaias 1-12	_____ Daniel
_____ Sofonias	

ANG KOMPLETONG ESKEDYUL

Ang kompletong eskedyul sa pagbasa sa Biblia matapos ninyo sa usa ka tuig.

Enero

- _____ 1. Genesis 1-2
- _____ 2. Genesis 3-5
- _____ 3. Genesis 6-9
- _____ 4. Genesis 10-11
- _____ 5. Genesis 12-15
- _____ 6. Genesis 16-19
- _____ 7. Genesis 20-22
- _____ 8. Genesis 23-26
- _____ 9. Genesis 27-29
- _____ 10. Genesis 30-32
- _____ 11. Genesis 33-36
- _____ 12. Genesis 37-39
- _____ 13. Genesis 40-42
- _____ 14. Genesis 43-46
- _____ 15. Genesis 47-50
- _____ 16. Job 1-4
- _____ 17. Job 5-7
- _____ 18. Job 8-10
- _____ 19. Job 11-13
- _____ 20. Job 14-17
- _____ 21. Job 18-20
- _____ 22. Job 21-24
- _____ 23. Job 25-27
- _____ 24. Job 28-31
- _____ 25. Job 32-34
- _____ 26. Job 35-37
- _____ 27. Job 38-42
- _____ 28. Exodo 1-4
- _____ 29. Exodo 5-7
- _____ 30. Exodo 8-10
- _____ 31. Exodo 11-13

Pebrero

- _____ 1. Exodo 14-17
- _____ 2. Exodo 18-20
- _____ 3. Exodo 21-24
- _____ 4. Exodo 25-27
- _____ 5. Exodo 28-31
- _____ 6. Exodo 32-34
- _____ 7. Exodo 35-37
- _____ 8. Exodo 38-40
- _____ 9. Levitico 1-4
- _____ 10. Levitico 5-7
- _____ 11. Levitico 8-10
- _____ 12. Levitico 11-13
- _____ 13. Levitico 14-16
- _____ 14. Levitico 17-19
- _____ 15. Levitico 20-23
- _____ 16. Levitico 24-27
- _____ 17. Numeros 1-3
- _____ 18. Numeros 4-6
- _____ 19. Numeros 7-10
- _____ 20. Numeros 11-14
- _____ 21. Numeros 15-17
- _____ 22. Numeros 18-20
- _____ 23. Numeros 21-24
- _____ 24. Numeros 25-27
- _____ 25. Numeros 28-30
- _____ 26. Numeros 31-33
- _____ 27. Numeros 34-36
- _____ 28. Deuteronomio 1-3

(Ang Kompleto nga Eskedyul Nagpadayon)

Marso

- _____1. Deuteronomio 4-6
- _____2. Deuteronomio 7-9
- _____3. Deuteronomio 10-12
- _____4. Deuteronomio 13-16
- _____5. Deuteronomio 17-19
- _____6. Deuteronomio 20-22
- _____7. Deuteronomio 23-25
- _____8. Deuteronomio 26-28
- _____9. Deuteronomio 29-31
- _____10. Deuteronomio 32-34
- _____11. Josue 1-3
- _____12. Josue 4-6
- _____13. Josue 7-9
- _____14. Josue 10-12
- _____15. Josue 13-15
- _____16. Josue 16-18
- _____17. Josue 19-21
- _____18. Josue 22-24
- _____19. Mga Maghuhukom 1-4
- _____20. Mga Maghuhukom 5-8
- _____21. Mga Maghuhukom 9-12
- _____22. Mga Maghuhukom 13-15
- _____23. Mga Maghuhukom 16-18
- _____24. Mga Maghuhukom 19-21
- _____25. Ruth 1-4
- _____26. I Samuel 1-3
- _____27. I Samuel 4-7
- _____28. I Samuel 8-10
- _____29. I Samuel 11-13
- _____30. I Samuel 14-16
- _____31. I Samuel 17-20

Abril

- _____1. I Samuel 21-24
- _____2. I Samuel 25-28
- _____3. I Samuel 29-31
- _____4. II Samuel 1-4
- _____5. II Samuel 5-8
- _____6. II Samuel 9-12
- _____7. II Samuel 13-15
- _____8. II Samuel 16-18
- _____9. II Samuel 19-21
- _____10. II Samuel 22-24
- _____11. Salmo 1-3
- _____12. Salmo 4-6
- _____13. Salmo 7-9
- _____14. Salmo 10-12
- _____15. Salmo 13-15
- _____16. Salmo 16-18
- _____17. Salmo 19-21
- _____18. Salmo 22-24
- _____19. Salmo 25-27
- _____20. Salmo 28-30
- _____21. Salmo 31-33
- _____22. Salmo 34-36
- _____23. Salmo 37-39
- _____24. Salmo 40-42
- _____25. Salmo 43-45
- _____26. Salmo 46-48
- _____27. Salmo 49-51
- _____28. Salmo 52-54
- _____29. Salmo 55-57
- _____30. Salmo 58-60

(Ang Kompleto nga Eskedyul Nagpadayon)

Mayo

- _____1. Salmo 61-63
- _____2. Salmo 64-66
- _____3. Salmo 67-69
- _____4. Salmo 70-72
- _____5. Salmo 73-75
- _____6. Salmo 76-78
- _____7. Salmo 79-81
- _____8. Salmo 82-84
- _____9. Salmo 85-87
- _____10. Salmo 88-90
- _____11. Salmo 91-93
- _____12. Salmo 94-96
- _____13. Salmo 97-99
- _____14. Salmo 100-102
- _____15. Salmo 103-105
- _____16. Salmo 106-108
- _____17. Salmo 109-111
- _____18. Salmo 112-114
- _____19. Salmo 115-118
- _____20. Salmo 119
- _____21. Salmo 120-123
- _____22. Salmo 124-126
- _____23. Salmo 127-129
- _____24. Salmo 130-132
- _____25. Salmo 133-135
- _____26. Salmo 136-138
- _____27. Salmo 139-141
- _____28. Salmo 142-144
- _____29. Salmo 145-147
- _____30. Salmo 148-150
- _____31. I Mga Hari 1-4

Hunyo

- _____1. Proverbio 1-3
- _____2. Proverbio 4-7
- _____3. Proverbio 8-11
- _____4. Proverbio 12-14
- _____5. Proverbio 15-18
- _____6. Proverbio 19-21
- _____7. Proverbio 22-24
- _____8. Proverbio 25-28
- _____9. Proverbio 29-31
- _____10. Ecclesiastes 1-3
- _____11. Ecclesiastes 4-6
- _____12. Ecclesiastes 7-9
- _____13. Ecclesiastes 10-12
- _____14. Awit ni Solomon 1-4
- _____15. Awit ni Solomon 5-8
- _____16. I Mga Hari 5-7
- _____17. I Mga Hari 8-10
- _____18. I Mga Hari 11-13
- _____19. I Mga Hari 14-16
- _____20. I Mga Hari 17-19
- _____21. I Mga Hari 20-22
- _____22. II Mga Hari 1-3
- _____23. II Mga Hari 4-6
- _____24. II Mga Hari 7-10
- _____25. II Mga Hari 11-14: 20
- _____26. Joel 1-3
- _____27. II Mga Hari 14: 21-25; Jonas 1-4
- _____28. II Mga Hari 14: 26-29; Amos 1-3
- _____29. Amos 4-6
- _____30. Amos 7-9

(Ang Kompleto nga Eskedyul Nagpadayon)

Hulyo

- _____ 1. II Mga Hari 15-17
- _____ 2. Oseas 1-4
- _____ 3. Oseas 5-7
- _____ 4. Oseas 8-10
- _____ 5. Oseas 11-14
- _____ 6. II Mga Hari 18-19
- _____ 7. Isaias 1-3
- _____ 8. Isaias 4-6
- _____ 9. Isaias 7-9
- _____ 10. Isaias 10-12
- _____ 11. Isaias 13-15
- _____ 12. Isaias 16-18
- _____ 13. Isaias 19-21
- _____ 14. Isaias 22-24
- _____ 15. Isaias 25-27
- _____ 16. Isaias 28-30
- _____ 17. Isaias 31-33
- _____ 18. Isaias 34-36
- _____ 19. Isaias 37-39
- _____ 20. Isaias 40-42
- _____ 21. Isaias 43-45
- _____ 22. Isaias 46-48
- _____ 23. Isaias 49-51
- _____ 24. Isaias 52-54
- _____ 25. Isaias 55-57
- _____ 26. Isaias 58-60
- _____ 27. Isaias 61-63
- _____ 28. Isaias 64-66
- _____ 29. Miqueas 1-4
- _____ 30. Miqueas 5-7
- _____ 31. Nahum 1-3

Agosto

- _____ 1. II Mga Hari 20-21
- _____ 2. Sofonias 1-3
- _____ 3. Habacuc 1-3
- _____ 4. II Mga Hari 22-25
- _____ 5. Abdias / Jeremias 1-2
- _____ 6. Jeremias 3-5
- _____ 7. Jeremias 6-8
- _____ 8. Jeremias 9-12
- _____ 9. Jeremias 13-16
- _____ 10. Jeremias 17-20
- _____ 11. Jeremias 21-23
- _____ 12. Jeremias 24-26
- _____ 13. Jeremias 27-29
- _____ 14. Jeremias 30-32
- _____ 15. Jeremias 33-36
- _____ 16. Jeremias 37-39
- _____ 17. Jeremias 40-42
- _____ 18. Jeremias 43-46
- _____ 19. Jeremias 47-49
- _____ 20. Jeremias 50-52
- _____ 21. Lamentaciones 1-5
- _____ 22. I Mga Cronicas 1-3
- _____ 23. I Mga Cronicas 4-6
- _____ 24. I Mga Cronicas 7-9
- _____ 25. I Mga Cronicas 10-13
- _____ 26. I Mga Cronicas 14-16
- _____ 27. I Mga Cronicas 17-19
- _____ 28. I Mga Cronicas 20-23
- _____ 29. I Mga Cronicas 24-26
- _____ 30. I Mga Cronicas 27-29
- _____ 31. II Cronicas 1-3

(Ang Kompleto nga Eskedyul Nagpadayon)

Septyembre

- _____ 1. II Cronicas 4-6
- _____ 2. II Cronicas 7-9
- _____ 3. II Cronicas 10-13
- _____ 4. II Cronicas 14-16
- _____ 5. II Cronicas 17-19
- _____ 6. II Cronicas 20-22
- _____ 7. II Cronicas 23-25
- _____ 8. II Cronicas 26-29
- _____ 9. II Cronicas 30-32
- _____ 10. II Cronicas 33-36
- _____ 11. Ezequiel 1-3
- _____ 12. Ezequiel 4-7
- _____ 13. Ezequiel 8-11
- _____ 14. Ezequiel 12-14
- _____ 15. Ezequiel 15-18
- _____ 16. Ezequiel 19-21
- _____ 17. Ezequiel 22-24
- _____ 18. Ezequiel 25-27
- _____ 19. Ezequiel 28-30
- _____ 20. Ezequiel 31-33
- _____ 21. Ezequiel 34-36
- _____ 22. Ezequiel 37-39
- _____ 23. Ezequiel 40-42
- _____ 24. Ezequiel 43-45
- _____ 25. Ezequiel 46-48
- _____ 26. Daniel 1-3
- _____ 27. Daniel 4-6
- _____ 28. Daniel 7-9
- _____ 29. Daniel 10-12
- _____ 30. Ester 1-3
- _____ 31. Lucas 10-13

Oktubre

- _____ 1. Ester 4-7
- _____ 2. Ester 8-10
- _____ 3. Esdras 1-4
- _____ 4. Haggeo 1-2 / Zacarias 1-2
- _____ 5. Zacarias 1-2
- _____ 6. Zacarias 3-6
- _____ 7. Zacarias 7-10
- _____ 8. Esdras 5-7
- _____ 9. Esdras 8-10
- _____ 10. Nehemias 1-3
- _____ 11. Nehemias 4-6
- _____ 12. Nehemias 7-9
- _____ 13. Nehemias 10-13
- _____ 14. Malaquias 1-4
- _____ 15. Mateo 1-4
- _____ 16. Mateo 5-7
- _____ 17. Mateo 8-11
- _____ 18. Mateo 12-15
- _____ 19. Mateo 16-19
- _____ 20. Mateo 20-22
- _____ 21. Mateo 23-25
- _____ 22. Mateo 26-28
- _____ 23. Marcos 1-3
- _____ 24. Marcos 4-6
- _____ 25. Marcos 7-10
- _____ 26. Marcos 11-13
- _____ 27. Marcos 14-16
- _____ 28. Lucas 1-3
- _____ 29. Lucas 4-6
- _____ 30. Lucas 7-9

(Ang Kompleto nga Eskedyul Nagpadayon)

Nobyembre

- _____1. Lucas 14-17
- _____2. Lucas 18-21
- _____3. Lucas 22-24
- _____4. Juan 1-3
- _____5. Juan 4-6
- _____6. Juan 7-10
- _____7. Juan 11-13
- _____8. Juan 14-17
- _____9. Juan 18-21
- _____10. Mga Buhat 1-2
- _____11. Mga Buhat 3-5
- _____12. Mga Buhat 6-9
- _____13. Mga Buhat 10-12
- _____14. Mga Buhat 13-14
- _____15. Santiago 1-2
- _____16. Santiago 3-5
- _____17. Mga Taga-Galacia 1-3
- _____18. Mga Taga-Galacia 4-6
- _____19. Mga Buhat 15-18: 11
- _____20. I Mga Taga-Tesalonica 1-5
- _____21. II Mga Taga-Tesalonica 1-3
- _____22. I Mga Taga-Corinto 1-4
- _____23. I Juan 3-5
- _____24. II Juan, III Juan
- _____25. Pinadayag 1-3, Judas
- _____26. Pinadayag 4-6

- _____27. Pinadayag 7-9
- _____28. Pinadayag 10-12
- _____29. Pinadayag 13-15
- _____30. Pinadayag 16-18
- _____31. Pinadayag 19-22

Disyembre

- _____1. Mga Taga-Roma 5-8
- _____2. Mga Taga-Roma 9-11
- _____3. Mga Taga-Roma 12-16
- _____4. Mga Buhat 20: 3-22
- _____5. Mga Buhat 23-25
- _____6. Mga Buhat 26-28
- _____7. Mga Taga-Efeso 1-3
- _____8. Mga Taga-Efeso 4-6
- _____9. Mga Taga-Filipos 1-4
- _____10. Mga Taga-Colosas 1-4
- _____11. Hebreohanon 1-4
- _____12. Hebreohanon 5-7
- _____13. Hebreohanon 8-10
- _____14. Hebreohanon 11-13
- _____15. Filemon / I Pedro 1-2
- _____16. I Pedro 3-5
- _____17. II Pedro 1-3
- _____18. I Timoteo 1-3
- _____19. I Timoteo 4-6
- _____20. Tito 1-3
- _____21. II Timoteo 1-4
- _____22. I Juan 1-2; Buhat 18: 12-19: 10
- _____23. I Mga Taga-Corinto 5-8
- _____24. I Mga Taga-Corinto 9-12
- _____25. I Mga Taga-Corinto 13-16
- _____26. Mga Buhat 19: 11-20: 1;
II Mga Taga-Corinto 1-3
- _____27. II Mga Taga-Corinto 4-6
- _____28. II Mga Taga-Corinto 7-9
- _____29. II Mga Taga-Corinto 10-13
- _____30. Mga Buhat 20: 2 / Roma 1-4

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Isulat ang sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman.

2. Pila ka mga libro ang anaa sa Daang Tugon? _____

3. Pila ka mga libro ang anaa sa Bag-ong Tugon? _____

4. Nganong importante nga adunay usa ka sistematikong plano alang sa pagbasa sa Biblia?

5. Unsa ang upat ka mga sugyot alang sa malampuson nga pagbasa sa Biblia?

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

KAPITULO 3

MGA BERSYON SA BIBLIA

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman.
- Pagnalan sa tulo ka pinulongan diin ang Biblia gisulat
- Pagpaila sa pulong "nga bersyon."
- Pagpasabot sa kalainan tali sa hubad ug sa batbat nga bersyon sa Biblia.

SAG-ULOHONG BERSIKULO:

**Ang Ginoo mihatag sa Pulong: dakong panon ang mga nagmantala niini.
(Salmo 68:11)**

PASIUNA

Kini nga kapitulo nagpaila sa orihinal nga mga pinulongan diin ang Biblia gisulat ug nagpa tin-aw kon sa unsang paagi ang Kasulatan gihubad ngadto sa uban nga mga pinulongan. Ka mo makakat-on sa kalainan tali sa hubad ug sa batbat nga bersyon sa Biblia. Ang mga panig-ingnan sa nagkalain-laing mga bersiyon sa Biblia gihatag.

TULO KA MGA PINULONGAN

Ang Biblia orihinal nga gisulat sa tulo ka mga pinulongan. Kadaghanan sa Daang Tugon gisulat sa Hebreohanon gawas sa mga bahin sa mga libro ni Daniel ug Nehemias nga nahisulat sa Aramaiko. Ang Bag-ong Tugon gisulat sa Grego.

Walay bisan unsa sa orihinal nga mga manuskrito sa Biblia nga karon naglungtad. Pipila sa maayong mga manuskrito ang adunay mga kopya sa orihinal. Ang mga bersyon maoy hubad niini nga mga kopya sa orihinal nga mga manuskrito. Gikan sa unang mga panahon ang mga tawo nakakita sa panginahanglan sa paghubad sa Biblia aron ang tanan makahimo sa pagbasa niini sa ilang kaugalingong pinulongan.

Walay hubad nga tukma tungod kay walay duha ka mga pinulongan nga managsama. Pipila sa mga pulong nga gigamit sa Biblia wala mailhi sa lain-laing mga pinulongan. Pananglitan, may usa ka banay sa mga Indian sa Ecuador, South America, nga gitawag nga mga Auca Indian. Sa diha nga ang mga misyonaryo unang mikontak kanila, kini nga mga Indian wala mahibalo kon unsaon sa pagbasa o pagsulat. Walay mga pulong sa ilang pinulongan alang sa "pagsulat" o "pagbasa."

Ang mga Auca Indian adunay batasan sa pagkulis ug mga marka sa pag-ila sa ilang kabtangan. Sanglit walay mga pulong sa ilang pinulongan alang sa mga kasulatan, pagsulat, o sa pagbasa, sa diha nga ang Biblia gihubad alang kanila kini gitawag nga "pagkulis sa Dios." Kini giila ingon nga usa ka butang nga iya sa Dios. Kini maoy usa lamang ka panig-ingnan sa mga kalisdanan sa paghubad sa Biblia ngadto sa mga nagkalain-laing mga pinulongan.

MGA HUBAD UG MGA BATBAT

Adunay daghang lain-laing mga bersyon sa Biblia. Ang pulong "nga bersyon" nagpasabot sa usa ka Biblia nga gisulat sa usa ka pinulongan nga lahi kay sa orihinal nga pagkasulat sa mga Pulong sa Dios. Adunay duha ka mga nag-unang matang sa mga bersyon sa Biblia: Hubad ug mga Batbat.

HUBAD:

Ang hubad usa ka paningkamot sa pagpahayag sa unsa ang aktuwal nga gisulti sa Grego, Hebreohanon, ug Aramaiko nga mga pulong. Kini naghatag kutob sa mahimo sa usa ka literal nga pulong-sa-pulong nga paghubad. Ang sobra nga mga pulong gisal-ut lamang sa diha nga kini gikinahanglan aron ang magbasa makasabot sa kahulogan.

BATBAT:

Ang Batbat (paraphrase) wala mosulay sa paghubad pinaagi sa pulong-sa-pulong. Kini naghubad pinaagi sa gipasabot. Ang Batbat (paraphrase) maoy pag-asoy sa kahulogan sa usa ka tudling. Ang Batbat (paraphrase) nga mga bersyon mas sayon basahon ug sabton tungod kay sila nahisulat diha sa modernong bokabularyo ug gramatika, apan sila dili usa ka eksaktong hubad sa Pulong sa Dios.

Ang "Alang sa Dugang Pagtuon" nga seksyon sa kapitulo naghatag ug mga panig-ingnan gi kan sa pipila ka mga bersyon sa Iningles nga Biblia alang kaninyo sa pagtandi. Kini naghulagway sa mga kalainan sa hubad ug batbat nga mga bersyon.

PAGPILI SA PAGTUON SA BIBLIA

Alang sa katuyoan niini nga kurso ug sa pagtuon sa Biblia sa kinatibuk-an, kami nagrekomen dar sa paggamit sa King James nga bersyon sa Biblia. Adunay daghang mga rason alang niini:

UNA:

Ang King James nga Biblia mao ang tukma kaayo ug usa ka maayo nga hubad alang sa ser yoso nga pagtuon. Ang batbat nga bersyon wala naglangkob sa eksaktong pulong-sa-pulong nga hubad sa Kasulatan.

IKADUHA:

Adunay mas daghang himan sa pagtuon alang sa King James nga bersyon. Adunay dako nga gidaghanon sa mga 'konkordans', mga diksyonaryo, ug mga komentaryo nga gisulat alang sa teksto sa King James.

IKATULO:

Ang King James bersyon anaa sa daghang nga mga pinulongan kay sa bisan unsa pang uban nga mga bersyon. Sanglit ang Harvestime International Institute nga kurso gigamit sa tibook kalibutan, kami mipili niini nga bersyon sa Biblia tungod kay kini mao ang anaa sa daghang nga mga pinulongan. Kini importante nga adunay usa ka Biblia sa inyong lumad nga pinulongan tungod kay kamo makahunahuna ug makasabot sa labing maayo diha sa inyong kaugalingong pinulongan.

Kon kamo walay King James Bersyon nga Biblia sulat ngadto sa American Bible Society sa PO Box 5601, Grand Central Station, New York, New York 10164, U.S.A. Sila adunay kompleto nga listahan sa tanang mga pinulongan nga ang King James bersyon sa Biblia makaplagan. Kon inyong makaplagan nga ang King James Bersyon wala sa inyong pinulongan o li sud sa pagbaton sa Biblia, sulat ngadto sa United Bible Societies, Bible House, PO Box 755, Stuttgart I, Germany. Sila nagpadayon sa pagtago sa listahan sa "Kasulatan sa Kalibutan" nga nagpaila sa tanan nga mga pinulongan sa kalibutan nga sa labing menos usa ka libro sa Biblia nga gimantala.

Kon inyong basahon ang Iningles apan limitado ang bokabularyo, basin kamo interesado nga makabaton sa "Bible in Basic English." Kini mao ang tibook Daan ug Bag-ong Tugon nga gi sulat sa Iningles gamit lamang ang nag-unang mga 1,000 ka pulong nga bokabularyo. Pagsulat sa Cambridge University Press, New York, New York, USA alang sa dugang nga importasyon.

PULANG LETRA NGA MGA EDISYON

Pipila sa mga bersyon sa Biblia nga miabot mao ang gitawag nga "pulang letra nga edisyon." Sa pulang letra nga edisyon sa Biblia ang mga pulong ni Jesus giimprinta sa pula. Ang uban nga mga teksto sa Biblia gipatik sa itom nga tinta.

Kon ang pulang letra nga edisyon sa King James nga bersyon anaa sa inyong pinulongan, mosugyot kami kaninyo sa pagbaton niini. Ang gitudlo ni Jesus mao ang usa sa mga dagkong tumong sa Harvestime International Institute nga pagbansay ug ang pulang letra nga edisyon naghatag ug pagtagad sa iyang mga pagtulon-an.

KATINGBANAN

Ang mosunod nga tsart nagtingob kon sa unsang paagi nga ang nagkalain-laing mga bersyon sa Biblia naugmad:

Ang Biblia:
Gituga Sa Dios

Gipadayag Sa Balaan Nga Mga Tawo Nga Misulat Sa Mga Pulong Sa Dios
Ngadto sa Grego, Hebreohanon, ug Aramaiko

Gihubad Ngadto Sa Nagkalain-laing Mga Pinulongan
Nga Miresulta Sa

Eksaktong Mga Hubad Ug
Batbat Nga Mga Bersyon Sa Biblia

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Isulat ang sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman.

2. Unsay kahulogan sa pulong nga "bersyon"?

3. Unsa ang kalainan tali sa hubad ug sa batbat nga bersyon sa Biblia?

4. Unsa nga bersyon sa Biblia ang gigamit niini nga kurso?

5. Nganong walay hubad sa Biblia nga tukma?

6. Unsa ang tulo ka pinulongan diin ang Biblia gisulat sa orihinal?

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

Kami mipili sa teksto sa Juan 3:16 aron sa paghulagway sa kalainan taliwala sa mga lain-laing mga bersyon sa Biblia. Ang bersyon nga gilista mao ang labing nabantog sa Iningles nga mga bersyon sa Biblia.

King James Version: Kay gihigugma gayud sa Dios ang kalibutan nga tungod niana iyang gihatag ang iyang bugtong nga anak aron si bisan kinsa nga motoo kaniya dili malaglag kondili makabaton sa kinabuhi nga walay katapusan.

New King James Version: Kay gihigugma sa Dios ang kalibutan sa pagkaagi nga gihatag niya ang iyang Anak nga bugtong aron ang tanan nga motoo kaniya dili mawala, kondili may kinabuhi nga walay katapusan.

Revised Standard Version: Kay gihigugma gayud sa Dios ang kalibutan nga gihatag niya ang iyang bugtong Anak, nga bisan kinsa nga mosalig kaniya dili malaglag, kondili may kinabuhi nga walay katapusan.

Living Bible: Kay ang Dios nahigugma kaayo sa kalibutan, mao nga gihatag niya ang iyang bugtong Anak aron nga bisan kinsa nga motoo kaniya dili malaglag kondili may kinabuhi nga walay katapusan.

New American Standard Bible: Kay gihigugma gayud sa Dios ang kalibutan, nga gihatag niya ang iyang bugtong Anak, nga bisan kinsa nga motoo kaniya dili malaglag, kondili may kinabuhi nga walay katapusan.

New English Bible: Ang Dios nahigugma kaayo sa kalibutan nga gihatag niya ang iyang bugtong Anak, aron bisan kinsa nga motoo kaniya dili malaglag kondili may kinabuhi nga walay katapusan.

Amplified Version: Kay ang Dios gayud dako ang paghigugma ug minahal nga adunay bili ang kalibutan nga siya (bisan pa) gihatag ang iyang bugtong (talagsaong) Anak, aron nga bisan kinsa nga motoo diha (nagsalig, nagpabilin, nagasalig) kaniya dili malaglag-modangat sa pagkalaglag, nga nawad-an, apan adunay mahangturon (walay katapusan) nga kinabuhi.

Phillips: Kay ang Dios nahigugma kaayo sa kalibutan mao nga gihatag niya ang iyang bugtong Anak, aron ang matag-usa nga motoo kaniya dili mawala, kondili may kinabuhi nga walay katapusan.

Wurst: Kay sa ingon nga paagi ang Dios nahigugma sa kalibutan, sa pagkaagi nga ang iyang Anak, ang talagsaon - bugtong iyang gihatag, aron ang matag-usa nga nagbutang sa iyang pagsalig diha kaniya dili malaglag kondili mahimong adunay kinabuhi nga walay katapusan.

Moffat: Kay gihigugma sa Dios ang kalibutan ug sa ingon gayud minahal nga iyang gihatag ang iyang bugtong Anak, aron ang matag-usa nga mosalig kaniya makabaton sa kinabuhi nga dayon imbis nga magakalaglag.

KAPITULO 4

PASIUNA SA PAGLATID

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman.
- Pagpatin-aw sa pulong nga "latid."
- Pagbasa sa latid.
- Paghimo ug latid.

SAG-ULOHONG BERSIKULO:

Labut pa siya miingon kanako, Anak sa tawo, ang tanan ko nga mga pulong nga akong isulti kanimo dawata sa imong kasingkasing, ug pamatia sa imong mga igdulungog. (Ezekiel 3:10)

PASIUNA

Ang "*Sukaranan sa Pagsusi sa Biblia I*" naglakip sa latid sa matag usa ka libro sa Daang Tugon sa Biblia. Ang latid naghatag ug panglangtaw sa kinatibuk-ang kaundanan sa Pulong sa Dios. Ang mas detalyado nga mga latid gihatag sa "*Sukaranan sa Pagsusi sa Biblia II*" alang sa Ebanghelyo, Mga Buhat, Mga Sulat tungod sa espesyal nga tumong sa Harvestime International Institute. Ang instituto naghatag ug gibug-aton kon unsa ang gipanudlo ni Jesus ug ang mga resulta sa diha nga ang iyang mga pagtulon-an gihimo sa unang simbahan.

Ang mga latid niini nga kurso nagtingob lang sa kinatibuk-ang sulod sa matag libro sa Biblia. Sa diha nga kamo makakompleto na niini nga pagsusi kamo kinahanglan nga mobalik ug mag tuon sa matag libro nga mas detalyado. Kini nga mga latid maoy pagsugod lamang alang ka ninyo sa pag-ugmad sa mas detalyado ug laktod nga mga sulat alang sa matag libro sa Biblia. Sa pagbuhat niini kinahanglan nga kamo masayud kon unsaon sa paghimo sa tukma nga latid.

PAGLATID

Ang latid maoy usa ka paagi sa pag-organisar sa laktod nga mga sulat sa pagtuon. Kini nagsu lat sa impormasyon sa minugbo nga porma alang sa paggamit sa umaabot nga pangalagad ug pagtuon. Ang latid makatabang kaninyo "nga makadungog sa inyong mga igdulungog, ug makadawat sa inyong kasingkasing" sa Pulong sa Dios (Ezequiel 3:10). Ang latid nakasentro sa piniling hilisgutan. Kini nga hilisgutan mahimong ulohan sa latid. Kami migamit sa mga ngalan sa mga libro sa Biblia ingon nga titulo sa latid niini nga kurso tungod kay sila mao ang mga hilisgutan sa pagtuon.

Ang nag-unang mga punto diha sa latid nagsulti ug usa ka butang mahitungod sa hilisgutan. Adunay ubos-nga-puntos usab nga nagsulti ug usa ka butang mahitungod sa nag-unang mga puntos. Ang pinaunang langgikit nga "ubos" nagpasabot nga may kalabutan sila sa (nagsulti

ug usa ka butang mahitungod sa) nag-unang punto. Sila naghatag ug mas detalyado nga imormasyon bahin sa pangunang mga punto.

Adunay daghang mga paagi sa paglatid. Kami mipili sa usa ka nga migamit sa espesyal nga mga numero nga gitawag ug Romanhong mga numero alang sa nag-unang mga punto. Kon kamo dili pamilyar sa Romanhong mga numero usa ka listahan gihatag diha sa "Alang sa Dugang Pagtuon" nga seksyon niini nga kapitulo. Ang ubos nga mga punto sa latid gipakita sa kapital nga mga letra sa alpabeto. Kon may mga dugang pa nga mga punto sa ilalum niini, sila gipakita sa yano nga mga numero.

Tun-i ang mosunod nga panig-ingnan sa usa ka latid:

Ang Ulohan Ibutang Dinhi

I. Kini mao ang Romanhon nga numero alang sa 1 nga gigamit alang sa unang nag-unang punto.

A. Kini mao ang kapital nga letra nga gigamit alang sa ubos nga punto nga may kalabutan sa nag-unang punto.

1. Kon adunay dugang nga ikaduha nga punto nga may kalabutan niini, kini markahan sa numero 1.
2. Kon adunay uban nga mga puntos nga may kalabutan balik sa ubos nga punto sa A, padayon sa pagbutang kanila sa numerawo nga han-ay.

B. Ang nag-unang punto sa 1 tingali adunay pipila ka ubos nga mga punto. Kon mao, padayon sa alpabeto sa paggamit sa kapital nga mga letra diha sa kahusay. Ang matag usa niini kinahanglan nga may kalabutan sa nag-unang punto.

II. Sa pagpresentar sa laing nag-unang punto, gamita ang sunod nga sa Romanhong numero.

A. Ang ubos nga mga punto mosunod sa sama nga sumbanan ilalum sa matag nag-unang punto.

PAGPALAPAD SA MGA LATID

Ingon nga usa ka panig-ingnan kon unsaon ninyo paghimo ang pagpalapad sa kinatibuk-ang latid nga gihatag niini nga kurso, kami mipili sa Roma 12: 1-2. Una, basaha ang mga bersikulo:

Busa hangyoon ko kamo, mga igsoon, tungod sa mga kalooy sa Dios, nga inyong ihalad ang inyong mga lawas ingon nga usa ka halad nga buhi, balaan, hinang punon sa Dios, nga mao ang inyong makatarunganon nga pagsimba.

Ug dili kamo magpahiuyon niining panahona sa kalibutan; kondili pag-usab kamo pinaagi sa pagbag-o sa inyong mga salabutan, aron inyong hisayran kon unsa ang maayo ug hinangponon ug hingpit nga kabubut-on sa Dios.

(Roma 12: 1-2)

Ania ang latid nga naugmad gikan sa mga bersikulo:

MGA LAKANG SA PAGPANGITA SA KABUBUT-ON SA DIOS

I. Itugyan ang inyong mga lawas ingon nga usa ka buhi nga halad:

- A. Balaan.
- B. Madawat ngadto sa Dios.

II. Ayaw kamo pagpahiuyon niining panahona sa kalibutan:

A. Mausab.

1. Kita mausab pinaagi sa pagbag-o sa atong mga hunahuna.

III. Kini nga mga lakang makatabang kanato sa pagpamatuod (pagpangita) sa kabubut-on sa Dios nga mao ang:

- A. Maayo.
- B. Hinangponon.
- C. Hingpit.

Inyong nakita kon giunsa niini nga latid pagtingob ang tin-aw nga mga lakang ngadto sa kabubut-on sa Dios nga gihatag sa Roma 12: 1-2.

Kamo dili gayud makakompleto sa inyong latid nga pagtuon sa Pulong sa Dios. Ang Balaan nga Espiritu kanunay mohatag kaninyo ug bag-ong pagsabot bahin sa Pulong nga inyong gustong idugang sa inyong mga latid.

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Isulat ang sag-ulohong bersikulo gikan sa panumduman.

2. Unsa ang usa ka latid?

3. Paklia ngadto sa latid sa Genesis niini nga pagtuon. Makahimo ka ba sa pagbasa ug pagsabot sa mga impormasyon niini nga porma sa latid?

4. Giunsa pagpakita ang nag-unang mga punto diha sa latid?

5. Unsaon sa ubos nga mga punto ilalum sa nag-unang punto pagpakita?

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang ubos nga mga punto diin kamo makadugang ug mga detalye sa pagpalapad sa yano nga mga latid gihatag niini nga kurso. Pananglitan, paklia ngadto sa latid sa libro ni Daniel sa pahina 174. Ang unang nag-unang punto nag-ulohang "Pasiuna sa Nangagi: Ang rason alang sa pag-uswag ni Daniel" ug naglangkob sa kapitulo I bersikulo 1-21. Basaha kini nga mga bersikulo ug ilha ang mga rason alang sa iyang kalampusan. Ilista kini ingon nga ubos nga mga punto sa ilalum niining nag-unang punto.
2. Ang mosunod nga listahan sa mga Romano nga numero motabang kaninyo sa pagmugna ug pagpalapad sa latid:

Mga Numero

Romanhong mga numero

1	I
2	II
3	III
4	IV
5	V
6	VI
7	VII
8	VIII
9	IX
10	X
11	XI
12	XII
13	XIII
14	XIV
15	XV
16	XVI
17	XVII
18	XVIII
19	XIX
20	XX
30	XXX
40	XL
50	L
60	LX
70	LXX
80	LXXX
90	XC
100	C

ANG DAANG TUGON

PASIUNA SA MGA LIBRO SA KASUGOAN / BALAOB

Sa miaging mga kapitulo kamo nakakat-on nga ang Biblia mao ang sinulat nga Pulong sa Dios. Inyong nakat-onan nga kini gibahin ngadto sa duha ka dagko nga seksyon nga gitawag sa Daang Tugon ug sa Bag-ong Tugon. Kamo nakakat-on sa upat ka nag-unang mga bahin sa Daang Tugon nga mga libro: Kasugoan/ Balaod, Kasaysayan, Pamalak, Propesiya. Kamo usab nakakat-on sa upat ka mga bahin sa Bag-ong Tugon nga mga libro: Ebanghelyo, Kasaysayan, Mga Sulat, ug Propesiya.

Niini nga leksyon kamo magsugod sa pangunang pagsusi sa mga libro nga naglangkob sa dagko nga mga dibisyon nga inyong nakat-onan. Adunay 39 ka mga libro sa Daang Tugon. Kita mosugod sa atong pagsusi sa mga libro sa Kasugoan o Balaod.

ANG MGA LIBRO SA KASUGOAN/BALAOB

Ang mga libro sa kasugoan/balaod gisulat ni Moises ug sila anaa sa gidugayon nga 600 ka mga katuigan. Ang mga libro sa Kasugoan naglangkob sa lima ka mga libro.

Genesis: Nagrekord sa sinugdanan sa uniberso, tawo, sa adlaw nga igpapahulay, sa kaminyo on, sa sala, sa halad, mga nasud, ug sa gobyerno ug sa sinaligan nga mga tawo sa Dios nga sama kang Abraham, Isaac, Jacob, ug ni Jose.

Exodo: Nagdetalye kon sa unsang paagi ang Israel nahimong usa ka nasud uban kang Moises ingon nga lider. Ang Israel giluwag gikan sa pagkaulipon sa Egipto ug mga panaw ngadto sa bukid sa Sinai diin ang balaod sa Dios gihatag.

Levitico: Kini nga libro usa ka manwal sa pagsimba alang sa Israel. Kini naghatag ug instruksyon ngadto sa relihiyosong mga lider ug nagpatin-aw kon sa unsang paagi nga ang makasa sala nga mga katawhan makaduol sa usa ka matarung nga Dios. Kini may kalabutan sa pag-anhi ni Jesu-Kristo ingon nga Kordero sa Dios, nga magakuha sa sala sa kalibutan.

Numeros: Nagrekord sa 40 ka tuig nga paglatagaw sa kamingawan sa Israel, ingon nga resulta sa pagkadili-masinugtanon ngadto sa Dios. Ang titulo sa libro gikan sa duha ka pag-ihap (populasyon nga pag-ihap) nga gikuha sa panahon sa taas nga panaw.

Deuteronomio: Nagrekord sa katapusan nga mga adlaw sa kinabuhi ni Moises ug nagribyu sa mga balaod nga gihatag diha sa Exodo ug Levitico.

KAPITULO 5

GENESIS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Genesis.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Genesis gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan alang sa libro sa Genesis.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Genesis gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Kinabuhi ug Pangalagad nga mga prinsipyo sa libro sa Genesis.

PASIUNA

TAGSULAT: Moises

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Sa pagpreserbar sa makasaysayang kaagi sa Israel ug ang pagrekord sa paglang, sala, pagtubos, ug unang mga pagdumala sa Dios sa tawo.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Genesis 3:15

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang plano sa Dios gikan sa sinugdan naglakip sa tanan nga mga nasud. Ang Dios nagsugod ug bag-ong mga butang sa mga tawo.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Adan, Eva, Cain, Abel, Enoc, Esau, Jacob (Israel), Abraham, Isaac, Jose

LATID

I. Ang kasaysayan sa katawhan: 1: 1-11: 26

- A. Paglalang: 1: 1-2: 25
- B. Ang pagkahulog sa tawo: 3: 1-4: 26
 1. Adan ug Eva: 3: 1-24
 2. Cain ug Abel: 4: 1-26
- C. Kagikan gikan sa pagkahulog ngadto sa baha: 5: 1-32
- D. Ang baha: 6: 1-9: 29
 1. Ang pagkadautan sa tawo: 6: 1-4
 2. Ang desisyon sa Dios: 6: 5-7
 3. Noe: 6: 8-10
 4. Ang Dios misulti kang Noe: 6: 11-21
 5. Ang tubag ni Noe: 6:22

6. Ang Dios misulti kang Noe: 7: 1-4
 7. Ang tubag ni Noe: 7: 5-16
 8. Kinabuhi sulod sa arca: 7: 17-24
 9. Paggawas gikan sa arca: 8: 1-19
 10. Ang pakigsaad sa Dios: 9:1-17
 11. Kaliwatan ni Noe: 9:18-19
 12. Mga sala sa pamilya ni Noe: 9:20-29
- E. Gikan sa baha ngadto kang Abraham: 10:1-11:26
1. Kaliwatan sa mga anak nga lalaki ni Noe: 10:1-32
 2. Ang torre sa Babel: 11:1-9
 3. Kaliwatan ni Sem: 11:10-26
 4. Kaliwatan ni Tera: 11:27-32

II. Ang kasaysayan sa patiarka sa Israel: 11:27-50:26

A. Abraham: 11:27-25:10

1. Ang pagkatawo ni Abraham ug ang iyang mga kaliwatan: 11:26-30
2. Ang iyang mga paglangyaw: 11:31-13:1
 - (a) Gikan sa Ur ngadto sa Haran: 11:31-32
 - (b) Gikan sa Haran ngadto sa Canaan: 12:1-9
 - (c) Ngadto sa Ehipto ug pagbalik: 12:10-13:1
3. Si Abraham ug si Lot: 13:2-14:24
 - (a) Panagbangi ug pagkabahin: 13:2-13
 - (b) Ang saad sa Dios ngadto kang Abraham: 13:14-18
 - (c) Si Lot nabihag sa mga hari sa sidlakan: 14:1-24
4. Ang pakigsaad: 15:1-20
5. Ismael: 16:1-16
6. Pagtuli: 17:1-27
7. Ang saad sa anak nga lalaki: 18:1-15
8. Sodoma ug Gomorra: 18:16-19:38
9. Si Abraham mibisita kang Abimelech: 20:1-18
10. Si Isaac natawo ug si Ismael gipalayas: 21:1-21
11. Si Abraham ug Abimelech: 21:22-34
12. Giplano nga paghalad kang Isaac: 22:1-19
13. Ang kamatayon ug paglubong kang Sara: 23:1-20
14. Kaminyoon ni Isaac ug Rebekah: 24:1-67
15. Abraham ug Keturah: 25:1-6
16. Kamatayon ug paglubong ni Abraham: 25:7-10

B. Isaac: 25:11-35:29

1. Pagkatawo ni Isaac: 21:1-8
2. Pagminyo ngadto kang Rebekah: 24
3. Si Isaac ug ang iyang mga anak nga lalaki: 25:19-35:29
4. Ang pakigsaad gisubli: 26:1-5
5. Paglingla kang Abimelech: 26:6-33
6. Pagminyo ngadto kang Judith ug Bashemath: 26:34-35
7. Si Isaac gilingla ni Jacob: 27:1-45

8. Ang pagkalagiw ni Jacob ngadto sa Haran: 27:46-28:5
9. Kamatayon ni Isaac: 35:27-29

C. Jacob: 28:10-36:43

1. Ang iyang pagkatawo: 25:19-26
2. Pagtigihay tali kang Jacob ug Esau: 25:27-45
 - (a) Ang katungod sa pagkapanganay: 25:27-34
 - (b) Ang panalangin: 27:1-45
3. Ang pagkalagiw ngadto sa Haran: 27:46-29:14
4. Ang kaminyoon ni Jacob ngadto kang Leah ug Rachel: 29:15-30
5. Kinabuhi sa Haran: 29:31-30:43
6. Pagbalik ngadto sa Canaan: 31:1-55
7. Mga pagpangandam sa pakigtambo kang Esau: 32:1-23
8. Ang kaya ni Jacob sa pakigbugno: 32:24-32
9. Pakigdait uban kang Esau: 33:1-17
10. Si Jacob ug ang iyang pamilya sa Canaan: 33:18-45:28
11. Ang katapusang mga adlaw ug kamatayon ni Jacob: 46:1-50:14

D. Jose: 37:1-50:26

1. Ang unang kinabuhi ni Jose: 37:1-36
 - (a) Iyang kupo: 37:1-4
 - (b) Iyang mga damgo: 37:5-11
 - (c) Gibaligya ngadto sa pagkaulipon: 37:12-36
 - (d) Ang sala ni Juda: 38:1-30
2. Si Jose ang ulipon: 39:1-40:23
 - (a) Sa balay ni Potiphar: 39:1-20
 - (b) Sa prisohan: 39:21-40:23
3. Si Jose ang unang ministro: 41:1-45:28
 - (a) Pagpangandam alang sa kagutmanan: 41:1-57
 - (b) Si Jose ug ang iyang mga igsoong lalaki: 42:1-45:28
 - (c) Si Jose ug ang iyang pamilya sa Ehipto: 46:1-50:21
 - (d) Kamatayon ni Jose: 50:22-26

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Genesis?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Genesis.

3. Kang kinsa ang libro sa Genesis gisulat?

4. Ihayag ang mga prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Genesis.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa Genesis

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang ngalan nga "Genesis" nagpasabot sa mga sinugdnan. Kini nga libro naundan sa rekord sa sinugdanan sa:

- Kalibutan: 1:1-25
- Katawhan: 1:26-2
- Sala: 3:1-7
- Kaluwasan: 3:8-24
- Mga pamilya: 4:1-15
- Mga sibilisasyon: 4:16-9
- Mga nasud: 10:1-11:32
- Nasud sa mga Judio: 12:50

2. Ang Genesis nabahin ngadto sa duha ka dagko nga mga bahin: Ang mga Kapitulo 1-11 naundan sa upat ka dagko nga mga panghitabo. Ang mga Kapitulo 12-50 naundan sa upat ka dagko nga tawo.
3. Tun-i ang mga kapitulo 1-2 ug kompletoha ang mosunod nga tsart:

Adlaw

Unsay gilalang sa Dios

1
2
3
4
5
6
7

4. Sa mga kapitulo 3-9 unsay inyong nakat-onan mahitungod sa mosunod:

- Mga taktika sa kaaway (Satanas...ang serpente): _____
- Ang pag-uswag ni Eva ngadto sa sala: _____
- Ang mga sangputanan sa sala nga misulod sa kalibutan: _____
- Ang paghukom sa Dios pinaagi sa baha: _____

5. Alang sa mga kapitulo 12-50: Ilha ang upat ka dagko nga mga karakter ug tun-i ang ilang mga kinabuhi sa mas lalum, nga adunay espirituhanong maipadapat sa inyong kaugalingon nga kinabuhi. Usab tun-i ang pulong nga "pakigsaad" nga gigamit kanu nay niini nga seksyon.

KAPITULO 6

EXODO

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Exodo.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Exodo gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Exodo.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Exodo gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Exodo.

PASIUNA

TAGSULAT: Moises

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Sa pagrekord sa kaluwasan sa Israel gikan sa pagkaulipon ug sa pagdokumen to sa ilang katuyoan sa paglungtad ingon nga nasud.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Exodo 12:13

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang kaluwasan naggi kan lamang sa dugo sa kordero sa Dios, si Jesus.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Moises, Aaron, Faraon, Miriam, Jetro

LATID

I. Ang nasud sa Israel didto sa Egipto: 1: 1-12: 36

- A. Pagkaulipon sa Ehipto: 1: 1-22
- B. Ang Dios nag-andam ug manluluwas, si Moises: 2: 1-4: 31
- C. Ang panag-istoryahanay uban kang Faraon: 5: 1-11: 10
- D. Ang pasko: 12: 1-30
- E. Kaluwasan gikan sa Egipto: 12: 31-36

II. Ang Israel didto sa kamingawan: 12: 37-18: 27

- A. Ang paggawas ug ang paggukod sa mga Egiptohanon: 12: 37-15: 21
- B. Ang panaw sa Sinai: 15: 22-17: 16
- C. Ang pagbisita ni Jetro: 18: 1-27

III. Israel didto sa Sinai: 19: 1-40: 38

- A. Ang paghatag sa balaod: 19: 1-25
- B. Mga balaod nga nagdumala sa moralidad sa kinabuhi: 19-22
- C. Mga balaod nga nagdumala sa katilingbanong kinabuhi: 22-23
- D. Mga balaod nga nagdumala sa relihiyosong kinabuhi: 24: 1-31: 18
- E. Ang Tabernaculo: 24: 12-40: 38
 - 1. Ang disenyo sa tabernaculo: Panudlo mahitungod sa tabernaculo, ug ang mga sacerdote: 24: 12-31: 18
 - 2. Ang tabernaculo nalangan: Ang bulawan nga nating baka ug pagsubli sa pakigsaad: 32: 1-34: 35
 - 3. Ang tabernaculo nahuman: Pagtukod sa tabernaculo ug ang pagtukod sa pagkasacerdote: 35: 1-40: 38

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Exodo?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Exodo.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Exodo?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Exodo.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa Exodo.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang Dios nagpadala ug napulo ka mga hampak sa Egipto sa proseso sa paghimo kang Faraon nga andam sa pagpahigawas sa Israel gikan sa pagkaulipon:

- Dugo: 7: 14-25
- Mga baki: 8: 1-15
- Mga kuto: 8: 16-19
- Mga langaw: 8: 20-32
- Kamatay sa mga kayupan: 9: 1-7
- Mga hubag-hubag: 9: 8-12
- Mga yelo: 9: 13-35
- Mga dulon: 10: 1-20
- Kangitngit: 10: 21-29
- Kamatayon: 11: 1-10, 12: 29-36

2. Exodo 20: 1-17 nagtala sa labing maayo nga nailhan sa balaod sa Daang Tugon, ang napulo ka mga sugo.
3. Usa sa importante nga mga hilisgutan diha sa Exodo mao ang plano alang sa tabernaculo. Ang diyagrama sa sunod nga pahina nagpakita sa plano nga gihatag sa Dios kang Moises alang niining balaan nga dapit sa pagsimba.

Ang tabernaculo importante tungod kay kini mao ang dapit sa pagsimba ug pagsakri pisyos sa Israel, apan ang tabernaculo usa usab ka espirituhanong tipo. Kini nagpasabot nga ang matag bahin sa tabernaculo mao ang simbolo sa mas dako nga espirituhanong kamatuoran.

Ang sawang sa palibot sa tabernaculo may sukod nga 150 ka mga tiil ug 75 ka mga tiil. Kini simbolo sa kalibutan.

Ang halaran sa halad-nga-sinunog adunay $7\frac{1}{2}$ ka mga tiil kwadrado ug $4\frac{1}{2}$ ka mga tiil nga gitag-on. Ang mga halad gisunog dinhi nga nagsimbolo sa paghalad ni Jesus alang sa mga sala sa kalibutan.

Ang dolang maoy usa ka dako nga panaksan diin ang mga sacerdote nanghugas sa ilang mga kamot ug mga tiil sa dili pa mosulod sa Balaang Dapit. Kini maoy simbolo sa Kristohanong bautismo.

Ang Balaan nga Dapit may sukod nga 30 ug 15 ka mga tiil. Kini nagsimbolo sa simbahan nga gibulag sa kalibutan (sawang) ug misulod pinaagi sa halad ni Kristo (ang halaran) ug bautismo (sa dolang).

Ang lamesa sa tinapay maoy usa ka simbolo sa Balaang Panihapon (o panag-ambit, ingon nga kini mao ang tawag sa pipila ka mga denominasyon).

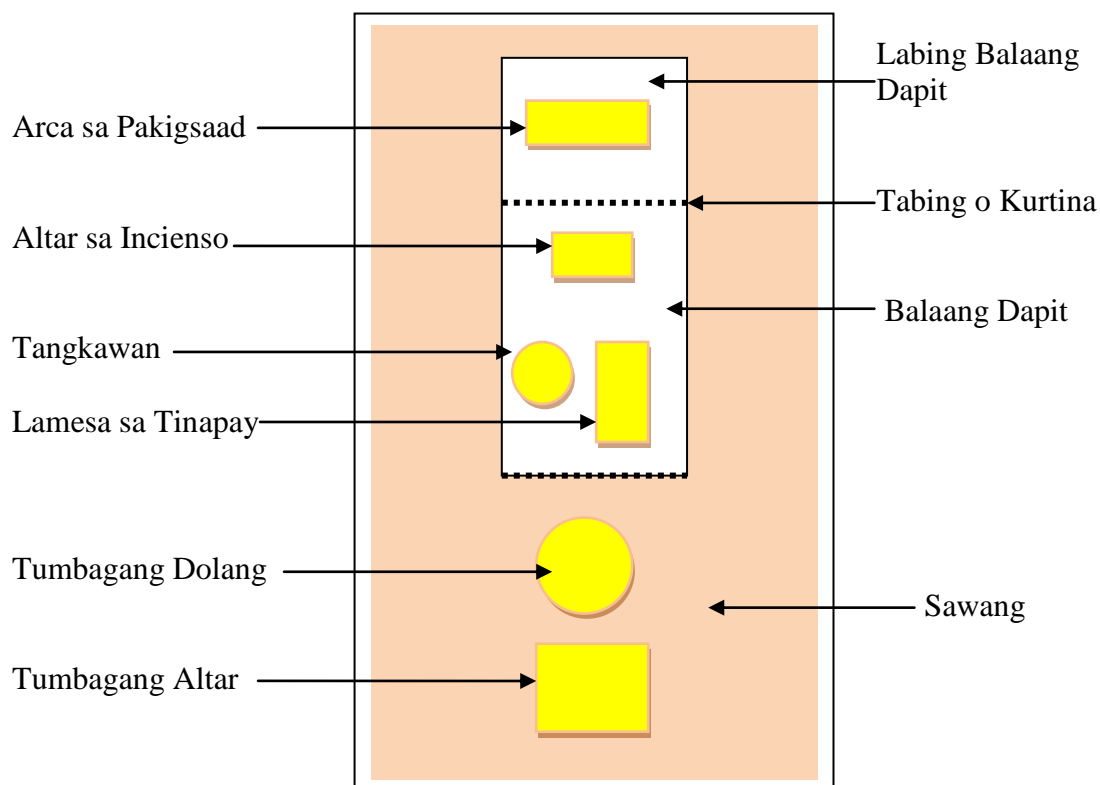
Ang tangkawan naghatag ug kahayag alang sa Dapit nga Balaan. Kini maoy simbolo sa Pulong sa Dios.

Ang halaran sa incienso mao ang dapit diin ang incienso gisunog. Ang mahumot nga aso misaka ngadto sa Dios ingon nga usa ka simbolo sa mga pag-ampo sa iyang mga katawhan.

Ang tabing maoy kurtina tali sa Balaang dapit ug sa Labing Balaan nga dapit. Kini nagsimbolo sa panagbulag tali sa Dios ug sa tawo.

Ang Labing Balaang Dapit adunay 15 ka mga tiil sa gitag-on, gilapdon, ug gihabugon. Kini hingpit ang pagkakwadrado ug maoy simbolo sa langit. Kini maoy puloyanan sa presensya sa Dios.

Ang arca sa pakigsaad maoy usa ka kaban nga kahoy nga gihal-upon ug bulawan. Kini adunay tabon nga gidayandayan sa bulawan nga querubin. Ang sulod sa arca mao ang napulo ka mga sugo nga nagsimbolo sa panggobyerno sa Dios, usa ka plato sa mana, nga nagpahinumdom sa pagtagana sa Dios, ug sa sungkod ni Aaron nga nalingsing nga nagpahinumdom sa gahum sa Dios taliwala sa iyang mga katawhan. Makausa sa usa ka tuig ang labawng sacerdote mowisikwisik ug dugo ibabaw sa arca nga maoy simbolo sa dugo ni Kristo diin kita nahinloan gikan sa sala.

DIYAGRAMA SA TABERNACULO

Balaan nga mga Adlaw

Tun-i ang mga pakisayran sa Kolum 1 ug kompletoha ang tsart. Ang unang usa gihimo ingon nga panig-ingnan alang kaninyo sa pagsunod. Kini mao ang Balaan nga mga Adlaw nga gibu hat sa Dios alang sa nasud sa Israel aron tumanon.

Mga tudling	Balaan nga mga Adlaw	Petsa	Katuyoan sa Pagtuman
Levitico 23: 3 Exodo 20:8-11 Deuteronomio 5:12-15	Adlaw nga Igpapahulay	7 th Adlaw Senimana	Pahulay gikan sa pagtra baho; pagsimba
Levitico 23: 5 Numeros 28:16 Deuteronomio 16: 1-2	Pasko	1/14	
Levitico 23: 6-8 Numeros 28: 17-25 Deuteronomio 16: 3-8	Walay levadura nga tinapay	1 / 15-21	
Levitico 23: 9-14 Exodo 23:16 Numeros 28: 26-31	Unang mga bunga	1/16	
Levitico 23: 15-22 Exodo 34:22 Deuteronomio 16: 9-12	Pentecostes	3/6	
Levitico 23: 23-25 Numeros 29: 1-6	Mga Trumpeta	7/1	
Levitico 23: 26-32 Levitico 16 Numeros 29: 7-11	Adlaw sa Pag-ula	7/10	
Levitico 23: 33-44 Numeros 29: 12-40 Deuteronomio 16: 13-15	Mga Tabernaculo	7 / 15-21	

Mga tudling	Balaan nga mga Adlaw	Petsa	Katuyoan sa Pagtuman
Levitico 25: 1-7 Exodo 23: 10-11	Igpapahulay nga Tuig	Matag ika-7 ka Tuig	
Levitico 25: 8-55	Tinghugyaw	Matag ika-50 ka Tuig	

KAPITULO 7

LEVITICO

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Levitico.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Levitico gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Levitico.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Levitico gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Levitico.

PASIUNA

TAGSULAT: Moises

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Aron ipakita sa Israel kon unsaon sa pagkinabuhi ingon nga balaan nga nasud diha sa pakig-ambitay sa Dios ug sa pag-andam kanila sa pagpalapad sa pagtubos nga plano sa Dios ngadto sa tanang mga nasud.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Levitico 20:7

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios nagkinahang lan ug pagkabalaan sa iyang mga katawhan.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Moises, Aaron

LATID

I. Mga kasugaoan mahitungod sa mga halad: 1: 1-7: 38

- A. Pasiuna: 1: 1-2
- B. Ang halad nga sinunog: 1: 3-17
- C. Ang halad nga kalan-on: 2: 1-16
- D. Ang halad sa pakigdait: 3: 1-17
- E. Ang halad sa sala: 4: 1-5: 13
- F. Ang halad sa paglapas: 5: 14-17

II. Mga kasugoan ug mga insidente mahitungod sa mga sacerdote: 8-10

- A. Mga sugo alang sa pagpahinungod: 8: 1-9: 24
- B. Silot alang sa paglapas: 10: 1-20

III. Mga balaod sa pagputli: 11: 1-15: 33

- A. Hinlo ug hugaw nga kalan-on: 11: 1-47
- B. Pagputli human sa pagpanganak: 12: 1-8
- C. Sanla: 13: 1-14: 57
- D. Sekswal nga mga kahugawan ug mga paghinlo: 15: 1-33

IV. Ang adlaw sa Pag-ula: 16: 1-34

- A. Pagpangandam ni Aaron: 16: 1-10
- B. Ang halad sa sala alang sa mga sacerdote: 16: 11-14
- C. Ang halad sa sala alang sa katawhan: 16: 15-19
- D. Ang Azazel: 16: 20-22
- E. Ang halad nga natapos: 16: 23-28
- F. Ang kaligdong sa adlaw: 16: 29-34

V. Ang pagkabalaan nga kabalauran: 17: 1-27: 34

- A. Mga pagdili: 17: 1-22: 33
 - 1. Pagkabalaan sa bahin sa mga tawo: 17: 1-20: 27
 - 2. Pagkabalaan sa bahin sa mga sacerdote: 21: 1-22: 33
- B. Relihiyosong mga pista: 23: 1-44
 - 1. Ang adlaw nga igpapahulay: 23: 1-3
 - 2. Pasko ug ang tinapay nga walay levadura: 23: 4-14
 - 3. Pista sa mga semana, o Pentecostes: 23: 15-22
 - 4. Pista sa mga trumpeta: 23: 23-25
 - 5. Adlaw sa Pag-ula: 23: 25-32
 - 6. Pista sa mga tabernaculo: 23: 33-44
- C. Relihiyoso nga mga simbolo: 24: 1-23
- D. Igpapahulay nga tuig ug tinghugyaw: 25: 1-26: 2
- E. Mga saad ug mga pasidaan: 26: 3-46
 - 1. Ang panginahanglan alang sa husto nga relasyon ngadto sa Dios: 26: 1-2
 - 2. Ang mga panalangin sa pagkamasulundon ngadto sa Dios: 26: 1-2
 - 3. Ang mga castigo sa pagkadili-masinugtanon: 26: 14-39
 - 4. Ang pagkamatinumanon sa Dios ngadto sa iyang pakigsaad: 26: 40-45
 - 5. Katingbanan nga pahayag: 26:46
- F. Panaad ug mga ikapulo: 27: 1-34
 - 1. Mga panaad ngadto sa mga tawo: 27: 2-8

2. Mga panaad sa giatiman nga mga hayop: 27: 9-1.
3. Mga panaad sa mga balay ug mga kaumahan: 27: 14-25
4. Ang ikapulo: 27: 30-33
 - (a) Una sa taliwala sa mga mananap: 27: 26-27
 - (b) Mahalaron nga mga butang: 27: 28-29
 - (c) Ang ikapulo: 27: 30-33

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Levitico?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Levitico.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Levitico?

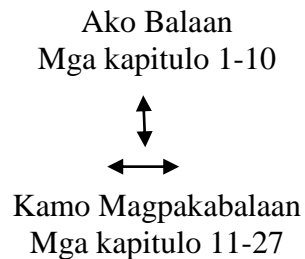
4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Levitico.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa Levitico.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Tun-i ang pulong nga "balaan" diha sa Levitico. Kini gigamit kapin sa 100 ka mga pagsubli. Ang ubang mahinungdanon nga mga pulong mao ang mga "Halad" nga gigamit sa 42 ka mga pagsubli, "sacerdote" nga gigamit 189 ka mga pagsubli, ug "dugo" nga gigamit 86 ka mga pagsubli.
2. Ang sumbanan sa pagkabalaan nga gihulagway diha sa Levitico parehong langitnon ug kalibutanon. Kini langitnon diha sa mensahe sa mga kapitulo 1-10 ("Ako balaan") ug kalibutanon diha sa mensahe sa mga kapitulo 11-27 ("kamo magpakabalaan").

3. Adunay lima ka lain-laing mga halad nga gihulagway diha sa Levitico. Ang unang tulo ka mga halad gipasiugda sa pagpadayon sa pakig-ambitay sa Dios. Ang ulahing duha maoy pagpasig-uli sa nadaut nga pakig-ambitay.

Halad	Kapitulo Diin Kini Gipakita	Mga Balaod Nga Detalyado
Sinunog	1	6: 8-13
Kalan-on	2	6: 14-23
Pakigdait	3	7: 11-34
Sala	4	6: 25-30
Paglapas	5: 1-6: 7	7: 1-7

4. Ang numero nga pito (7) adunay dako nga kahulogan diha sa libro sa Levitico:
 - Matag ika-7 ka adlaw mao ang adlaw nga igpapahulay.
 - Ang Dugo nga giwisikwisk sa 7 ka mga pagssubli diha sa tabernaculo.
 - Matag ika-7 nga tuig mao ang igpapahulay nga tuig.
 - Matag ika-7 nga igpapahulay nga tuig gisundan sa usa ka tuig sa Tinghugyaw.
 - Matag ika-7 nga bulan maoy labing balaan, nga may tulo ka mga pista.
 - Adunay 7 ka semana tali sa pasko ug sa Pentecostes.
 - Ang pista sa pasko milungtad sa 7 ka mga adlaw.
 - Ang mahugaw nga tawo gipahimulag 7 ka adlaw.
 - Ang pista sa mga tabernaculo milungtad sa 7 ka mga adlaw.
 - Diha sa pasko, 14 ka nating carnero nga (2 x 7) gihalad sa adlaw-adlaw.
 - Sa Pentecostes 7 ka nating carnero gihalad.
 - Sa pista sa tabernaculo 14 ka nga vaca gihalad matag adlaw.

KAPITULO 8

NUMEROS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Numeros.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Numeros gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Numeros.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Numeros gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Numeros.

PASIUNA

TAGSULAT: Moises

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagrekord sa mga kasinatian sa panaw sa kamingawan nga maoy tipo sa pildirol nga kristohanon.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Numeros 32:23

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios dili mahi muot sa bisan unsang butang gawas sa hingpit nga pasalig.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Moises, Aaron, Kore, Balaam, Miriam, Josue, Caleb

LATID

I. Pagpangandam alang sa pagbiya gikan sa Sinai: 1: 1-10: 10

- A. Ang mga tawo giihap: 1: 1-54
- B. Ang kampo gihan-ay: 2: 1-34
- C. Ang sacerdote ug ang mga Levihanon gisugo: 3: 1-4: 49
- D. Ang mga tawo gipanalipdan: 5: 1-31
- E. Ang saad sa Nazareo: 6: 1-27
- F. Mga gasa sa mga principe: 7: 1-89
- G. Pagpasiga sa mga lamparahan sa tabernaculo: 8: 1-4
- H. Paghinlo sa mga Levihanon: 8: 5-26
- I. Pagsaulog sa pasko: 9: 1-14

- J. Giya sa kampo: 9: 15-23
 - K. Pagtawag sa katilingban ug pagbalhin sa kampo: 10: 1-10
- II. Ang panaw gikan sa Bukid sa Sinai ngadto sa Cades-Barnea: 10: 11-12: 15
- A. Pagpalihok alang sa martsa: 10: 11-28
 - B. Si Hobab midumili sa pag-alagad: 10: 29-32
 - C. Nagapadayon nga panganod: 10: 34-36
 - D. Nagdilaab nga paghukom: 11: 1-3
 - E. Nagabagulbol nga panon sa katawhan: 11: 4-9
 - F. Nasuko nga manalagna: 11: 10-15
 - G. Makamatay nga pagkaon: 11: 31-34
 - H. Nagaantus nga igsoong babaye: 12: 1-15
- III. Ang Israel didto sa Cades-Barnea: 13: 1-14: 45
- A. Ang pagpaniid sa yuta: 13: 1-25
 - B. Ang mga taho ug tubag: 13: 26-14: 10
 - C. Ang paghukom sa Dios: 14: 11-34
- IV. Mga panghitabo sa panahon sa paglatagaw sa kamingawan: 20: 1-35: 34
- A. Pagbato sa makalapas sa Adlaw'ng Igpapahulay: 15: 32-36
 - B. Ang pagrebelde ni Kore: 16: 1-32
 - C. Ang pagpanalingsing sa sungkod ni Aaron: 17: 1-13
 - D. Mga panudlo ngadto kang Aaron: 18: 1-19: 22
 - E. Ang kamatayon ni Miriam: 20: 1
 - F. Ang sala ni Moises: 20: 1-13
 - G. Ang hangyo gidumilian: 20: 14-22
 - H. Kamatayon ni Aaron: 20: 23-29
 - I. Mga bitin sa taliwala sa mga katawhan: 21: 5-9
 - J. Ang pagsuki sa manalagna: 22: 1-24: 25
 - K. Ang patriyotikong sacerdote: 25: 1-18
 - L. Lain-laing mga panudlo: 26: 1-31: 54
 - M. Pag-apod-apod sa teritoryo sa Amihanang Jordan: 32: 1-42
 - N. Talaan sa panaw gikan sa Egipto: 33: 1-56
 - O. Panudlo sa wala pa mosulod sa Canaan: 34: 1-36: 13

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Numeros?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Numeros.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Numeros?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Numeros.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa Numeros.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

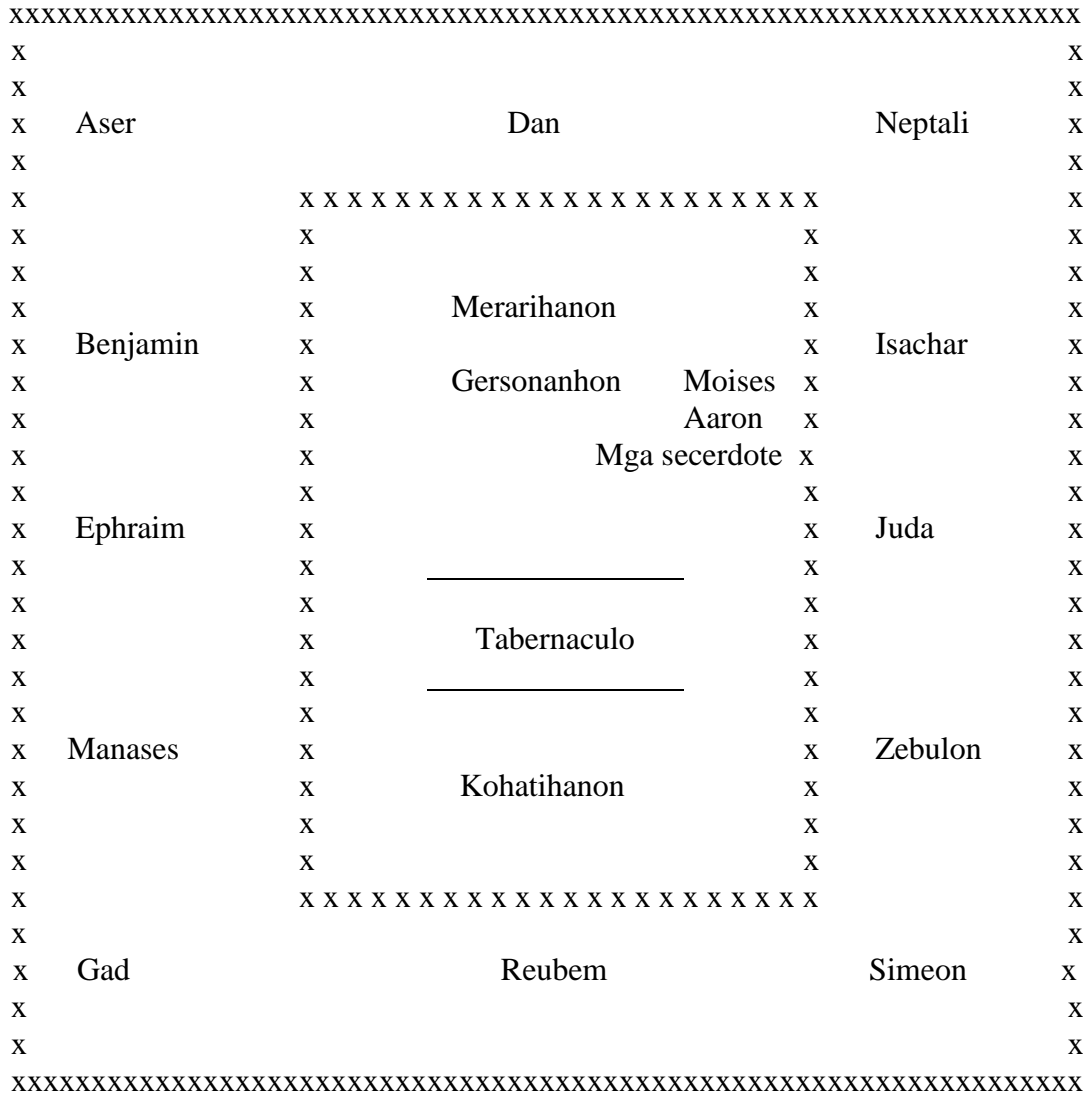
ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang kausaban sa pagpangulo sa Israel nahitabo diha sa Numeros. Si Josue mipuli kang Moises ingon nga politikanhong lider ug si Eleazar mipuli kang Aaron ingon nga relihiyosong lider: Tan-awa sa Numeros 27: 15-23 ug 20: 23-29.
2. Ang kamatayon ug pagkabanhaw ni Jesus gihulagway sa Numeros pinaagi sa usa ka bitin nga nakabandila: 21: 5-9; 17: 8
3. Ang mosunod nga tsart nagtala sa resulta sa duha ka "pag-ihap" o census sa Israel:

Tribo	Unang Pag-ihap	Ikaduhang Pag-ihap
Ruben	46.500	43.730
Simeon	59.300	22,200
Gad	45,650	40,500
Juda	74,600	76.500
Isachar	54,400	64,300
Zabulon	57,400	60.500
Ephriam	40,500	32,500
Manases	32,200	52.700
Benjamin	35,400	45.600
Dan	62,700	64,400
Aser	41,500	53,400
Nephtali	53,400	45,400
Sumada	603,550	601,730

4. Kini nga diyagrama nagpakita sa kahikayan sa mga kampo sa mga banay sa Israel nga may kalabutan sa tabernaculo.

Amihanan

Habagatan

KAPITULO 9

DEUTERONOMIO

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Deuteronomio.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Deuteronomio gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Deuteronomio.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Deuteronomio gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Deuteronomio.

PASIUNA

TAGSULAT: Moises

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Pagsubli sa kasugoan ngadto sa bag-ong mga kaliwatan sa mga Israelinhon nga natawo gikan sa Bukid sa Sinai.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Deuteronomio 6:4-5

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang pagsunod nagdala ug panalangin. Ang pagsupak nagdala sa silot.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Moises, Josue, Balaam, Amalek, Miriam,

LATID

I. Ang unang mensahe ni Moises: Makasaysayan 1:1-4

- A. Makasaysayang pasiuna: 1:1-5
- B. Ang pagribyu sa panaw gikan sa Horeb ngadto sa Moab: 1:6-3:29
- C. Ang apela sa bag-ong kaliwatan sa pagtipig sa kasugoan: 4:1-40
- D. Kasaysayan sa pagtudlo sa ciudad nga dalangpanan: 4:41-43
- E. Katingbanan sa kasugoan ni Moises: 4:44-49

II. Ang ikaduhang mensahe ni Moises: Subay sa Balaod 5:1-26:19

- A. Ang napulo ka mga sugo gisubli: 5:7-21

- B. Siya nagpasidaan batok sa imoralidad (23:17); pag-uyon-uyon (7:1-5); ug pagpang-ungo: 18:9-14
- C. Si Moises naghulagway sa Canaan: 8: 7-8
- D. Siya nagribyu sa iyang personal nga mga kasinatian uban sa Dios sa Bukid sa Sinai: 9: 9-21
- E. Siya nagpahinumdom kanila sa ilang mga pinansyal nga mga obligasyon ngadto sa Dios: 26: 1-19
- F. Mga balaod mahitungod sa mga bisti (22:50; diborsiyo (24: 1-4); katungod sa mga kababayan-an (21: 10-17; 22: 13-20); ug pakiggubat (20: 1-20) gihatag.
- G. Siya nagtingob sa plano sa Dios: 6:23

III. Ikatulong mensahe ni Moises: Matagnaon: 27: 1-30: 20

- A. Pagsulat sa mga balaod diha sa bato, ug mga panalangin ug mga tunglo: 27:1-26
- B. Panagna sa mga panalangin ug mga tunglo: 28: 1-68
- C. Mga tambag sa pagkabalaan: 29: 1-30: 20

IV. Makasaysayang Pakapin: 31: 1-34: 12

- A. Katapusan nga mga pulong ni Moises, ug pagtudlo kang Josue: 31: 1-30
- B. Ang awit ug tambag ni Moises: 32: 1-47
- C. Katapusan nga mga pulong sa Dios ngadto kang Moises: 32: 48-52
- D. Panamilit nga panalangin ni Moises sa mga banay: 33: 1-29
- E. Ang kamatayon ug paglubong ni Moises: 34: 1-12

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Deuteronomio?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Deuteronomio.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Deuteronomio?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Deuteronomio.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa Deuteronomio.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Si Jesus mikutlo gikan sa libro sa Deuteronomio sa panahon sa iyang tentasyon pinaagi ni Satanas. Itandi ang Mateo 4: 4 sa Deuteronomio 8: 3; Mateo 4: 7 sa Deuteronomio 6:16; ug Mateo 4:10 sa Deuteronomio 6:13.
2. Ang Deuteronomio usa ka libro sa kasaysayan, apan kini naglangkob sa upat ka mga importante nga mga tagna:
 - Ang pagsulod sa Israel ilalum ni Josue ngadto sa Canaan: 7: 2; 9: 1-3; 31: 3.5
 - Ang sala sa Israel samtang anaa sa Canaan: 31: 16-18, 20, 29
 - Ang paghingilin gikan sa Canaan: 4: 26-28; 7: 4; 8: 19-20; 28: 36, 41, 49,50,53,64
 - Ang pagbalik sa Israel ngadto Canaan: 4:29; 30:1-3, 10
3. Tun-i ang yawi nga mga pulong nga "buhata," "tipigi," ug"panid-i." Sila makaplagan sa 177 ka mga pagsubli sa Deuteronomio.
4. Ang laing yawi nga pulong sa libro mao ang "hinumdumi." Kini kanunay gisubli sa tibook libro. Ang mga Israelinhon gisultihan sa paghinumdom sa:
 - Paghatag sa Kasugoan: 4:9-10
 - Pakigsaad: 4:23
 - Ang ilang nangaging pagkaulipon: 5:15
 - Ang ilang kaluwasan: 7:18
 - Ang Diosnong pagpangulo ug pagtagana: 8:2-6
 - Mga sala sa nangagi: 9:7
 - Mga paghukom sa Dios: 24:9
 - Ang mga adlaw sa kakaraan: 32:7
5. Kini nga libro sa kasugoan adunay alawiton nga pweding awiton sa panahon sa dakong kasakitan. Itandi ang Deuteronomio 31:30-32:45 sa Pinadayag 15:3-4.
6. Ang dako nga ulohan sa Deuteronomio mao ang kamahinungdanon sa Pulong sa Dios. Tan-awa sa 4:1, 2, 7, 9; 6:7-9; 11:18-21; 27:1-4; 30:11-14; 31:11-12; 32:46-47.
7. Alang sa makasaysayang kaundan sa Levitico, basaha ang Numeros 21:21-22:1 ug Deuteronomio 1:1-5.

PASIUNA SA MGA LIBRO SA KASAYSAYAN

Ang sunod nga grupo sa mga libro nga atong susihon mao ang mga libro sa kasaysayan. Kini naglakip sa mosunod nga mga libro:

Josue: Nagdetalye kon giunsa sa manununod ni Moises, si Josue pagpangulo sa mga katawhan sa Israel ngadto sa Yuta sa Saad sa Canaan. Kini nagtala sa mga kampanya militar ug ang pagbahin sa yuta taliwala sa mga tawo.

Mga Maghuhukom: Ang Israel mitalikod sa Dios human sa kamatayon ni Josue. Kini nga libro nagtala sa masulub-on nga sugilanon sa ilang gibalik-balik nga mga sala ug sa mga maghuhukom nga gibangon sa Dios sa pagluwas kanila gikan sa mga pwersa sa kaaway.

Ruth: Ang istorya ni Ruth, usa ka babaye sa mga Gentil nga nasud sa Moab, nga mipili sa pag-alagad sa Dios sa Israel. Siya nahimong apohan nga babaye ni David.

I Samuel: Kini nga libro nakasentro sa tulo ka mga tawo: Si Samuel nga mao ang katapusan sa mga maghuhukom sa Israel; Si Saul, ang unang hari sa Israel; ug si David nga mipuli kang Saul ingong hari.

II Samuel: Ang mahimayaon nga 40 ka tuig nga paghari ni David natala niini nga libro.

I Mga Hari: Si Haring Salomon naghari ug ang mga hari sa nabahin nga gingharian sa mga pagmando ni Achab sa amihanan ug ni Josaphat sa habagatan ang mga hilisgutan niini nga libro.

II Mga Hari: Ang katapusang pagkunhod sa Israel ug sa Juda gipahinumdoman niini nga libro.

I Mga Cronicas: Ang paghari ni David ug pagpangandam alang sa pagtukod sa templo girekord dinhi. Ang panahon niini nga libro kaparehas sa II Samuel.

II Cronicas: Kini nga libro nagpadayon sa kasaysayan sa Israel pinaagi sa paghari ni Salomon nga nagtumbok lamang sa habagatang gingharian. Kini mitiklop uban sa sugo ni Ciro, nga mitugot sa pagbalik sa mga tawo gikan sa Babilonia ngadto sa Jerusalem.

Esdras: Ang pagbalik sa mga Judio gikan sa pagkabihag sa Babilonia mao ang gidetalye niini nga libro.

Nehemias: Ang pagtukod pag-usab sa mga paril sa Jerusalem ubos sa pagdumala ni Nehemias mao ang gipahinumdoman niini nga libro. Ang proyekto nagsugod mga 14 ka tuig human sa pagbalik ni Esdras uban sa mga tawo.

Ester: Ang kaluwasan sa Dios alang sa mga Judio pinaagi kang Ester ug Mardocheo ang hilisgutan niini nga libro.

KAPITULO 10

JOSUE

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Josue.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Josue gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Josue.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Josue gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Josue.

PASIUNA

TAGSULAT: Josue

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagrekord sa kasaysayan sa pagbuntog sa Canaan

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Josue 24:15

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Walay kadunganan o espiri tuhanong kadaugan ang madaug kon walay mga gubat.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Josue, Rahab, Caleb, Acan, Balaam, Elizer

LATID

I. Pagsulod sa yuta: 1: 1-5: 15

- A. Gisugo ni Josue: 1: 1-9
- B. Pagpangandam sa pagtabok sa Jordan: 1: 10-2: 24
- C. Pagtabok sa Jordan: 3: 1-4: 24
- D. Gilgal gi-okupar: 5: 1-15

II. Pagpanag-iya sa yuta: 6: 1-12: 24

- A. Jerico ug ang Ai, gikuha: 6: 1-8: 29
- B. Ang halaran ni Josue: 8: 30-35
- C. Ang mga Gabaonhon gidawat: 9: 1-27
- D. Ang habagatang Canaan gibuntog: 10: 1-43
- E. Ang Amihanang Canaan gibuntog: 11: 1-15
- F. Ang pagsakop gitingob: 11: 16-12: 24

III. Pag-okupar sa yuta: 13: 1-22: 34

- A. Si Josue nagsugo: 13: 1-7
- B. Ang sidlakang mga tribo gitudlo: 13: 8-33
- C. Ang kasadpang mga tribo gitudlo: 14: 1-19: 51
- D. Ang mga ciudad nga dalangpanan: 20: 1-9
- E. Ang Levihanong mga lungsod: 21: 1-45
- F. Ang sidlakang mga tribo gipapauli: 22: 1-34

IV. Ang panamilit ni Josue ug kamatayon: 23: 1-24: 33

- A. Siya mipahinumdom kanila sa pagkamaayo sa Dios: 23: 3-10
- B. Siya nagpasidaan kanila mahitungod sa pagkadili-masinugtanon: 23: 11-13
- C. Siya miribyu niini nga kasaysayan: 24: 1-13
- D. Siya mihagit kanila sa pag-alagad sa Dios: 24: 14-18
- E. Siya mikompleto sa libro nga nagdala sa iyang ngalan: 24: 26-28
- F. Siya namatay ug mingadto sa Langit: 24: 29-33

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Josue?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Josue.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Josue?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Josue.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Josue.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

Ang libro ni Josue mahimo nga itandi sa libro sa Exodo. Sa Exodo, gipikas sa Dios ang mga tubig sa Pulang Dagat aron sa pagdala sa iyang katawhan gikan sa yuta sa pagkaulipon didto sa Ehipto. Sa Josue, gipikas sa Dios ang mga tubig sa Suba sa Jordan aron sa pagdala sa iyang mga katawhan ngadto sa Canaan, ang yuta sa panalangin.

Si Moises mitingob sa duha ka mga libro diha sa Deuteronomio 6:23:
"Ug kami gikuha niya gikan sa ... aron nga siya magdala kanamo ngadto sa."

KAPITULO 11

MGA MAGHUHUKOM

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Mga Maghuhukom.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Mga Maghuhukom gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Mga Maghuhukom.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Mga Maghuhukom gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Mga Maghuhukom.

PASIUNA

TAGSULAT: Samuel

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Makasaysayang rekord sa papel sa mga maghuhukom nga nagsugod human matapos ang libro ni Josue.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Mga Maghuhukom 17:6

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Adunay langitnong sundanan sa castigo nga gidesinyo sa pagpatalikod sa mga katawhan sa Dios gikan sa sala ngadto sa kaluwasan.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Mga Maghuhukom (Tan-awa sa latid sa ubos)

LATID

I. Pasiuna ngadto sa panahon sa mga maghuhukom: 1: 1-2: 5

- A. Politikanhong mga kahimtang gikan kang Josue ngadto sa panahon sa Mga Mag hukom: 1: 1-36
- B. Relihiyosong mga kahimtang gikan kang Josue ngadto sa panahon sa Mga Maghu hukom: 2:1-5

II. Ang panahon sa Mga Maghuhukom: 2:6-16:31

- A. Katingbanan sa relihiyosong mga kahimtang sa kinatibuk-ang panahon: 2:6-3:6
- B. Listahan sa Mga Maghuhukom: 3:7-16:31

1. Othoniel gikan kang Juda: 3:7-11
2. Aod gikan kang Benjamin: 3:12-30
3. Samgar: 3:31
4. Debora gikan kang Ephraim ug Barak gikan kang Nephtali: 4:1-5:31
5. Gideon gikan kang Manases ug Abimelech: 6:1-9:57
6. Tola gikan kang Isachar: 10:1-2
7. Jair gikan sa Galaad: 10:3-5
8. Jephte gikan sa Galaad: 10:6-12:7
9. Ibsan gikan kang Zabulon: 12:8-10
10. Elon gikan kang Zabulon: 12:11-12
11. Abdon gikan kang Ephraim: 12:13-15
12. Samson gikan kang Dan: 13:1-16:31

III. Makasaysayang pakapin: 17:1-21:25

- A. Ang pagsimba ug dios-dios ni Michas ug ang mga taga-Dan: 17:1-18:31
 1. Si Michas ug ang iyang personal nga sacerdote: 17:1-13
 2. Ang mga taga-Dan miapil sa pagsimba sa dios-dios: 18:1-31
- B. Ang krimen ni Benjamin sa Gabaa ug ang iyang silot: 19:1-21:25
 1. Ang paghunong sa Gabaa: 19:1-15
 2. Ang Krimen: 19:16-27
 3. Ang tubag sa mga Levita: 19:28-29
 4. Ang pagyubit sa Israel: 19:30-20:11
 5. Ang tulo ka gubat: 20:12-21:25

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Mga Maghuhukom?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Mga Maghuhukom.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Mga Maghuhukom?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Mga Maghuhukom.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa Mga Maghuhukom.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang libro sa Mga Maghuhukom direktang kaatbang sa libro ni Josue. Si Josue nagsulti mahitungod sa kadaugan, kagawasan, pagtoo, pag-uswag, pagsunod, espirituhanong pana-awon, kalipay, kalig-on, ug panaghiusa taliwala sa mga tribo nga adunay lig-on nga pagpangulo.

Ang mga Maghuhukom naghulagway sa kapildihan, pagkaulipon, pagkadili-matinoon, pagkabahin, pagkadili-masinugtanon, yutan-ong paghatag ug gibug-aton, kasubo, kahuyang, ug pagkabahinbahin sa taliwala sa mga tribo.

2. Ang mga taga-Galacia naghatag ug usa ka maayo kaayo nga katingbanan sa libro ni Josue ug Mga Maghuhukom. Galacia 5: 22-26 naghulagway kang Josue, ug 5: 17-21 naghulagway sa Mga Maghuhukom.
3. Ang Mga Maghuhukom maoy maayo kaayo nga ehemplo sa Oseas 8: 7 ug Mga Taga-Galacia 6: 7.
4. Ang Mga Maghuhukom 17: 6 nagtingob sa mga kahimtang nga anaa sa Israel sa panahon sa Mga Maghuhukom.
5. Ang istorya sa pinakakusgan nga tawo sa kasaysayan makita sa Maghuhukom 15.
6. Basaha ang istorya sa usa ka panon sa kasundalohan nga gipamatay tungod sa sayop nga paglitok sa usa ka pulong: Maghuhukom 12.
7. Ang Dios migamit sa talagsaon nga mga pamaagi diha sa libro sa Mga Maghuhukom. Siya migamit sa:

-Igtutugsok sa vaca: 3:31

-Lansang: 4:21

-Trumpeta: 7:20

-Tibod: 7:20

-Sulo: 7:20

-Bato sa galingan: 9:53

-Bukog sa apangig sa usa ka asno: 15:15

8. Kompletaha ang mosunod nga tsart samtang kamo magtuon sa nagbalik-balik nga mga liyok sa libro sa Mga Maghuhukom. Ang unang liyok gihimo ingon nga usa ka panig-ingnan alang kaninyo sa pagsunod:

Ang Liyok Sa Mga Maghuhukom

Liyok 3: 7-11 3: 12-30 4: 1-5: 31 6: 1-8: 32 8: 33-10: 5 10: 6-12: 15 13: 1-16: 31

S
A Pagsimba'g
L dios-dios
A

P
A
G
- 8 ka tuig
A nga naghari
L sa Meso
A potamia
G
A
D

P
A
N
G
A Mituaw
L ngadto
I sa Dios
Y
U
P
O

K
A
L
U Si Othoniel
W pinaagi sa
A gubat
S
A
N

K
A
H
I 40 ka tuig
L
U
M

Mga Maghuhukom sa Israel

Ngalan	Petsa B.C	Gidaghanon sa mga katuigan
Othoniel	1400-1360	40
Aod	1360-1280	80
Samgar	1280	1
Debora	1280-1240	40
Gideon	1240-1200	40
Abimelech	1200-1197	3
Tola	1197-1174	23
Jair	1174-1152	22
Jephte	1152-1146	6
Ibzan	1146-1138	8
Elon	1138-1128	10
Abdon	1128-1121	7
Samson	1121-1101	20

KAPITULO 12

RUTH

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Ruth.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Ruth gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Ruth.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Ruth gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Ruth.

PASIUNA

TAGSULAT: Wala mailhi

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Gisulat ingon nga kabahin sa makasaysayang rekord sa Israel aron ihulagway ang pagtagad sa Dios sa tanang katawhan. Kini usab naghulagway sa kadugo nga manunubos nga may kalabutan ni Jesu-Kristo.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Ruth 1:16-17

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios makapausab sa kapaitan ngadto sa panalangin.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Naomi (Mara), Elimelech, Mahlon, Chilion, Orpha, Ruth, Boaz, wala nganli nga kadugo.

LATID

I. Moab: 1:1-5

A. Ang panaw ngadto sa Moab: 1:1-2

1. Sa diha nga ang istorya nahitabo: 1:1
2. Nganong sila mingadto sa Moab: 1:1
3. Pasiuna sa pamilya: 1:2

B. Trahedy sa Moab: 1:3-5

1. Ang bana ni Naomi namatay: 1:3
2. Ang mga anak nga lalaki ni Naomi nangaminyo: 1:4
3. Ang mga anak nga lalaki ni Naomi nangamatay: 1:5

II. Ang pagbalik ngadto sa Betlehem: 1:6-18

- A. Si Naomi nagplano sa iyang pagbalik ug gisultihan ang iyang mga binalaye nga mobalik sa ilang kaugalingong mga katawhan: 1:6-9
- B. Ang ilang hangyo sa pagpabilin: 1:10
- C. Ang tubag ni Naomi: 1:11-13
- D. Ang ilang tubag: 1:14
- E. Ang deklarasyon ni Ruth: 1:16-18
 - 1. Siya dili gusto nga mobiya kang Naomi: 1:16
 - 2. Siya moadto kung asa si Naomi mongadto: 1:16
 - 3. Siya mopuyo kung asa si Naomi mopuyo: 1:16
 - 4. Ang mga katawhan ni Naomi mahimong iyang katawhan: 1:16
 - 5. Ang Dios ni Naomi mahimong iyang Dios: 1:16
 - 6. Siya magpabilin nga matinud-anon hangtud sa kamatayon: 1:17

III. Ang pag-abot sa Bethlehem: 1:19-22

- A. Ang pagdawat sa ciudad: 1:19
- B. Ang tubag ni Naomi: 1:20-21
- C. Ang panimpo sa iyang pagbalik: 1:22

IV. Si Ruth sa uma ni Boaz: 2:1-17

- A. Nanghagdaw sa mga uma: 2:1-3
- B. Ang pag-ila ni Boaz: 2:4-13
- C. Panahon sa pagkaon kauban ni Boaz: 2:14
- D. Pagpanghagdaw sa pinaka maayo: 2:15-17
- E. Ang pagbalik gikan sa mga uma: 2:18-23

V. Ang espesyal nga plano: 3:1-18

- A. Ang plano ni Naomi: 3:1-5
- B. Ang mga resulta: 3:6-15
- C. Ang pagbalik ngadto kang Naomi: 3:16-18

VI. Ang pagtubos: 4:1-13

- A. Ang proseso: 4: 1-12
- B. Ang paghiusa ni Ruth ug Boaz: 4: 13-17
- C. Ang panalangin: 4: 14-16

VII. Ang kagikan ni David: 4: 17-22

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Ruth?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Ruth.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Ruth?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Ruth.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Ruth.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Alang sa dugang kaagi sa panahon atol sa mga hitabo sa libro ni Ruth nga nagpang hitabo, nagtumong sa basahon sa Mga Maghuhukom.
2. Si Ruth maoy usa sa upat ka mga babaye nga gihisgotan diha sa talaan sa kagikan ni Kristo sa Mateo 1. Ang uban mao si Tamar Mateo 1: 3; Rahab, 1: 5; ug si Bath-sheba, 1: 6.
3. Ang obligasyon sa duol nga kadugo nga manunubos gilatid sa Deuteronomio 25:5-10. Ang balaod sa kabtangan diin ang wala nganli nga kadugo adunay kabalaka gihatag sa Levitico 25:23.

Ang kadugo nga makahimo sa paglukat kinahanglan makatagbo sa pipila ka mga kinahanglanon.

- Siya duol nga kadugo.
- Siya kinahanglan andam sa paglukat.
- Siya kinahanglan adunay kakayahan sa paglukat.
- Siya gawasnon sa iyang kaugalingon.
- Siya kinahanglan adunay bili sa paglukat.

Si Boaz nakatagbo niining tanan nga mga kinahanglanon alang kang Ruth. Si Jesus nakatagbo niining tanan nga mga kinahanglanon ingon nga manunubos sa makasasa lang katawhan.

4. Tun-i ang kinaiya ni Ruth:

- Mapagmahal, mapasaligon: 1:16-17
- Makanunayon: 1:18
- Mapainubsanon: 2:2
- Mapugnganon: 2:14
- Responsable: 2:18-19
- Matinud-anon: 2:23
- Masinugtanon: 3:5
- Mopasakop: 3:10
- Nagtumong sa walay katapusang mga butang: 3:10
- Adunay pagtagad sa dagway sa daotan: 3:14
- Mapailubon: 3:18

KAPITULO 13

I UG II SAMUEL

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa 1 ug 11 Samuel.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa 1 ug 11 Samuel gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa 1 ug 11 Samuel.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa 1 ug 11 Samuel gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa 1 ug 11 Samuel.

1 SAMUEL

PASIUNA

TAGSULAT: Samuel

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: 1 Samuel 15:22-23

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang pagsunod sa Dios mas importante kay sa pagsakripisyo.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Samuel, Elkana, Hanna, Eli, David, Goliath, Saul, Jonathan, Michal, Abigail

LATID

I. Samuel: Ang ulahi sa mga maghuhukom: 1:1-7:17

- A. Ang pagkatawo ni Samuel ug ang iyang pagkabata: 1:1-2:10
- B. Ang pagsalikway ni Eli ug ang tawag ni Samuel: 2: 11-3: 21
- C. Ang arca sa taliwala sa mga Filistehanon: 4: 1-7: 1
- D. Ang mga kalihokan ni Samuel ingon nga maghuhukom: 7: 2-17

II. Saul: Ang una sa mga hari: 8: 1-15: 35

- A. Ang panginahanglan sa Israel alang sa usa ka hari: 8: 1-22
- B. Ang pagpili ni Saul: 9: 1-11: 15

- C. Ang panamilit nga pakigpulong ni Samuel: 12: 1-25
- D. Ang gubat ni Saul batok sa mga Filistehanon: 13: 1-14: 52
- E. Ang pagkamasinupakon ug pagsalikway ni Saul: 15: 1-35

III. Si Saul ug si David: 16: 1-31: 13

- A. Ang pagdihog ug tawag ni David: 16: 1-23
- B. Ang kadaugan ni David batok kang Goliat: 17: 1-58
- C. Ang pagkalagiw ni David gikan kang Saul: 18: 1-20: 42
- D. Ang pagsuroy-suroy ni David: 21: 1-30: 31
- E. Ang kamatayon ni Saul: 31: 1-13

II SAMUEL

PASIUNA

TAGSULAT: Samuel

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: 11 Samuel 7:22-23

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios nagpatuman sa iyang mga plano niadtong masinulondon kaniya bisan pa sa ilang tawhanong mga kaluya hon.

NANGUNANG MGA KARAKTER: David, Uria, Bathsheba, Natan, Absalom, Abner, Isboseth, Joab

LATID

I. Ang mga kadaugan ni David: 1: 1-10: 19

- A. Ang pagbakho ni David sa ibabaw ni Saul ug ni Jonathan: 1: 1-27
- B. Ang koronasyon ni David sa Juda: 2: 1-7
- C. Si David nagtukod sa nasyonal ug relihiyosong panaghiusa: 2: 8-6: 23
- D. Ang Davidikong pakigsaad: 7: 1-29
- E. Ang pagpanakop ni David: 8: 1-10: 19

II. Ang mga kasamok ni David: 11: 1-24: 25

- A. Ang sala ug paghinulsol ni David: 11: 1-12: 31
- B. Ang krimen ni Amnon ug ni Absalom: 13: 1-18: 33
- C. Ang pagpasig-uli ni David ngadto sa gahum: 19: 1-20: 26

- D. Ang gutom ug panimalos sa mga Gabaonhon: 21: 1-14
- E. Ang mga bayani sa gubat uban sa mga Filistehanon: 21: 15-22
- F. Ang awit ni David ug katapusan nga mga pulong: 22: 1-23: 7
- G. Ang mga bayani ni David: 23: 8-39
- H. Ang pag-ihap ug silot ni David: 24: 1-25

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa 1 ug 11 Samuel?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa 1 Samuel.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa 1 Samuel?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa 1 Samuel.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa 1 Samuel.

6. Ihayag ang katuyoan sa libro sa 11 Samuel.

7. Kang kinsa gisulat ang libro sa 11 Samuel?

8. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa 11 Samuel.

9. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa 11 Samuel.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang I Samuel nagrekord sa transisyon sa Israel gikan sa teyokrasya (diin nagmando ang Dios nga direkta pinaagi sa mga pari ug mga pangulo sa militar) ngadto sa monar kiya (ang pagmando sa nagkalain-laing mga hari).
2. I Samuel 15: 22-23 maoy usa sa labing dako nga mga tudling sa pagkamasinugtanon.
3. I Samuel 16: 7 maoy usa sa labing dako nga mga tudling sa tinuod nga tawhanong bili.
4. I Samuel 17: 4 naghulagway sa kinatas-ang tawo sa kalibutan.
5. I Samuel 18: 1 nagrekord sa usa sa mga labing nindot nga panaghigalaay nga nare kord sa Biblia.
6. I Samuel nagtala sa una sa pipila ka mga panaghisgot sa mga tawo nga kaniadto mibiya na sa yuta pinaagi kamatayon. Tan-awa sa I Samuel 28; Lucas 16: 23-31; Pinadayag 6: 9-10 ug 7: 9-10.
7. Si Samuel nagsugod sa unang mga eskwelahan sa Biblia nga natala diha sa Kasula tan. Kini nahimutang sa Gilgal, sa Jerico, ug sa Bethel. Tan-awa sa I Samuel 10:10; I Mga Hari 18:13; II Mga Hari 2: 3.5; 6: 1-2.
8. Ang II Samuel nagrekord sa importante nga balaod sa pagpugas ug pag-ani sa espiritu hanon nga kalibutan. Human sa pag-ampo ni David sa paghinulsol sa (Salmo 51) gipa saylo siya sa Dios alang sa pagpanapaw ug pagpatay (II Samuel 11). Apan si David sa gihapon miani ug kasubo gikan sa iyang mga buhat. Ang pag-ani naglambigit sa kama tayon sa usa ka anak nga lalaki nga masuso, ang paglugos sa usa ka anak nga babaye sa iyang igsoon nga lalaki, ang pagpatay sa igsoong lalaki pinaagi sa laing igsoon nga lalaki, ug ang pagsukol sa iyang paborito nga anak nga lalaki nga sa ulahi gipatay sa kumander sa kasundalohan.
9. Laing importante nga baruganan gitudlo diha sa II Samuel. Kini mao ang baruganan sa pagbuhat sa kabubut-on sa Dios sa paagi sa Dios. Kini mao ang kabubut-on sa Dios alang kang David ang pagdala sa arca ngadto sa Balaan nga Ciudad. Ang paagi sa Dios mao nga ang mga sacerdote mopas-an niini. Sa una si David wala mosunod ug kini miresulta sa kasubo ug kamatayon (6: 1-7). Importante ang panag-uyon sa kabu but-on sa Dios uban sa paagi sa Dios.

KAPITULO 14

1 UG II HARI

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa 1 ug 11 Mga Hari.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa 1 ug 11 Mga Hari gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa 1 ug 11 Mga Hari.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa 1 ug 11 Mga Hari gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa 1 ug 11 Mga Hari.

1 MGA HARI

PASIUNA

TAGSULAT: Wala mailhi, posibleng si Jeremias

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan, Israel.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: 1 Mga Hari 19:18

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang pag-uyon-uyon murag sayon apan kanunay may bili sa kaulahian.

NANGUNANG MGA KARAKTER: David, Salomon, Mga hari sa Juda ug Israel (Tan-awa ang tsart sa mga hari), Nabat, Ahab, Elias, Eliseo

LATID

I. Ang paghari ni Haring Salomon: 1:1-11:43

- A. Ang iyang dihog ingon nga hari: 1:1-53
- B. Ang hagit ni David ngadto kang Salomon ug ang kamatayon ni David: 2:1-46
- C. Ang kaminyoon ni Salomon ug ang pagpili sa kaalam: 3:1-28
- D. Ang pagdumala ni Salomon: 4:1-34
- E. Ang pagtukod nga kalihokan ni Salomon: 5:1-8:66
- F. Ang bahandi ug himaya ni Salomon: 9:1-10:29
- G. Ang sala ni Salomon: 11:1-43

- II. Ang paghari sa mga hari sa Juda ug Israel: 12:1-22:53; usab nagpadayon ngdto sa II Mga Hari. (Tan-awa ang tsart sa mga hari.)
- A. Ang pag-angat ni Roboam: 12:1-33
 - B. Mga hari sa Juda: Roboam ngadto kang Josaphat: 13:1-22:53
 - C. Mga hari sa Israel: Jeroboam ngadto kang Ahazias: 13:1-22:53
 - D. Ang ministeryo sa propeta nga si Elias ngadto sa Israel: 17:1-22:53

II MGA HARI

PASIUNA

TAGSULAT: Wala mailhi, posibleng si Jeremias

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan, Israel.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: 11 Mga Hari 2:9-10

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang mga gingharian niining kalibutanang lumalabay: Sila mobangon ug mahulog ilalum sa pagkontrolar sa Dios.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Mga hari sa Israel ug Juda (tan-awa sa tsart sa mga hari), Eliseo, Elias

LATID

- I. Ang ministeryo ni Eliseo ug ang nagpadayon nga rekord sa mga hari sa Israel: 1:1-10:36
- II. Mga rekord sa mga hari sa Israel ug Juda: 11:1-17:41
Gipadayon gikan sa rekord sa 1 Mga Hari. (Tan-awa sa tsart sa mga hari.)
- III. Ang paghari sa mga hari sa Juda: Ezekias ngadto kang Sedekias: 18:1-25:30
(Tan-awa sa tsart sa mga hari.)

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa 1 ug 11 Mga Hari?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa 1 Mga Hari.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa 1 Mga Hari?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa 1 Mga Hari.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo diha sa libro sa 1 Mga Hari.

6. Ihayag ang katuyoan sa libro sa 11 Mga Hari.

7. Kang kinsa gisulat ang libro sa 11 Mga Hari?

8. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa 11 Mga Hari.

9. Isulat ang sag-ulohong bersikulo diha sa libro sa 11 Mga Hari.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang I Mga Hari 12 nagtala sa pagkabungkag sa 12 ka tribo sa Israel. Ang Pinadayag 7 naghulagway sa umaabot nga paghiusa sa mga tribo. Ang tsart niini nga seksyon nag tingob sa impormasyon sa nabahin nga mga gingharian sa Israel ug Juda. Ang mapa nga nagpakita sa pagkabahin sa mga teritoryo.
2. Si Haring Salomon, ang nag-unang karakter sa libro sa 1 Mga Hari, nagsulat sa Mga Prover bio, Ecclesiastes, ug sa Awit ni Salomon. Kamo magtuon niini nga mga libro sa ulahi niini nga kurso.
3. Ang mosunod nga mga tsart sa mga hari sa Israel ug sa Juda motabang kaninyo sam tang kamo magtuon sa libro sa mga Hari ug sa Cronicas.

Mga Hari sa Israel

Ngalan sa Hari	Mga Tuig Sa Paghari	Petsa BC	Pakisayran
Jeroboam I	22	976-954	I Mga Hari 11: 26-14: 20
Nadab	2	954-953	I Mga Hari 15: 25-28
Baasa	24	953-930	I Mga Hari 15: 27-16: 7
Ela	2	930-929	I Mga Hari 16: 6-14
Zimri	(7 ka adlaw)	929	I Mga Hari 16: 9-20
Omri	12	929-918	I Mga Hari 16: 15-28
Achab	21	918-898	I Mga Hari 16: 28-22: 40
Ochozias	1	898-897	I Mga Hari 22: 40- II Mga Hari 1:18
Jehoram	11	897-885	II Mga Hari 3: 1-9: 25
Jehu	28	885-857	II Mga Hari 9: 1-10: 36
Joachas	16	857-841	II Mga Hari 13: 1-9
Joas (Joah)	16	841-825	II Mga Hari 13: 10-14: 16
Jeroboam II	40	825-773	II Mga Hari 14: 23-29
Zacarias	½	773-772	II Mga Hari 14: 29-15: 12
Sallum	(1 ka bulan)	772	II Mga Hari 15: 10-15
Menahem	10	772-762	II Mga Hari 15: 14-22
Pekaya	2	762-760	II Mga Hari 15: 22-26
Peka	20	760-730	II Mga Hari 15: 27-31
Oseas	9	730-721	II Mga Hari 15: 30-17: 6

Mga Hari sa Juda

Ngalan sa Hari	Mga Tuig Sa Paghari	Petsa BC	Pakisayran
Roboam	17	976-959	I Mga Hari 11: 42-14: 31
Abiam	3	959-996	I Mga Hari 14: 31-15: 8
Asa	41	956-915	I Mga Hari 15: 8-24
Josaphat	25	915-893	I Mga Hari 22: 41-50
Johoram	8	893-886	II Mga Hari 8: 16-24
Ochozias	1	886-885	II Mga Hari 8: 24-9: 29
Athalia	6	885-879	II Mga Hari 11: 1-20
Joas	40	879-840	II Mga Hari 11: 1-12: 21
Amasias	29	840-811	II Mga Hari 14: 1-20
Azarias (Uzzias)	52	811-759	II Mga Hari 15: 1-7
Jotham	18	759-743	II Mga Hari 15: 32-38
Ahaz	19	743-727	II Mga Hari 16: 1-20
Ezekias	29	727-698	II Mga Hari 18: 1-20: 21
Manases	55	698-643	II Mga Hari 21: 1-18
Amon	2	643-640	II Mga Hari 21: 19-26
Josias	31	640-609	II Mga Hari 22: 1-23: 30
Jehohaz	(3 ka bulan)	609	II Mga Hari 23: 31-33
Joacim	II	609-597	II Mga Hari 23: 34-24: 5
Joachin	(3 ka bulan)	597	II Mga Hari 24: 6-16
Sedecias	II	597-586	II Mga Hari 24: 17-25: 30

Katingbanan Nga Tsart Sa Nabahin Nga Gingharian

ISRAEL 933-722 BC

Ubang mga ngalan:

Ang Napulo ka mga Tribo
Ang Amihanang Gingharian
Samaria / Ephraim

Ang Nagmando nga mga Pamilya:

Siyam ka dinastiya o nagmando nga mga pamilya
Napulo ug siyam ka mga hari
(Tanan mga dautan)

Usa ka Paghikog / Pito ka mga pagpatay

Gidugayon:

211 ka mga katuigan

Pagkabinihag:

Gisilotan sa pagkabinihag ngadto sa Asiria
Nagkatibulaag taliwala sa mga nasud

Wala mahibalik ang kagawasan

Teritoryo:

Labaw pa kay sa 2/3 sa Canaan
Ang labing maayo nga bahin

Relihiyon:

Mibiya sa Diosnong paagi sa pagsimba

Pagsimba sa bulawan nga nating baka
sa tibook kasaysayan
Gidugang ang pagsimba kang
Baal ug Asera sa panahon sa paghari ni Ahab

JUDA 933-586 BC

Ubang mga Ngalan:

Ang Duha ka mga Tribo
Ang Habagatang Gingharian
Balay ni David

Ang Nagmando nga mga Pamilya:

Usa ka dinastiya (David)
Kaluhaan ka mga hari
(Daghan ang Maayo)

Lima ka mga pagpatay

Gidugayon:

347 ka mga katuigan

Pagkabinihag:

Gidala ngadto sa Babilonia
Mibalik human sa 70 ka tuig
Gitukod pag-usab ang Jerusalem ug ang
templo

Teritoryo:

Ubos pa kay sa 1 / 3 sa Canaan
Ang templo ug ang Jerusalem

Relihiyon:

Ang pagsimbag diosdios gidugang sa
pagsimba
Ang kanunay nga mga reporma

Mahadlokong sa Dios nga mga hari

KAPITULO 15

1 UG II CRONICAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa 1 ug 11 Cronicas.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa 1 ug 11 Cronicas gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa 1 ug 11 Cronicas..
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa 1 ug 11 Cronicas gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa 1 ug 11 Cronicas.

1 CRONICAS

PASIUNA

TAGSULAT: Wala mailhi, posibleng si Esdras

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagrekord sa relihiyosong kasaysayan sa Juda.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: 1 Cronicas 29:11

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Sa diha nga ang Dios igabayaw ang iyang mga katawhan pagapanalanginan.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Haring David, Salomon

LATID

I. Mga talaan sa kaliwatan gikan kang Adan ngadto kang David: 1: 1-9: 44

- A. Gikan kang Adan ngadto kang Jacob: 1: 1-2: 2
- B. Gikan kang Jacob ngadto kang David: 2: 2-9: 44

II. Ang kasaysayan ni Haring David: 10: 1-29: 30

- A. Ang kamatayon ni Haring Saul: 10: 1-14
- B. Ang pagbuntog sa Sion ug ang mga bayani ni David: 11: 1-12: 40
- C. Ang mauswagong paghari ni David: 13: 1-22: 1
- D. Ang relihiyosong mga kalampusan ni David: 22: 2-29: 30

II CRONICAS

PASIUNA

TAGSULAT: Wala mailhi, posibleng si Esdras

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagrekord sa relihiyosong kasaysayan sa Juda.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: 1 Cronicas 29:11

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang mga panalangin sa Dios moabot pinaagi sa pagpaubos sa atong kaugalingon ug sa pagpangita kaniya.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Si Haring Salomon ug ang iyang mga manununod gikan kang Roboam ngadto kang Sedecias. (Tan-awa sa tsart sa mga hari sa Juda).

LATID

I. Ang kasaysayan ni Haring Salomon: 1:1-9:31

- A. Ang bahandi ni Salomon ug ang iyang kaalam: 1:1-17
- B. Ang pagtukod ug padedikar sa templo ni Salomon: 2:1-7:22
- C. Ang nagkalain-laing mga kalihokan ni Salomon: 8:1-9:28
- D. Ang kamatayon ni Salomon: 9:29-31

II. Ang kasaysayan sa mga hari sa Juda: 10:1-36:23

- A. Ang mga hari gikan kang Roboam ngadto kang Sedecias: 10:1-36:21

(Alang sa detalye nga pagtuon sa mga hari, tan-awa ang tsart sa mga hari sa Juda sa miagi nga kapitulo.)

- B. Ang balaod o mando ni Ciro: 36:22-23

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa 1 ug 11 Cronicas?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa 1 Cronicas.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa 1 Cronicas?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa 1 Cronicas.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo diha sa libro sa 1 Cronicas.

6. Ihayag ang katuyoan sa libro sa 11 Cronicas.

7. Kang kinsa gisulat ang libro sa 11 Cronicas?

8. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa 11 Cronicas.

9. Isulat ang sag-ulohong bersikulo diha sa libro sa 11 Cronicas.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Bisan tuod adunay susama nga materyal sa nga libro sa 11 Samuel, Mga Hari, ug Cronicas, ang matag libro gisulat aron sa pagtuman sa piho nga mga katuyoan. Pananglitan, ang 11 Samuel ug 1 ug 11 Mga Hari nagpresentar sa politikanhong kasyasayan sa parehong Israel ug Juda. Sa 1 ug 11 Cronicas ang detalyadong relihiyosong kasaysayan sa Juda lamang ang gipresentar.

Ang 11 Samuel ug 1 ug 11 Mga Hari nagtutok sa mga magmamando ug mga propeta niadto nga panahon. Ang I ug II Cronicas nagtutok sa mga sacerdote ug sa templo.

Samtang kamo magtuon niini nga libro sa detalyado, pangitaa ang managlahi nga kabug-aton nga gihatag sa materyal nga gisubli.

2. Ang II Cronicas maoy libro sa mga kapukawan. Ang dagko nga mga kapukawan nahitabo ilalaum kang:

-Asa:	II Cronicas 15
-Josaphat:	II Cronicas 20
-Joas:	II Cronicas 23-24
-Ezekias:	II Cronicas 29-31
-Josias:	II Cronicas 35

3. Yawing mga pulong sa Cronicas nga markahan sa inyong Biblia:

- balay
- arca
- pakigsaad
- tuaw (mituaw)
- mangita (nangita)
- kasingkasing
- ampo (pag-ampo, nag-ampo)
- propheta (mga)

4. Daghang mga leksyon mahitungod sa pag-ampo ug pagpangita ang makita niini nga mga libro. Ribyuha kon unsay inyong nakat-onan pinaagi sa pagmarka sa yawing mga pulong. Tun-i ilabi na ang 2 Cronicas 6.
5. Unsa ang inyong nakat-onan gikan sa mga kalampusan ug mga kapakyasan sa mga tawo sama kang Josaphat, Ezekias, ug Uzzias?

KAPITULO 16

ESDRAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Esdras.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Esdras gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Esdras.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Esdras gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Esdras.

PASIUNA

TAGSULAT: Esdras

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Nagrekord sa pagbalik sa Israel gikan sa pagkabihag ug sa pagtukod pag-usab sa templo sa Jerusalem.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Esdras 6:16

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang pagbalik ug pagpahiuli maoy nag-unang mga prinsipyo sa paghinulsol.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Esdras, Jesua, Zorobabel, Ciro, Haggeo, Zacarias, Artajerjes

LATID

I. Pagpahiuli sa ilalum ni Zorobabel: 1: 1-6: 22

A. Unang pagbalik sa mga binihag: 1: 1-2: 70

1. Mando ni Ciro: 1: 1-11

(a) Ang pagsulat sa sugo: 1: 2-4

(b) Ang tinguha sa mga katawhan: 1: 5-11

2. Listahan sa mga binihag: 2: 1-70

B. Pagpahiuli sa publiko nga pagsimba: 3: 1-6: 22

1. Pagtukod pag-usab sa templo: 3: 1-6: 15

(a) Pagsimba napasig-uli sa Jerusalem: 3: 1-7

(b) Pagtrabaho sa templo: 3: 8-13

(c) Si Satanas naningkamot sa pagbabag sa buluhaton: 4: 1-24

- (d) Ang mga propeta miabot aron motabang: 5: 1-2
 - (e) Ang pangutana sa gobernador: 5: 3-5
 - (f) Ang sulat ngadto kang Dario: 5: 6-17
 - (g) Ang pagsuhid: 6: 1-12
 - (h) Ang tubag ni Tatnai: 6: 13-15
2. Pagpahinungod sa templo: 6: 16-22

II. Mga reporma sa ilalum ni Esdras: 7: 1-10: 44

- A. Ikaduhang Pagbalik sa mga binihag 7: 1-8: 36
 - 1. Ang nangagi ug pagpangandam ni Esdras: 7: 1-10
 - 2. Ang sulat ni Artajerjes: 7: 11-26
 - 3. Ang tubag ni Esdras: 7: 27-28
- B. Pagtul-id sa mga katilingbanong kadautan: 9: 1-10: 44
 - 1. Ang mga katawhan sa Dios mikompromiso: 9: 1-2
 - 2. Ang pangamuyo ni Esdras: 9: 3-15
 - 3. Ang kombiksyon mipahunong sa mga tawo: 10: 1-8
 - 4. Pagsugid sa sala ug paghinulsol: 10: 9-16
 - 5. Ang listahan sa mga nakasala: 10: 18-44

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Esdras?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Esdras.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Esdras?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Esdras.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Esdras.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Basaha ang Salmo 137. Kini nga kapitulo nagrekord sa kasubo sa katawhan sa Dios samtang sila nagbiyahe gikan sa Jerusalem ngadto sa pagkabiha sa Babilonia. Basaha ang Salmo 126 nga naghulagway sa kalipay sa pagbalik ngadto sa Jerusalem gikan sa pagkabiha.
2. Ang nabahin nga gingharian sa Israel ug Juda parehong nabihag sa mga kaaway. Ang Israel nabihag sa Asiria sa 721 B.C. Ang Juda nabihag sa Babilonia niadtong 606 B.C. Ang pagbalik sa mga katawhan sa Dios ngadto sa Jerusalem gikan sa pagkabiha mao ang mosunod:

536 BC Si Zorobabel uban sa 42,360 ka mga Judio, 7,337 ka mga ulipon, 200 mang-aawit, 736 ka mga kabayo, 245 ka mga asno, 435 ka mga kamelyo, 6,720 ka mga bayeng asno, ug 5,400 ka mga sudlanan nga bulawan ug salapi.

457 BC Si Esdras uban sa 1,754 ka mga lalaki, 100 talanton nga bulawan, 750 talanto sa salapi. Wala gisulti kon ang mga kababayan-an ug mga kabataan kauban ba niini nga grupo sa mibalik nga mga biha.

444 BC Si Nehemias, uban sa mga kasundalohan, aron sa pagtukod pag-usab ug pagpalig-on sa Jerusalem.

3. Adunay tulo ka mga biyahe sa pagkabiha sa Babilonia. Sa Esdras, adunay tulo ka mga panaw balik ngadto sa Yutang Saad.

Tulo ka biyahe ngadto sa Babilonia:

- Sa panahon ni Daniel: 606 BC
- Sa panahon ni Ezekiel: 597 BC
- Sa panahon ni Haring Sedecias: 586 BC

Tulo ka biyahe sa kagawasan:

- Gipangulohan ni Zorobabel ug Josue: 538 BC
- Gipangulohan ni Esdras: 456 BC
- Gipangulohan ni Nehemias: 446 BC

KAPITULO 17

NEHEMIAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Nehemias.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Nehemias gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Nehemias.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Nehemias gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Nehemias.

PASIUNA

TAGSULAT: Nehemias

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Sumpay sa kasaysayan sa Israel. Nagrekord sa pagtukod pag-usab sa paril sa Jerusalem.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Nehemias 6:3

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Walay oportunidad nga walay pagsupak. Ang pagtoo nga walay binuhatan patay.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Nehemias, Sanbalat, Geshem, Gashmu, Semias, Tobias, Hananias, Esdras, Artajerjes

LATID

I. Pasiuna: 1: 1-11

- A. Dili maayo nga balita gikan sa Jerusalem: 1: 1-3
- B. Ang tubag ni Nehemias: 1: 4-11

II. Pagpangandam alang sa buluhaton: 2: 1-20

- A. Uban sa Hari: 2: 1-8
- B. Uban sa mga gobernador: 2: 9-10
- C. Sa Jerusalem: 2: 11-15
- D. Uban sa mga pangulo sa katawhan: 2: 15-20

III. Pagpahiuli sa mga kuta: 3: 1-6: 19

- A. Listahan sa mga magtutukod, ug sa organisasyon: 3: 1-32
- B. Panggawas ug pangsulod nga pagsupak: 4-6: 14

1. **Panggawas nga pagsupak:**

- (a) Direktang pagsaway: 2:19
- (b) Mga pagbugalbugal, ug pagtamay: 4: 1-3
- (c) Ang bakak nga akusasyon: 6: 5-7
- (d) Pag-ataki sa mga panahon sa kahuyang: 4: 6
- (e) Pagtipas: 6: 2
- (f) Inila nga impluwensya: 6: 2
- (g) Mga hulga, kahadlok: 6: 5-9
- (h) Pagkompromiso: 5: 14-19
- (i) Pakig-away, pagbabag: 4: 8
- (j) Panagkunsabo: 4: 8; 6: 2
- (k) Mga hulga ug kahadlok: 6: 5-9

2. **Pangsulod nga pagsupak:**

- (a) Pagkaluya: 4: 10-11
- (b) Panagsumpaki: 5: 1-19
- (c) Huyang nga mga magtotoo: 4:12
- (d) Pagsupak sa mga lider sa relihiyon: 3: 5
- (e) Mini nga mga propeta sa Dios: 6: 10-13

- C. Ang kuta natapos: 6: 15-19

IV. Pagkontrolar ug pag-ihap: 7: 1-73

- A. Ang pag-establisar sa kontrol sa mga ciudad: 7: 1-4
- B. Ang pag-ihap sa nakabalik nga mga bihag: 7: 5-73

V. Relihiyosong mga reporma ni Esdras ug Nehemias: 8: 1-13: 31

- A. Pagbasa sa balaod: 8: 1-8: 18
- B. Pagsugid sa sala ug sa pag-ampo: 9: 1-37
- C. Pagbag-o sa mga pakigsaad: 9: 38-10: 39
- D. Listahan sa mga residente: 11: 1-12: 26
- E. Pagpahinungod sa mga kuta: 12: 27-47
- F. Mga reporma ni Nehemias: 13: 1-31

Makapadasig nga mga islogan

Ang napulo ka makapadasig nga mga islogan ni Nehemias:

- Ang maayong kamot sa akong Dios sa ibabaw nako: 2: 8
- Kita motindog ug magtukod: 2:18
- Ang Dios sa langit ang magapauswag kanato: 2:20

- Ang mga tawo adunay usa ka hunahuna sa pagbuhat: 4: 6
- Hinumdumi ang Ginoo ug makig-away: 4:14
- Ang Dios ang makig-away alang kanato: 4:20
- O Dios, palig-ona ang akong mga kamot: 6: 9
- Kini nga buhat gihimo sa atong Dios: 6:16
- Ang kalipay sa Ginoo mao ang atong kusog: 8:10
- Hinumdumi, O akong Dios: 13: 29, 31

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Nehemias?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Nehemias.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Nehemias?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Nehemias.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Nehemias.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang buluhaton sa Dios kanunay nga makahimamat sa mga tawhanon ug Satanasnon nga pagsupak sa parehong pangsulod ug panggawas. Samtang kamo nagtuon sa libro ni Nehemias, paghimo ug listahan sa nagkalain-laing pag-ataki sa mga kaaway nga gidisenyo sa pagpahunong sa buluhaton sa Dios.
2. Ang mga ganghaan sa paril sa palibot sa Jerusalem maoy usa ka matang sa kinabuhi nga Kristohanon. Kana nagpasabot nga bisan sila aktuwal nga mga ganghaan, sila mga simbolo sa espirituhanon nga kamatuoran usab:

Ngalan sa Ganghaan	Nagsimbolo Sa	Mga pakisayran	
		Nehemias	Uban
Ganghaan sa mga Carnero	Ang krus	3: 1	Juan 10:11
Ganghaan sa mga Isda	Pagpangabig ug kalag	3: 3	Mateo 4:19
Ganghaan nga Karaan	Daang nga kinaiya	3: 6	Roma 6: 1-23
Ganghaan sa Walog	Pag-antus ug pagsulay	3:13	II Corinto 1: 3-5
Ganghaan nga Taihanan	Mga buhat sa unod	3:14	Galacia 5: 16-21
Ganghaan sa Tuboran	Balaan nga Espiritu	3:15	Juan 7: 37-39
Ganghaan sa Tubig	Pulong sa Dios	3:26	Juan 4: 10-14
Ganghaan sa mga Kabayo	Pakiggubat sa Magtotoo	3:28	Efeso 6: 10-17
Ganghaan sa Sidkalan	Pagbalik ni Jesus	3:29	Ezequiel 43: 1, 2
Hammiphkad nga ganghaan	Hukmanan ni Jesus	3:31	I Corinto 3: 9-15; II Corinto 5:10

KAPITULO 18

ESTER

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Ester.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Ester gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Ester.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Ester gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Ester.

PASIUNA

TAGSULAT: Wala mailhi

KANG KINSA: Sa mga Judio nga napatlaag sa tibook Persia.

KATUYOAN: Sumpay sa kasaysayan sa Israel. Usab nagrekord sa gitagana nga pag-atiman sa Dios alang sa iyang mga katawhan.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Ester 4:14

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios motagbo sa mga krisis sa kinabuhi pinaagi sa tawhanong mga panudlanan nga iyang giandam.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Ester, Vasti, Aman, Mardocheo, Ahasuero

LATID

I. Pasiuna: 1: 1-22

- A. Ang dako nga pista: 1: 1-9
- B. Problema sa panimalay: 1: 10-12
- C. Harianong sugo: 1: 13-22

II. Bag-o nga rayna: 2: 1-21

- A. Ang pagpangita alang sa usa ka rayna: 2: 1-4
- B. Si Ester miapil sa kompetisyon: 2: 5-11
 1. Ang kagikan ni Mardocheo: 2: 5-6
 2. Ang kagikan ni Ester: 2: 7

- C. Si Ester sa pagbantay ni Hagai: 2: 8-11
- D. Ang mga babaye gipresentar sa atubangan sa hari: 2: 12-14
- E. Si Ester napili ingon nga rayna: 2: 15-17
- F. Ang pista ni Ester: 2:18
- G. Ang sekreto ni Ester: 2:19

III. Duha ka mga tawo, duha ka laraw: 2: 21-3: 15

- A. Ang laraw nga gisanta ni Mardocheo: 2: 22-23
 - 1. Si Mardocheo diha sa ganghaan sa hari: 2: 22-23
 - 2. Si Mardocheo misanta sa laraw: 2: 21-22
 - 3. Ang duha ka mga kriminal gibitay: 2:23
- B. Ang promosyon ug laraw ni Aman: 3: 1-15
 - 1. Si Aman gituboy ibabaw sa tanan nga mga principe: 3: 1
 - 2. Ang problema tali ni Aman ug ni Mardocheo: 3: 2-6
 - 3. Ang mapanimaslong laraw ni Aman: 3: 7-15

IV. Pagkawalay paglaum ug kaluwasan: 4: 1-7: 10

- A. Ang pagkawalay paglaum sa mga Judio: 4: 1-3
- B. Ang pagkawalay paglaum sa rayna: 4: 4-9
- C. Plano alang sa kaluwasan: 4: 10-5: 14
 - 1. Ang plano: 4: 10-17
 - 2. Sa atubangan sa Hari: 5: 1-3
 - 3. Pagdapit sa kombira: 5: 4-8
 - 4. Garbo ni Aman: 5: 9-14
- D. Si Mardocheo gipasidunggan: 6: 1-14
 - 1. Pagbasa sa hari: 6: 1-3
 - 2. Si Aman nangita ug tambag: 6: 4-5
 - 3. Ang magarbohong tubag ni Aman: 6: 6-9
 - 4. Ang kasakit sa kaugalingon ni Aman samtang gipasidunggan si Mardocheo: 6:10-12
 - 5. Ang tubag sa pamilya ug mga higala ni Aman: 6:13-14
- E. Ang pista ni Ester: 7:1-6
- F. Ang silot ni Aman: 7:7-10

V. Ang bag-ong han-ay sa gingharian: 8:1-10:3

- A. Bag-ong mga sugo gikan sa hari: 8:1-14
- B. Si Mardocheo gipasidunggan: 8:15-17

- C. Ang kaluwasan sa mga Judio: 9:1-11
- D. Ang panimalay ni Aman gilaglag: 9:12-14
- E. Ang pista sa Purim: 9:15-32
- F. Ang pagpaila kang Mardocheo: 10:1-3

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Ester?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Ester.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Ester?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Ester.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Ester.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang pinakataas nga bersikulo sa Biblia mao ang Ester 8:9. Kini adunay 90 ka mga pulong sa Iningles sa King James nga bersyon.
2. Matikdi ang kalainan tali sa mga libro sa Ruth ug Ester:
 - Si Ruth usa ka Gentil nga mipuyo uban sa mga Judio.
 - Si Ester usa ka Judio nga mipuyo uban sa mga Gentil.
 - Si Ruth naminyo ug Judio.
 - Si Ester naminyo ug Gentil.

Ang resulta sa parehong mga istorya gitino pinaagi sa tungang gabii nga panagkita:

- Si Ruth nakigsulti kang Boaz: Ruth 3:8-13
- Si Aman nakigsulti sa hari: Ester 6:1-10

3. Tun-i si Aman ingon nga tipo ni Satanas:

- Labaw sa tanang mga prinsipe: 3:1
- Puno sa kayugot: 3:5
- Puno sa pagkamabiaybiayon: 3:6
- Manlalaglag: 3:6
- Kaaway: 3:10
- Mahilig sa materyal nga mga butang: 3:8, 9, 11; 4:7
- Makalibog: 3:15
- Manunukub ug buwis: 3:13
- Walay makaikyas: 4:13
- Tawo sa kasuko: 5:9
- Hambog: 5:11-12; 6:6-9
- Kutihan: 5:13; 6:12
- Maglalaraw: 3:1-15; 5:14; 6:4
- Kaatbang ug kaaway: 7: 6
- Walay moralidad: 7: 8
- Magpaplano ug dautan: 9:25
- Nahadlok sa atubangan sa Hari: 7: 6
- Napukan sa atubangan sa mga tawo sa Dios: 6:13

PASIUNA SA MGA LIBRO SA PAMALAK

Ang lima ka mga libro sa pamalak nagpakita sa pag-uswag sa espirituhanon nga kinabuhi.

Job: Naghulagway sa kamatayon ngadto sa daang kinabuhi sa kaugalingon.

Mga Salmo: Naghulagway sa bag-ong kinabuhi diha sa Dios, nagpahayag sa iyang kaugali ngon sa pagdayeg, pag-ampo, pagsimba, pagpangaliyupo, pagkumpisal, ug sa pagpangamu yo. Ang Mga Salmo mao ang himno nga basahon ug pagsimba nga manwal sa Biblia.

Mga Proverbio: Naghatag ug langitnon, apan praktikal nga kaalam alang sa kinabuhi dinhi sa yuta.

Ecclesiastes: Naghisgot sa kakawangan sa pag-apas sa kinabuhi “ilalum sa adlaw” nga bulag sa Dios.

Awit ni Salomon: Naghatag ug panig-ingnan sa kinabuhi nga adunay kahulogan sa personal nga relasyon kang Jesu-Kristo. Ang Bibliyanhong pamalak lahi kay sa kadaghanang mga matang sa balak tungod kay kini nahisulat diha sa Hebreohanon nga estruktura sa mga balak. Ang mga yawi sa pagsabot niini nga estruktura gihatag sa Harvestime International Institute sa kurso nga nag-ulohang “*Mamugnaong Pagtuon sa Biblia nga mga Paagi*”

KAPITULO 19

JOB

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Job.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Job gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Job.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Job gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Job.

PASIUNA

TAGSULAT: Wala mailhi

KANG KINSA: Ang libro wala gitumong kang bisan kinsa apan kini magamit sa tanang mga magtotoo nga nakasinati ug pag-antus.

KATUYOAN: Kini nga libro nakigbisog sa pangutanang, "Ngano ba nga ang mga matarung mag-antus?"

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Job 19: 25-27; 23:10

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Adunay espirituhanon nga rason luyo sa pag-antus sa mga matarung. Ang pag-antus dili kinahanglan nga ebidensiya sa kasuko sa Dios.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Dios, Satanas, Job, asawa ni Job, ug ang iyang mga higala, si Elipaz, Bildad, Sophar, ug Eliu.

LATID

I. Pasiunang Pamulong: 1: 1-2: 13

- A. Pasiuna: 1: 1-5
- B. Unang pagpakita ug pag-akusa ni Satanas: 1: 6-12
- C. Pagsulay ni Job: 1: 13-22
- D. Ikaduhang pagpakita ug pag-akusa ni Satanas: 2: 1-6
- E. Pagsulay ni Job: 2: 7-13

II. Unang liyok sa mga pakigpulong: 3: 1-14: 22

- A. Pakigpulong ni Job: 3: 1-26
- B. Pakigpulong ni Eliphaz: 4: 1-5: 27
- C. Tubag ni Job: 6: 1-7: 21
- D. Pakigpulong ni Bildad: 8: 1-22
- E. Tubag ni Job: 9: 1-10: 22
- F. Pakigpulong ni Sophar: 11:1-20
- G. Tubag ni Job: 12:1-14:22

III. Ikaduhang liyok sa mga pakigpulong: 15:1-21:34

- A. Pakigpulong ni Eliphaz: 15:1-35
- B. Tubag ni Job: 16:1-17:16
- C. Pakigpulong ni Bildad: 18:1-21
- D. Tubag ni Job: 19:1-29
- E. Pakigpulong ni Sophar: 20:1-29
- F. Tubag ni Job: 21:1-34

IV. Ikatulong liyok sa mga pakigpulong: 32:1-37

- A. Pakigpulong ni Eliphaz: 22:1-30
- B. Tubag ni Job: 23:1-24:25
- C. Pakigpulong ni Bildad: 25:1-6
- D. Tubag ni Job: 26:1-31:40

V. Pakigpulong ni Elihu: 32:1-37:24

- A. Unang pakigpulong: 32:1-33:33
- B. Ikaduhang pakigpulong: 34:1-37
- C. Ikatulong pakigpulong: 35:1-16
- D. Ikaupat nga pakigpulong:36:1-37:24

VI. Tubag sa Dios: 38:1-42:6

- A. Unang pakigpulong: 38:1-40:5
 - 1. Ang Dios nangutana kang Job gikan sa hawanan sa paglalang: 38:1-38
 - 2. Ang Dios nangutana kang Job gikan sa hawanan sa mga hayop: 38:39-39:30
 - 3. Ang Dios nagkinahanglan ug tubag sa iyang mga pangutana: 40:1-2
 - 4. Ang unang tubag ni Job ngadto sa Dios: 40:3-5

B. Ikaduhang pakigpulong: 40:6-42:6

1. Ang Dios nagsulti kang Job sa pagluwas sa iyang kaugalingon: 40: 6-14
2. Ang Dios nagtandi sa gahum ni Job sa Behemot: 40: 15-24
3. Ang Dios nagtandi sa gahum ni Job sa Leviatan: 41: 1-34
4. Ang ikaduhang tubag ni Job ngadto sa Dios: 42-1-6
 - a. Siya nagsugid sa kakulang sa pagsabot: 42: 1-3
 - b. Siya naghinulsol sa iyang pagrebelde: 42: 4-6

VII. Panapos: 42: 1-17

- A. Ang balaan nga pagbadlong sa tulo ka mga higala ni Job: 42: 1-9
- B. Ang pagpasig-uli ni Job: 42: 10-17

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Job?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Job.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Job?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Job.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Job.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ilista ang ngalan sa matag karakter nga gisulti sa libro ni Job. Itingob ang mga huna huna nga gipresentar sa matag usa. Ang mga tubag sa problema sa pag-antus gihimo sa lain-laing mga panglantaw sa mga higala ni Job. Sila tanan nagkauyon nga si Job nakasala.

Si Eliphaz nag-isip sa problema gikan sa panglantaw sa pilosopiya.

Si Bildad nagpasukad sa iyang tambag basi sa tradisyon nga nakagamot sa kasaysayan.

Si Sophar nagpasukad sa iyang mga ideya sa pangaggpas ug maoy tingog sa orthodox nga moralidad.

Si Elihu intelihente ug nagpasukad sa iyang tambag sa edukasyon ug sa katarungan.

2. Itandi ang Job 1:21 sa Filipos 4: 11-12
3. Ang libro ni Job naghatag sa labing gipaabot nga paghulagway sa kasaysayan sa kalibutan sa wala pa ang tawo. Tan-awa ang mga kapitulo 38-39. Ang ubang mga paha yag mahitungod sa yuta nagpadayag nga kini gibitay sa kawanangan (26: 7) ug kini usa ka lingin nga porma (22:14).
4. Ang libro ni Job nagpadayag sa duha ka importante nga mga kamatuoran:

Una, adunay usa ka espirituhanon nga rason luyo sa pag-antus sa mga matarung:
Job 1: 6-12; 2: 1-6.

Ikaduha, si Satanas dili magasakit sa usa ka magtotoo nga walay pagtugot sa Dios:
Job 1: 6-12; 2: 1-6.

Ang Dios nahibalo kon asa kutob ang atong maantus ug dili motugot kang Satanas nga molapas niini nga punto (1Taga-Corinto 10:13).

5. Ang libro nagpadayag sa pipila ka mga rason alang sa pag-antus ni Job:

-Aron si Satanas mapahilum: 1: 9-11; 2: 4,5

-Aron si Job makakita sa iyang kaugalingon ingon nga siya gayud: 40: 4; 42: 6

-Aron si Job makakita sa Dios: 42: 5

-Aron ang mga higala ni Job makakat-on nga dili mohukom: 42: 7

-Aron si Job makakat-on sa pag-ampo alang sa iyang mga kritiko kay sa mosinghag batok kanila sa binaba: 42:10

-Aron ipakita nga ang mga plano sa Dios alang sa iyang mga anak sa katapusan moresulta sa kalipay: 42:10

KAPITULO 20

MGA SALMO

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Mga Salmo.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Mga Salmo gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Mga Salmo.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Mga Salmo gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Mga Salmo.

PASIUNA

TAGSULAT: Ang tanan sa Mga Salmo gisulat ni Haring David gawas sa mosunod:

-Asap: 50; 73-83

-Heman: 88

-Ethan: 89

-Salomon: 127

-Moises: 90

-Ezekias: 120, 121,123,125, 126, 128-130, 132, 134

-Wala mailhi: 1, 10, 33, 43, 66, 67, 71, 911-94, 96-100, 102, 104, 106, 107, 111-119, 135, 136, 137, 146-150

KANG KINSA: Israel, apan ang libro gigamit nga debosyon, pag-ampo, ug pagdayeg sa mga magtotoo hangtud karon nga mga siglo

KATUYOAN: Ang libro sa Mga Salmo nailhan nga himno nga libro sa Israel. Ang pulong nga “Mga Salmo” nagpasabot sa mga awit uban sa kinuldasan nga mga instrumento. Kini maoy pag-ampo ug pagdayeg nga libro sa Biblia.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Salmo 95:1

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Pag-ampo, pagdayeg, pagpangamuyo, ug pagsugid, ang tanan kabahin sa tinuod nga pagsimba.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Adunay daghang mga tawo nga ginganlan sa Mga Salmo. Bisan hain, sa Mga Salmo sa iyang kaugalingon o sa titulo sa Mga Salmo.

- Abimelech (Achish): I Samuel 21:10-15
- Absalom: I Samuel 13
- Ahimelech: I Samuel 22:9-19
- Aram-naharaim: Taga Armea sa Amihanang kasadpan sa Mesopotamia
- Aram-zobath: Taga Armea sa sentrong Siria
- Asap: Levita, pamilya sa mga mang-aawit: II Cronicas 5:12
- Bath-sheba: II Samuel II
- Cus ang Benjaminhon (Semei): II Samuel 16:5-14
- Doeg ang Edomhanon: I Samuel 22:9-23
- Ethan ang Ezrahanon (Manggialamon nga tawo sa panahon ni Salomon): I Hari 4:31
- Heman ang Ezrahanon (Levihanong pamilya sa mga mang-aawit): II Cronicas 5:12
- Jeduthun (Punoang musikero sa templo): I Cronicas 16:41-42
- Core (Levita, pangulo sa mga musikero sa templo): I Cronicas 6:22
- Natan (Propheta sa Dios): II Samuel 12:1-14
- Mga anak nga lalaki ni Core (Levitang pamilya sa musika: I Cronicas 6:22
- Zipihanon: I Samuel 23:19

LATID

Lisud nga ilatid ang libro sa Mga Salmo tungod kay ang matag kapitulo nakatumong sa lainlaing mga butang. Daghan sa Mga Salmo adunay titulo nga nagsulti bisan hain sa okasyon diin ang Mga Salmo gisulat o ang katuyoan sa Mga Salmo. Pipila sa mga Salmo wala hatagi ug mga titulo mao nga kita managhap lamang kon kanus-a ug nganong sila gisulat. Ang Harvestime International Institute nga kursong nag-ulohang "*Mamugnaong Pagtuon sa Biblia nga mga Paagi*" naghatag ug espesyal nga porma sa paglatid sa matag kapitulo sa Mga Salmo. Ang kinatibuk-ang latid sa libro naglangkob sa lima ka mga dibisyon.

Unang Bahin: Mga Salmo 1-41

Numero sa Mga Salmo:	41
Katingbanan sa Kaundan:	Nagtagad sa tawo, iyang kahimtang sa kabulahanan, pagkahulog, ug pagbangon.
Yawing Pulong:	Tawo
Panapos:	41:13

Ikaduhang Bahin: Mga Salmo 42-72

Numero sa Mga Salmo:	31
Katingbanan sa Kaundan:	Israel, ang iyang pagkadaut, ang iyang manunubos
Yawing Pulong:	Kaluwasan
Panapos:	42:18-19

Ikatulong Bahin: Mga Salmo 73-89

Numero sa Mga Salmo:	17
Katingbanan sa Kaundan:	Ang santuario, nanglantaw sa iyang pagkatukod
Yawing Pulong:	Santuario
Panapos:	89:52

Ikaupat nga Bahin: Mga Salmo 90-106

Numero sa Mga Salmo:	17
Katingbanan sa Kaundan:	Ang yuta, ang panalangin nga gikinahanglan, gipaabot ug gipahimuslan.
Yawing Pulong:	Kasamok, pagsuroysuroy, nga naghulagway sa kahimtang sa mga magtoo sa karon nga kalibutan.
Panapos:	106:48

Ikalimang Bahin: Mga Salmo 107-150

Numero sa Mga Salmo:	44
Katingbanan sa Kaundan:	Ang pulong sa Dios
Yawing Pulong:	Pulong sa Dios
Panapos:	150:6

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Mga Salmo?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Mga Salmo.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Mga Salmo?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Mga Salmo.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa Mga Salmo.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

MGA INSTRUMENTO NGA GINGANLAN SA LIBRO SA MGA SALMO:

- Alamoth: Taas ug tuno nga alpa
- Gittith: Susama sa modernong gitara
- Mahalath: Plawta
- Mahalath Leannoth: Espesyal nga plawta nga gigamit sa panahon sa pagbalata
- Sheminith: Lira o lima ka kuldang nga alpa

MATANG SA MGA SALMO:

Mga Salmo sa Panudlo: Ang pulong nga "Maskil" sa titulo nagpasabot nga kini ug ang lain pa nga Mga Salmo gamiton sa panudlo o pagtulon-an. (Salmo 32, 44, 52, ug 78 maoy mga ehemplo).

Mga Salmo sa Pagsimba: Niini nga Mga Salmo ang kadako sa Dios, kalooy, gugma, ug gahum maoy mga tema. (Tan-awa sa Salmo 8, 29.)

Mga Salmo sa Kasaysayan: Kini nagpahinumdom sa panghitabo sa kasaysayan sa nasud sa Israel. (Tan-awa sa Mga Salmo 78, 105 ug 106.)

Mga Salmo sa Pagpangamuyo: Paghimo ug mga hangyo sa Dios. (Ang panig-ingnan mao ang Mga Salmo 86.)

Mga Salmo sa Pagpasalamat: Ang panig-ingnan mao ang Mga Salmo 18.

Mapanghimarautong Mga Salmo: Ang pulong "mapanghimarauton" nagpasabot sa pagtung lo. Kini nga Mga Salmo dili alang sa personal nga pagpanimalos ni sa dili maayo nga pinulungan nga gigamit. Ingon nga propeta sa Dios, ang magsusulat naghisgot batok sa sala ug sa mga kaaway sa Dios. (Ang ehemplo niini mao ang Mga Salmo 35, 55, 58, 59, 69, 83, 109, 137 ug 140.)

Pagsugid nga Mga Salmo: Ehemplo: Mga Salmo 6, 32, 38, 51, 102, 130 ug 143.

Sa Mesianikong Mga Salmo: Kini nga Mga Salmo, o mga bahin kanila, naghatag ug mga tagna nga may kalabutan sa pag-abot sa Mesias, si Jesu-Kristo. Sila gitala sa sunod nga pahina alang sa inyong dugang nga pagtuon.

Mga tagna Mahitungod KangJesus Sa Libro Sa Salmo

Mga Salmo	Bag-ong Tugon Nga Katumanan
8: 3-8	Hebreohanon 2: 5-10; I Mga Taga Corinto 15:27
72: 6-17	Kini matuman sa umaabot
89: 3-4, 26, 28-29, 34-37	Buhat 2:30
109: 6-19	Buhat 1: 16-20
132: 12b	Buhat 2:30
45: 6-7	Hebreohanon 1: 8-9
102: 25-27	Hebreohanon 1: 10-12
110: 1-7	Mateo 22: 43-45; Buhat 2: 33-35; Hebreohanon 1:13; 5: 6-10; 6: 20, 7-24
2: 1-12	Buhat 4: 25-28; 13:33; Hebreohanon 1: 5; 5: 5
16:10	Buhat 2: 24-31; 13: 35-37
22: 1-31	Mateo 27: 35-46; Juan 19: 23-25; Hebreohanon 2:12
40: 6-8	Hebreohanon 10: 5-10
69:25	Buhat 1: 16-20

KAPITULO 21

MGA PROVERBIO

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Mga Proverbio.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Mga Proverbio gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Mga Proverbio.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Mga Proverbio gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Mga Proverbio.

PASIUNA

TAGSULAT: Si Salomon, ang anak nga lalaki ni Haring David, nagsulat sa kadaghanan sa mga Proverbio. Kini natala sa 1 Mga Hari 4:32 nga si Salomon nagsulti sa tulo ka libo ka mga Proverbio ilalum sa inspirasyon sa Dios. Ang pipila niini gitipigan alang kanato pinaagi sa Balaang Espiritu diha sa libro sa Mga Proverbio, duha ka mga kapitulo sa Proverbio gisulat sa mga tagsulat nga lain ang ngalan: Si Agur nagsulat sa kapitulo 30 ug si Lemuel sa kapitulo 31. Ang uban sa Mga Proverbio gipahimutang ni Salomon alang sa iyang kaugalingon. Kini nagpasabot nga sila dili lamang gisulat kondili gihan-ay sa ilang pagkapresentar diha sa Biblia. Ang ubang Mga Proverbio ni Salomon gipahimutang sa pipila ka mga tawo ni Haring Ezekias.

KANG KINSA: Israel, apan ang mga kamatuoran alang sa praktikal nga pagkinabuhi magamit sa tanang mga magtotoo.

KATUYOAN: Ang katuyoan niini nga libro gihatag sa Mga Proverbio 1:1-6. Basaha sila sa inyong mga Biblia. Ang pasiuna sa Mga Proverbio gihatag sa Ecclesiastes 12:8-14. Basaha kini nga mga tudling sa inyong Biblia.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Proverbio 3:13

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang langitnon nga kalam gikinahanglan sa kalibutanong pagkinabuhi. Ang Mga Proverbio maoy koleksyon sa mga maalamong mga prinsipyo nga gihatag sa Dios ngadto sa tawo (langitnon) aron sa paggobyerno sa pagpuyo kauban ang uban (kalibutanon).

NANGUNANG MGA KARAKTER: Ang mga tagsulat, Salomon, Haring Lemuel, ug Agur. Ang babaye nga nahimulag sa Dios gitawag ug “dumuloong nga babaye” Ang katapusang nga kapitulo sa Mga Proverbio nagpresentar ug kaatbang niya pinaagi sa paghulagway sa “takus nga babaye” nga nakaila sa Dios.

LATID

Ang pulong nga "Mga proverbio" nagpasabot "sa usa ka mubo nga panultihon imbis nga daghan nga mga pulong." Ang matag bersikulo diha sa Mga Proverbio maoy mubo nga katingbanan sa importante nga kamatuoran. Lisud mohimo ug kinatibuk-ang latid sa libro tungod kay ang matag kapitulo ug usahay ang matag bersikulo diha sa sulod sa kapitulo naghigot sa lain-laing mga hilisgutan. Ang rason alang sa pagsulat niini nga mubo nga mga pulong o "Mga Proverbio" mao ang pagsiksik sa kaalam nga makatabang kanato sa paghinumdum sa espirituhanong mga kamatuoran nga mas maayo. Ang Mga Proverbio maoy mga minugbo nga mga katingbanan sa dagko nga espirituhanong mga kamatuoran. Ania ang kinatibuk-ang latid sa libro:

I. Pasiuna: 1: 1-6

II. Mga leksyon sa kaalam: 1: 7-9: 18

A. Ang tawag sa kaalam: 1: 7-33

B. Ang mga ganti sa kaalam: 2: 1-7: 27

C. Ang pagdayeg sa kaalam sa Dios: 8: 1-9: 18

III. Nagkalainlaing Mga proverbio ni Salomon nga gipahimutang alang sa iyang kaugalingon: 10: 1-22: 16

(Gikan niini nga kapitulo hangtud sa kapitulo 25 mao ang mga nagkalain-laing mga obserbasyon bahin sa Kristohanong mga hiyas ug sa ilang mga kaatbang nga makasalang mga kinaiya ug mga tubag.)

IV. Koleksyon sa mga panultihon sa maalamon nga mga tawo: 22: 17-24: 34

V. Mga proverbio ni Salomon nga gihan-ay sa mga escriba ni Ezekias: 25: 1-29: 27

A. Obserbasyon bahin sa mga hari; mga away; mga relasyon sa uban: 25: 1-28

B. Mga komento sa mga buang-buang, mga tapulan, ug mga mahilabtanon: 26: 1-28

C. Kinaugalingong gugma, tinuod nga gugma; mga sala; mga hunahuna sa pag-atiman sa panimalay: 27: 1-27

D. Pagtandi sa mga dautan ug sa mga matarung: 28: 1-28

E. Mga Proverbio mahitungod sa pampublikong panggobyerno ug pribado nga mga kalihokan: 29: 1-27

VI. Ang Proverbio ni Agur: Mga pagsugid ug mga instruksyon: 30: 1-33

VII. Ang Proverbio ni Lemuel: Usa ka leksyon sa kaputli ug sa pagpugong sa kaugalingon; pagdayeg sa usa ka maayong asawa: 31: 1-31

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Mga Proverbio?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Mga Proverbio.

3. Kang kinsa gisulat ang libro Mga Proverbio?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Mga Proverbio.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa Mga Proverbio.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Yawing mga pulong sa pagtuon sa Mga Proverbio naglakip sa:

- Kaalam
- Kahibalo
- Panudlo
- Kabuang
- Kahadlok, kahadlok sa Dios
- Kinabuhi
- Balaod (mga sugo) pagkamatarung/dautan/hustisya
- Akong anak

2. Tun-i ang mosunod nga mga grupo nga ginganlan sa Mga Proverbio:

- Pito ka mga butang nga gidumtan sa Dios: 6:16-19
- Duha ka mga butang nga ang mga tagsulat mihangyo sa Dios: 30:7-9
- Upat ka mga butang nga walay katagbawan: 30:15-16
- Upat ka mga butang nga nakaplagan sa kalibutan nga bug-at: 30:21-23
- Upat ka mga kahibulongang butang: 30:18-19
- Upat ka gagmayng mga butang: 30:24-28
- Upat ka harianong magmamando: 30:29-31

3. Tun-i ang nagkalainlaing mga buang nga ginganlan sa Mga Proverbio:

- Ang yanong buang: 1:4, 22; 7:7; 21:11
- Ang matig-ang buang: 1:7; 10:23; 12:23; 17:10; 20:3; 27:22
- Ang mapangandakong buang: 3:34; 21:24; 22:10; 29:8
- Ang mabangis nga buang: 17:21; 26:3; 30:22

4. Irekord kon unsa ang gitudlo sa libro sa Mga Proverbio sa mosunod nga mga hilisgutan:

-Maayong ngalan	-Pagpugong sa kaugalingon	-Mga agalon / mga alagad
-Mga kabataan ug disiplina	-Isog nga ilimnon	-Kasuko / panag-away
-Patigayon nga mga butang	-Panaghigalaay	-Adunahan / kabus,
kakabus / bahandi
-Kaminyoon	-Mga pulong / dila	-Mga babaye
-Walay kadungganan	-Kaalam ug binuang	-Malupigon
-Dautang mga kauban	-Katapulan / buhat	-Mayubiton
-Kaalam	-Mapahitas-on /
mapainubsanon	

KAPITULO 22

ECCLESIASTES

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Ecclesiastes.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Ecclesiastes gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Ecclesiastes.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Ecclesiastes gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Ecclesiastes.

PASIUNA

TAGSULAT: Salomom

KANG KINSA: Israel ug mga magtotoo sa kinatibuk-an nga adunay gibug-aton nga gihatag sa mga kabatan-onan.

KATUYOAN: Paghubit sa pagpangita sa kinabuhi nga halayo sa Dios.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Ecclesiastes 12:13

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang kinabuhi nga bulag sa Dios walay pulos.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Salomon. Walay laing karakter gipanganlan.

LATID

I. Pagpangita pinaagi sa personal nga pag-eksperimento: 1: 1-2: 26

- A. Pinaagi sa kaalam: 1: 12-18
- B. Pinaagi sa kalipay: 2: 1-11
- C. Pagtandi sa duha: 2: 12-23
- D. Ang unang sulaysulay nga konklusyon: 2: 24-26

II. Pagpangita pinaagi sa kinatibuk-ang obserbasyon: 3: 1-5: 20

- A. Sa natural nga han-ay: 3: 1-22
- B. Sa tawhanong katilingban: 4: 1-16
- C. Sa iyang tambag sa panglantaw niining duha: 5: 1-17

1. Mahitungod sa relihiyon: 5: 1-7
2. Mahitungod sa katilingban: 5: 8
3. Mahitungod sa mga bahandi: 5: 9-17

D. Ang ikaduhang sulaysulay nga konklusyon: 5: 18-20

III. Pagpangita pinaagi sa praktikal nga moralidad: 6: 1-8: 17

- A. Ekonomikanhong lebel: 6: 1-12
- B. Dungog: 7: 1-22
- C. Edukasyon: 7: 23-8: 1
- D. Katilingbanong posisyon: 8: 2-14
- E. Ang ikatulong sulaysulay nga konklusyon: 8: 15-17

IV. Ang pagsusi giribyu: 9: 1-12: 12

Si Salomon nagtapos sa mosunod nga bahin sa kinabuhi nga bulag sa Dios (mga pakisayran nga may kalabutan ngadto sa iyang paghisgot niini nga mga kamatuoran):

- A. Kini wala gayu'y kapuslanan: 2:11
- B. Kini napuno sa pagbalik-balik: 3: 1-8
- C. Kini napuno sa kasubo: 4: 1
- D. Kini makapasakit ug makapahigawad: 2:17
- E. Kini dili matino: 9: 11-12
- F. Kini walay katuyoan: 4: 2,3; 8:15
- G. Kini walay kaayohan: 1:15
- H. Kini dili matarung: 7:15; 8:14; 9:11; 10: 6-7
- I. Kini anaa sa lebel sa kinabuhi sa hayop: 3:19

V. Ang pagsusi gimbut-an; Ang katapusang konklusyon: 12: 13-14

- A. Unsa ang kinahanglan nga atong buhaton: 12:13
 1. Kahadloki ang Dios: 12:13
 2. Mosunod sa iyang mga sugo: 12:13
- B. Nganong kita kinahanglan nga mobuhat niini: 12: 13b-14
 1. Kini mao ang tibook nga katungdanan sa tawo: 12: 13b
 2. Kita sa umaabot nga adlaw pagahukman: 12:14

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Ecclesiastes?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Ecclesiastes.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Ecclesiastes?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Ecclesiastes.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa Ecclesiastes.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Tun-i ang napulo ka mga kakawangan:

- Tawhanong kaalam: 2: 15-16
- Tawhanong kahago: 2: 19-21
- Tawhanong katuyoan: 2:26
- Tawhanong indigay: 4: 4
- Tawhanong kahibalo: 4: 7
- Tawhanong kabantog: 4:16
- Tawhanong pagkadili kontento: 5:10
- Tawhanong pangibog: 6: 9
- Tawhanong kabuang: 7: 6
- Tawhanong sistema sa mga ganti: 8: 10, 14

2. Ang pulong nga "kasingkasing" gigamit 40 ka beses diha sa Ecclesiastes. Basaha ang libro sa pagdiskobre kon unsay gisulti sa libro mahitungod sa kasingkasing.

3. Paghimo ug listahan sa mga bahandi ni Salomon ug kasinatian sa kapitulo 2. Matikdi sa bersikulo 10 nga siya aduna sa "bisan unsay iyang gitinguha." Matikdi ang resulta sa bersikulo 11: Ang tanan kakawangan.

Matikdi ang mga lakang nga nakapaamgo kaniya: Siya mitan-aw, siya mitalikod, siya nakakita, siya miingon sa iyang kasingkasing.

4. Tun-i ang yawing pulong sa Ecclesiastes "kakawangan" nga gigamit sa 37 ka beses.

5. Matikdi ang hugpong sa mga pulong nga "ilalum sa adlaw." Kini maoy kinabuhi sa di hang ang espirituhanong bili tangtangan ug ang usa nagpuyo lamang sa kalibutan. Kini nga hugpong sa mga pulong gigamit 25 ka beses. Samtang kamo magtuon sa Ecclesiastes, ilita ang konklusyon ni Salomon mahitungod sa kinabuhi nga bulag sa Dios (panang litan, 2:11). Itandi kini nga matang sa kinabuhi ngadto sa kinabuhi nga makaplagan diha kang Jesu-Kristo.

6. Ang Biblia nagrekord nga si Salomon misulay niining tanang mosunod nga mga butang sa iyang pagsulay sa paghatag ug kahulogan sa iyang kinabuhi:

- Tawhanong kaalam: Ecclesiastes 1:16-18
- Bahandi: Ecclesiastes 2:7-8
- Alkohol: Ecclesiastes 2:3
- Internasyonal nga kadunggan: I Mga Hari 10:6-7
- Kalipay: Ecclesiastes 2:1-3
- Musika: Ecclesiastes 2:8
- Pagtukod ug mga proyekto: Ecclesiastes 2:4
- Literatura: I Mga Hari 4:32
- Matahum nga mga hardin ug mga parke: Ecclesiastes 2:4-6
- Kasundalohang gahum: I Mga Hari 4:26 ug 9:26
- Personal nga pagpatuyang: Ecclesiastes 2:7
- Natural nga siyensya: I Mga Hari 4:33
- Sekso: I Mga Hari 11:3

KAPITULO 23

AWIT NI SALOMON

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Awit ni Salomon.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Awit ni Salomon gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Awit ni Salomon.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Awit ni Salomon gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Awit ni Salomon.

PASIUNA

TAGSULAT: Salomon

KANG KINSA: Israel ug sa tanang mga magtotoo.

KATUYOAN: Pagpakita sa relasyon tali kang Jesus ug sa simbahan ingon sa gipakita sa relasyon sa kaminyoon.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Awit ni Salomon 8:7

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang langitnong mode lo sa kinabuhi tali sa lalaki ug sa iyang asawa maoy sulondan sa relasyon tali kang Kristo ug sa Simbahan.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Si Salomon nga nagrepresentar sa pamanhonon nga si (Jesu-Kristo; ug ang Sulamitang babaye nga maoy pangasaw-onon (ang Simbahan); ug ang mga anak nga babaye sa Jerusalem.

LATID

Aron masabtan kini nga libro kamo kinahanglan gayud nga makaamgo nga kini adunay upat ka ang-ang sa paghubad:

1. Kini maoy modelo sa relasyon nga anaa sa taliwala sa usa ka lalaki ug sa iyang asawa.
2. Kini maoy panig-ingnan sa relasyon sa Dios uban sa iyang katawhan, ang Israel.
3. Kini maoy panig-ingnan sa relasyon tali ni Kristo ug sa Simbahan.
4. Kini maoy panig-ingnan sa tagsa-tagsa ka relasyon tali kang Kristo ug sa magtotoo. Kini nga libro gisulat sa diyologo (istoryahanay) nga porma. Ang labing maayo nga latid alang sa pagtuon anaa sa panag-istoryahanay. Ang mga karakter ug ang han-ay sa ilang pagsulti mao ang mosunod:

KARAKTER**PAKISAYRAN**

Pangasaw-onon	1: 2-7
Pamanhonon	1: 8-11
Pangasaw-onon	1: 12-14
Pamanhonon	1:15
Pangasaw-onon	1: 16-17; 2: 1
Pamanhonon	2: 2
Pangasaw-onon	2: 3-6
Pamanhonon	2: 7
Pangasaw-onon	2: 8 ngadto sa pulong nga "kanako" sa bersikulo 10
Pamanhonon	2:10 gikan sa pulong "pagsaka" sa bersikulo 15
Pangasaw-onon	2: 16-17; 3: 1-4
Pamanhonon	3: 5
Pangasaw-onon	3: 6-11
Pamanhonon	4: 1-5
Pangasaw-onon	4: 6
Pamanhonon	4: 7 sa pulong "gikan" sa bersikulo 16
Pangasaw-onon	4:16 gikan sa pulong nga "himoa"
Pamanhonon	5: 1
Pangasaw-onon	5: 2-8
Anak nga mga Babaye sa Jerusalem	5: 9
Pangasaw-onon	5: 10-16
Anak nga mga Babaye sa Jerusalem	6: 1
Pangasaw-onon	6: 2-3
Pamanhonon	6: 4-9
Anak nga mga Babaye sa Jerusalem	6:10
Pamanhonon	6: 11-12
Anak nga mga Babaye sa Jerusalem	6:13
Pamanhonon	7: 1-9
Pangasaw-onon	7: 10-13; 8: 1-3
Pamanhonon	8: 4
Anak nga mga Babaye sa Jerusalem	8: 5 ngadto sa pulong nga "hinigugma"
Pamanhonon	8: 5 gikan sa pulong nga "ako"
Pangasaw-onon	8: 6-8
Pamanhonon	8: 9
Pangasaw-onon	8: 10-12
Pamanhonon	8:13
Pangasaw-onon	8:14

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Awit ni Salomon?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Awit ni Salomon.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Awit ni Salomon?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Awit ni Salomon.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa Awit ni Salomon.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Tun-i ang mga kinaiyahan sa pamanhonon ingon sa gihulagway sa pangasw-onon. Kini natural nga mga susama o paghulagway sa espirituhanong mga kalidad sa atong pamanhonon, ang Ginoong Jesu-Kristo.

- Matulin sama sa lagsaw (hayop nga parang osa nga nati) nagalukso sa mga kabukiran: 2:9
- Mapulapula ug ambongan, gwapo taliwala sa napulo ka libo: 5:10
- Ang iyang ulo gitabonan sa makulot, maitom nga buhok, lunsay sama sa bulawan: 5:11
- Ang iyang mga mata malalum ug mahilom, sama sa mga salampati sa daplin sa mga kasapaan sa tubig: 5:12
- Ang iyang mga ngabil sama sa mga lirio ug ang iyang gininhawa sama sa mira: 5:13
- Ang iyang mga aping sama sa tugkanan sa igpapahumot: 5:13
- Ang iyang lawas ingon sa binuhat sa marfil nga maputi inubanan sa mga mutya: 5:14
- Ang iyang mga kamot ingon sa mga singsing nga bulawan binatuhan ug berilo: 5:14
- Ang iyang mga paa ingon sa mga haliging marmol, sama sa mga cedro sa Libano: 5:15

2. Tun-i ang natural nga mga kinaiyahan sa pangasaw-onon ingon sa gihulagway sa pamanhonon. Hinumdumi... kini simbolikong mga susama sa espirituhanong kamatuoran. Sa unsang paagi kini may kalabutan kaninyo sa espirtuwal ingon nga kabahin sa "pangasaw-onon ni Kristo"?

- Siya ang pinaka matahum nga babaye sa kalibutan: 1:8
- Siya sama sa usa ka pongpong sa bulak diha sa hardin: 1:14
- Ang iyang mga mata sama sa salampati: 1:15
- Siya sama sa usa ka lirio taliwala sa mga tunok: 2:2
- Ang iyang buhok sama sa usa ka panon sa mga kanding nga nanglubog sa banghilig sa Galaad: 4:1
- Ang iyang mga ngipon sama sa usa ka panon sa mga baying carnero nga bag-ong inalotan: 4:2
- Ang iyang mga ngabil sama sa usa ka tanod nga mapula: 4:3
- Ang ang iyang mga baba sama sa dugos: 4:11
- Ang iyang liog sama sa torre ni David: 4:4
- Ang iyang dughan sama sa kaluha nga lagsaw nga baye nga nanibsib taliwala sa mga lirio: 4:5
- Siya sama sa matahum nga tanaman, nga nagadala sa bililhong mga bunga: 4:13
- Siya sama sa tuburan sa tanaman, atabay sa buhi nga mga tubig, makapapiskay sama sa mga sapa sa kabukiran sa Libano: 4:15
- Ang iyang mga paa sama sa mga mutya, ang buhat sa labing batid nga mamumuhat: 7:1
- Ang iyang hawak sama sa usa ka pundok nga trigo nga binaliksan ug mga lirio: 7:2
- Ang iyang pusod sama sa malingin nga copa nga puno sa vino: 7:2
- Ang iyang ilong sama sa torre sa Libano nga naglantaw ngadto sa Damasco: 7:4
- Siya nabuntog pinaagi lamang sa pasiplat sa iyang maanindot nga mga mata: 4:9

PASIUNA SA MGA LIBRO SA TAGNA

Ang katapusang grupo sa mga libro sa Daang Tugon naundan sa mga sulat sa mga manalagna.

Ang mga katawhan sa Israel nahimong nasud, nalukat gikan sa pagkaulipon sa Ehipto, ug ang Dios nagdala kanila ngadto sa ilang kaugalingong yuta. Sila gihatagan ug mga kasugoan sa pagkinabuhi, apan sila sa kanunay napakyas sa ilang pasalig ngadto sa Dios.

Uban sa pagsimba ug mga dios-dios, lungsuranon nga gubat, imoralidad, ug pagkawalay pagtagad, ang Israel kinahanglan pahinumduman kanunay sa ilang katuyoan sa ilang paglungtad. Ang mga manalagna maoy mga tawo nga gibangon sa Dios aron motawag sa mga tawo pag-usab balik ngadto sa Dios. Pipila sa mga libro gisulat atol sa panahon nga ang nasud sa Israel nabahin ngadto sa duha ka mga gingharian: Israel ug Juda.

Ang libro sa mga manalagna naglakip sa mosunod:

Isaias: Nagpasidaan sa umaabot nga paghukom batok sa Juda tungod sa ilang mga sala batok sa Dios.

Jeremias: Gisulat sa panahon sa ulahing pagkunhod ug pagkapukan sa Juda. Nagsugilon sa umaabot nga paghukom ug nag-awhag sa pagsurender kang Nabucodonosor.

Lamentaciones: Si Jeremias nagminatay ibabaw sa kalaglagaan sa Jerusalem pinaagi sa Babilonia.

Ezequiel: Nagpasidaan una sa nagsingabot nga pagkapukan sa Jerusalem ug unya gitagna ang iyang umaabot nga pagpasig-uli.

Daniel: Ang manalagna nga si Daniel nadakpan sa panahon sa unang pagsulong sa Juda ug gidala ngadto sa Babilonia. Kini nga libro naghatag sa makasaysayan ug matagnaong mga pagtulon-an nga importante sa pagsabot sa tagna sa Biblia.

Oseas: Ang tema niini nga libro mao ang pagkadili-matinumanon sa Israel, ang ilang silot, ug pagpasig-uli sa Dios.

Joel: Nag-asoy sa mga hampak nga naglandong sa umaabot nga paghukom.

Amos: Atol sa panahon sa materyal nga kauswagan, apan sa moral nagkadunot, si Amos nagpasidaan sa Israel ug sa naglibot nga mga nasud sa umaabot nga paghukom sa Dios sa ilang mga sala.

Abdias: Ang paghukom sa Dios batok sa Edom, usa ka dautan nga nasud nga nahimutang sa habagatan sa Patay nga Dagat.

Jonas: Ang istorya sa manalagna nga si Jonas, nga nagwali sa paghinulsol sa Nineve, kapi tolyo sa imperyo sa Asiria. Ang libro nagpadayag sa gugma sa Dios ug plano sa paghinulsol alang sa mga Gentil.

Miqueas: Ang laing tagna batok sa sala sa Israel. Nagtagna sa dapit nga natawhan ni Jesus mga 700 ka tuig sa wala pa nahitabo ang maong panghitabo.

Nahum: Nag-asoy sa umaabot nga kalaglagan sa Nineve nga unang naluwas sulod sa 150 ka mga katuigan pinaagi sa pagsangyaw ni Jonas.

Habacuc: Nagpadayag sa plano sa Dios sa pagsilot sa usa ka makasasala nga nasud pinaagi sa usa ka labaw pa nga makasasala nga nasud. Kini nagtudlo nga "Ang matarung mabuhi pinaagi sa pagtoo."

Sofonias: Ang paghukom ug pagpasig-uli sa Juda.

Haggeo: Nag-awhag sa mga Judio sa pagtukod pag-usab sa templo human sa 15 ka mga tuig nga pagkalangan tungod sa pagbatok sa kaaway.

Zacarias: Dugang nga nag-awhag sa pagkompleto sa templo ug sa pagbag-o sa espirituhanon nga pasalig. Gitagna ang una ug ikaduha nga mga pag-anhi ni Kristo.

Malaquias: Nagpasidaan batok sa espirituhanong pagkasalingkapaw, ug nagtagna sa pag-anhi ni Juan Bautista ug ni Jesus.

Ang tsart sa mosunog nga pahina nagsulti kon kanus-a ug kang kinsa ang mga manalagna nagministeryo.

Daang Tugon nga mga Propeta

Propeta	Nagpropesiya Sa	Petsa
Jonas	Asiria	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-650)
Nahum	Asiria	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-650)
Abdias	Edom	Sa wala pa ang Pagkabihag (800)
Oseas	Israel	Sa wala pa ang Pagkabihag (750)
Amos	Israel	Sa wala pa ang Pagkabihag (750)
Isaias	Juda	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-606)
Jeremias / Lamentaciones	Juda	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-606)
Joel	Juda	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-606)
Miqueas	Juda	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-606)
Habacuc	Juda	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-606)
Sofonias	Juda	Sa wala pa ang Pagkabihag (800-606)
Ezequiel	Juda	Sa panahon sa Pagkabihag (606-536)
Daniel	Juda	Sa panahon sa Pagkabihag (606-536)
Haggeo	Juda	Human sa Pagkabihag (536-400)
Zacarias	Juda	Human sa Pagkabihag (536-400)
Malaquias	Juda	Human sa Pagkabihag (536-400)

KAPITULO 24

ISAIAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Isaias.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Isaias gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Isaias.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Isaias gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Isaias.

PASIUNA

TAGSULAT: Isaias

KANG KINSA: Juda

KATUYOAN: Pagtul-id ug pagsaway

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Isaias 53:6

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang pagsukol mosang pot sa panimalos. Ang paghinulsol modala ngadto sa pagpasig-uli.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Isaias, Ezekias

LATID

Unang Bahin

I. Mga tagna mahitungod sa Juda ug sa Jerusalem: 1: 1-12: 6

- A. Kinatibuk-ang pasiuna: 1: 1-31
- B. Kaliboan nga panalangin pinaagi sa paghinlo: 2: 1-4: 6
- C. Silot sa mga sala sa Israel: 5: 1-30
- D. Ang tawag ug sugo sa propeta: 6: 1-13
- E. Ang tagna sa Emmanuel: 7: 1-25
- F. Ang tagna sa Asirianhon nga pagsulong: 8: 1-22
- G. Mesiyantikong panagna ug pasidaan: 9: 1-21
- H. Silot sa Asiria: 10: 1-34
- I. Pagpahiuli ug panalangin: 11: 1-16
- J. Pagsimba: 12: 1-6

II. Mga tagna batok sa mga langyaw nga mga nasud: 13: 1-23: 18

- A. Babilonia: 13: 1-14: 23
- B. Asiria: 14: 24-27
- C. Filistia: 14: 28-32
- D. Moab: 15: 1-16: 14
- E. Damasco: 17: 1-14
- F. Yuta sa unahan sa mga suba sa Etiopia: 18: 1-7
- G. Egipto: 19: 1-25
- H. Ehipto ug Etiopia: 20: 1-6
- I. Duma: 21: 11-12
- J. Arabia: 21: 13-17
- K. Walog sa panan-awon: 22: 1-25
- L. Tiro: 23: 1-18

III. Tagna sa pagtukod sa Gingharian: 24: 1-27: 13

- A. Ang kagul-anan: 24: 1-23
- B. Ang kinaiya sa gingharian: 25: 1-12
- C. Ang pagpamatuod sa gipahiuli nga Israel: 26: 1-27: 13

IV. Tagna mahitungod sa Juda nga may kalabutan sa Asiria:

- A. Ang pagkapukan sa Samaria: 28: 1-13
- B. Pasidaan sa Juda: 28: 14-29
- C. Ang pag-ataki sa Sion: 29:1-4
- D. Ang moataki napakyas: 29:5-8
- E. Ang mga rason sa pagsulay: 29:9-16
- F. Ang mga panalangin sa katapusang kaluwasan: 29:17-24
- G. Pasidaan batok sa pakipag-alyansa sa Ehipto: 30:1-14
- H. Tambag sa pagsalig sa tabang sa Dios: 30:15-31:9
- I. Ang adlaw sa Ginoo: 34:1-17
- J. Ang gingharianong panalangin: 35:1-10

Pagsumpay sa Likong

Ang mga kapitulo 36 ug 39 mao ang makasaysayang pagbalhin gikan sa Asiria ngadto sa Babilonia nga panahon.

- I. Ang paglusob ni Sennacherib: 36:1-37:38
- II. Ang sakit ug kaayohan ni Ezekias: 38:1-22
- III. Ang pag-abot sa sugo sa Babilonia ug pagkabihag: 39:1-8

Ikaduhang Bahin

- I. Ang paghupay sa mga binihag diha sa saad sa pagpasig-uli: 40:1-66:24
 - A. Ang saad sa pagpasig-uli: 40:1-11
 - B. Ang basihan sa paghupay: Kinaiya sa Dios: 40:12-31
 - C. Ang rason sa paghupay: 41:1-29
 - D. Ang maghuhupay: 42:1-25
 - E. Ang resulta sa paghupay: 43:1-47:15
 - 1. Ang nasud nahibalik: 43:1-45:25
 - 2. Ang pagkapukan sa mga dios-dios sa Babilonia: 46:1-13
 - 3. Ang pagkapukan sa Babilonia: 47:1-15
 - F. Ang tambag sa paghupay niadtong nangabihag: 48:1-22

- II. Ang paghupay sa mga binihag diha sa tagna sa pag-abot ni Jesus ingon nga manluluwas: 49:1-57:21
 - A. Ang tawag ug trabaho: 49:1-26
 - B. Ang pagkamasinugtanon ug pagkamatinumanon: 50:1-11
 - C. Ang pagtubos sa Israel: 51:1-52:12
 - D. Ang paglukmay ug pagbayaw: 52:13-53:12
 - E. Ang pagpasig-uli sa Israel: 54:1-17
 - F. Tibook kalibutan nga kaluwasan: 55:1-13
 - G. Ang iyang mga pasidaan ug mga saad: 56:1-57:21

- III. Ang paghupay sa mga binihag diha sa tagna sa umaabot nga himaya sa Israel: 58:1-66:24
 - A. Ang mga babag sa pagpasig-uli ug ang ilang pagwagtang: 58:1-59:21
 - B. Ang himaya sa Jerusalem sa mesiyantikong panahon: 60:1-22
 - C. Ang mga panalangin sa Mesias alang sa Israel ug sa kalibutan: 61:1-11
 - D. Ang gugma sa Dios alang sa Israel ug ang iyang mga resulta: 62:1-12
 - E. Ang pagbuntog ni Kristo sa mga kaaway sa Israel miresulta sa pag-ila sa niaging nasudnong kaluwasan: 63: 1-14
 - F. Pag-ampo sa mga salin: 63: 15-64: 12
 - G. Tubag sa Dios: 65: 1-25
 - H. Mga panalangin sa Mesiyantikong Ginghamarian: 66: 1-24

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Isaias?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Isaias.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Isaias?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Isaias.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Isaias.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang libro ni Isaias mahimong itandi sa Biblia:

- Ang Biblia adunay 66 ka mga libro. Ang Isaias adunay 66 ka mga kapitulo.
- Ang Daang Tugon adunay 39 ka mga libro nga naglangkob sa kasaysayan ug sa sala sa Israel. Ang unang seksyon sa Isaias adunay 39 ka mga kapitulo sa mao gihapon nga hilisgutan.
- Ang Bag-ong Tugon adunay 27 ka libro nga naghulagway sa pagministeryo ni Kristo Jesus. Ang katapusan nga seksyon sa Isaias adunay 27 ka mga kapitulo nga nagatutok niini nga hilisgutan.
- Ang Bag-ong Tugon nagsugod sa ministeryo ni Juan Bautista. Ang ikaduha nga seksyon sa Isaias nagsugod sa pagtagna sa iyang ministeryo.
- Ang Bag-ong Tugon natapos sa paghulagway sa bag-ong mga langit ug sa yuta. Ang Isaias natapos sa paghulagway sa samang mga butang.

2. Ang Isaias naglakip sa pipila ka importante nga mga tudling:

- Ang nag-inusarang panagna sa Daang Tugon mahitungod sa ulay nga pagpakatawo ni Jesus: Isaias 7:14
- Usa sa mga pinakaklaro nga pahayag sa Trinidad: 48:16
- Ang labing importante nga kapitulo sa tibook Daang Tugon: 53

3. Tun-i ang paggamit sa pulong nga "kaluwasan" diha sa Isaias. Kini makita 33 ka mga pagsubli niini nga libro.

4. Importante nga mga sakop sa pagtuon sa Isaias:

- Unsay gipadayag sa libro mahitungod sa kinaiya sa Dios.
- Unsay gipadayag sa libro sa ministeryo ni Jesus.
- Ang kasakitan.
- Ang Kaliboan nga paghari ni Kristo Jesus.

5. Espirituhanong mga yawi sa ministeryo ni Isaias:

- Paghukom sa sad-an: 6: 5
- Pagsugid: 6: 5
- Paghinlo: 6: 7
- Pagbalaan: 6: 8
- Pagsugo: 6: 9

KAPITULO 25

JEREMIAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Jeremias.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Jeremias gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Jeremias.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Jeremias gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Jeremias.

PASIUNA

TAGSULAT: Jeremias

KANG KINSA: Juda

KATUYOAN: Pasidaan sa umaabot nga paghukom sa pakabihag ug ang tawag sa paghinulsol

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Jeremias 33:3; 1:7-8

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang nasudnong mga katalagman ug mga pagkaut-ut kasagaran tungod sa pagkamasupilon ngadto sa Dios.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Jeremias

LATID

I. Pasiuna: Ang tawag sa Propeta: 1: 1-19

II. Mga tagna batok sa Juda ug sa Jerusalem: 2: 1-45: 5

A. Mga tagna sa panahon sa paghari ni Josias ug Joacim: 1: 1-20: 18

1. Unang tagna: Sala ug pagkadili mapasalamaton sa nasud: 2: 1-3: 5
2. Ikaduhang tagna: Kalaglagan gikan sa amihanan: 3: 6-6: 30
3. Ikatulong tagna: Hulga sa pagkabihag: 7: 1-10: 25
4. Ikaupat nga tagna: Ang masulub-on nga tugon ug ang ilhanan sa bakus: 11:1-13:27

5. Ikalimang tagna: 14: 1-17: 27
 - a. Ang hulaw: 14: 1-15: 21
 - b. Ang dili minyo nga propeta: 16: 1-17: 18
 - c. Ang pasidaan mahitungod sa adlaw nga igpapahulay: 17: 19-27
 6. Ang ikaunom nga tagna: Ang ilhanan sa balay sa magkokolon: 18: 1-20: 18
- B. Mga tagna sa nagkalain-laing mga yugto sa wala pa ang pagkapukan sa Jerusalem: 21: 1-39: 18
1. Silot ni Sedekias ug sa mga tawo: 21: 1-29: 32
 2. Umaabot nga Mesiyantikong Gingharian: 30: 1-33: 26
 3. Sala ni Sedekias ug pagkamaunongon sa mga Rechabita: 34: 1-35: 19
 4. Pagsupak ni Joacim: 36: 1-32
 5. Mga kasinatian ni Jeremias sa panahon sa pagsulong: 37: 1-39: 18
- C. Mga tagna human sa pagkapukan sa Jerusalem: 40: 1-45: 5
1. Ministeryo ni Jeremias sa taliwala sa mga salin: 40: 1-42: 22
 2. Ministeryo ni Jeremias sa Egipto: 43: 1-44: 30
 3. Mensahe ni Jeremias ngadto kang Baruc: 45: 1-5

III. Mga tagna batok sa mga nasud: 46: 1-51: 64

- A. Batok sa Egipto: 46: 1-28
- B. Batok sa Filistia: 47: 1-7
- C. Batok sa Moab: 48: 1-47
- D. Batok sa Ammon: 49: 1-6
- E. Batok sa Edom: 49: 7-22
- F. Batok sa Damasco: 49: 23-27
- G. Batok sa Arabia: 49: 28-33
- H. Batok sa Elam: 49: 34-39
- I. Batok sa Babilonia: 50: 1-51: 64

IV. Pakapin: Pagkapukan ug kagawasan: 52: 1-52: 34

- A. Ang pagkapukan ug pagkabihag sa Juda: 52: 1-30
- B. Ang kalingawasan: 52: 31-34

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Jeremias?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Jeremias.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Jeremias?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Jeremias.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Jeremias.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Pipila ka mga butang nga mga leksyon gigamit ni Jeremias. Ang usa ka butang nga leksyon mao ang paggamit sa makita nga butang aron sa paghulagway sa espirituhanon nga kamatuoran. Tun-i kini nga butang nga mga leksyon diha sa libro ni Jeremias sa mga kapitulo nga gipakita:

- Sungkod nga almendras: 1
- Nagabukal nga kawa; 1
- Nadaut nga bakus: 13
- Puno nga botelya: 13
- Hulaw: 14
- Magkukulon nga sudlanan: 18
- Nabuak nga botelya: 19
- Duha ka bukag sa mga igos: 24
- Mga posas ug mga rehas: 27
- Pagpalit sa uma: 32
- Tinago nga mga bato: 43
- Libro nga nilugdang sa suba: 51

2. Si Jeremias mao nag-inusarang Bibliyanhong manalagna nga gidid-an sa pag-ampo alang sa iyang nasud: 7:16; 11:14; 14:11; 16: 5

3. Ang mga pag-antus ni Jeremias susama sa mga pag-antus ni Jesus:

- Parehong gidagmalan sa ilang mga pamilya: Jeremias 12: 6, Juan 7: 5
- Parehong gibatokan sa mga lungsoranon sa ilang kaugalingong balay ug mga lungsod: Jeremias 11:21, Lucas 4: 28-30
- Parehong gidumtan sa relihiyoso nga kalibutan: Jeremias 26: 7-8, Juan 11: 47-53
- Parehong gisaway sa mga lider sa sinagoga: Jeremias 20: 1, Juan 18: 13,24
- Parehong gitabangan sa usa ka hari: Jeremias 38:16, Lucas 23: 4
- Parehong gihulagway nga susama: Jeremias 11:19, Isaias 53: 7
- Parehong mihilak ibabaw sa Jerusalem: Jeremias 9: 1, Lucas 19:41
- Parehong gitagna ang pagkalaglag sa Templo: Jeremias 7: 11-15, Mateo 24: 1-2

KAPITULO 26

LAMENTACIONES

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro sa Lamentaciones.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro sa Lamentaciones gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro sa Lamentaciones.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro sa Lamentaciones gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro sa Lamentaciones.

PASIUNA

TAGSULAT: Jeremias

KANG KINSA: Mga Judio nga nabihag sa Babilonia.

KATUYOAN: Pagpahayag ug paghinulsol nga gikinahanglan sa espirituhanong pagpasiguli.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Lamentaciones 3:22-23

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios matinudanon sa parehong paghukom ug kalooy.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Jeremias

LATID

I. Ang kahimtang sa Jerusalem: 1:1-22

Matikdi ang mosunod nga mga bersikulo sa pagsaway: 1:1, 3, 8,9,17

II. Silot gikan sa Dios: Ang resulta gihulagway: 2: 1-22

- A. Ang Dios milaglag sa tanang balay sa Juda: 2: 1-2
- B. Ang matag kuta ug mga paril nalumpag: 2: 2
- C. Ang iyang pana sa paghukom gibawog sa tibook yuta: 2: 4
- D. Ang Templo nagun-ob: 2: 6
- E. Ang mga kaaway ni Juda gihatagan ug kagawasan sa paglaglag: 2: 15-16
- F. Ang mga lawas sa mga tawo naglina sa kadalanan sa Jerusalem: 2: 21-22

III. Ang propeta sa Dios: 3: 1-66

- A. Ang kagul-anan sa manalagna: 3: 1-19
- B. Ang pasalig sa mga manalagna: 3: 21-27, 31-33
- C. Ang tambag sa mga propeta: 3: 40-66

IV. Ang paghulagway sa kahimtang nagpadayon: 4: 1-22

- A. Ang mga bata giuhaw: 4: 4
- B. Ang mga kabatan-onan gitratar nga dili maayo: 5:13
- C. Ang mga adunahan diha sa mga kadalanan nagpakilimos: 4: 5
- D. Ang kaniadtong mga gamhanang principe karon niwang uban sa dagtum nga mga nawong: 4: 7,8
- E. Ang mga babaye nagluto ug nagkaon sa ilang kaugalingong mga anak: 4:10
- F. Ang mini nga mga propeta ug mga pari nga gibutaan nagasukarap sa kadalanan: 4:14
- G. Si Haring Sedekias gidakop, gibutaan, ug gidala ngadto sa pagkabinihag: 4:20

V. Ang pag-ampo sa manalagna: 5: 1-18

Kini maoy pag-ampo sa:

- A. Paghandum: 5: 1
- B. Paghinulsol: 5:16
- C. Pag-ila sa Dios: 5:19
- D. Pagbag-o: 5:21

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro sa Lamentaciones?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro sa Lamentaciones.

3. Kang kinsa gisulat ang libro sa Lamentaciones?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro sa Lamentaciones.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro sa Lamentaciones.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Usa sa labing dako nga mga tudling sa pagkamatinumanon sa Dios makita diha sa Lamentaciones 3: 21-33. Itandi kini sa II Timoteo 2:13.
2. Itandi ang Pinadayag 18 sa basahon sa Lamentaciones. Sa Lamentaciones, ang propeta naghilak tungod sa kalaglagaan sa Mesiyantikong ciudad sa Jerusalem. Sa Pinadayag 18, ang mga magpapatigayon mihilak sa kalaglagaan sa materyalistiko ciudad sa Babilonia.
3. Basaha ang Lamentaciones 5:16. Kini nga bersikulo nagtingob sa mga rason alang sa pag hukom sa Dios. Seguro nga 1000 BC nga si David nagtukod sa iyang kapital sa Jerusalem. Gipanalanginan sa Dios kini nga ciudad dul-an sa 400 ka mga tuig, ug giluwag kini bisan human niya gitugotan ang amihanang gingharian nga mabihag sa mga Asirianhon sa 721 BC Ang tanan niyang kalooy nakawang, apan, alang sa mga tawo sa Juda nagpadayon sa pagpa kasala. Ang paghukom karon miabot na.
4. Ang mga Judio sa daghang siglo sa publiko gibasa ang Lamentaciones matag tuig sa ikasiyam nga bulan sa Ab sa pagsaulog sa kalaglagaan sa unang Templo sa 586 BC ug ang ikaduha Templo sa AD 70.
5. Kini ginaingon nga si Jeremias naglingkod nga naghilak sa gawas sa amihanang kuta sa Jerusalem ubos sa usa ka bungtod nga gitawag ug Golgota diin si Kristo sa ulahi mamatay.
6. Ang Jerusalem gitawag ingon nga usa ka babaye. Ilistag unsay nahitabo sa Jerusalem ug ngano. Matikdi ang iyang mga emosyon, sa kasakit tungod sa iyang mga anak, ug ang mga hunahuna ug mga handumanan nga iyang kinahanglan sagubangon.
7. Irekord kon unsay inyong nakat-onan bahin sa Dios niini nga libro: Sa iyang kinaiya, iyang mga paghukom, ug nganong siya molihok sama sa iyang gibuhat. Pananglitan Lamentaciones 1: 5 nag-ingon nga ang Dios nagpasagad sa Juda sa kasubo tungod sa iyang sala, ug gidala sa iyang pagkabihag tungod sa iyang mga kalapasan.
8. Sa inyong hunahuna ngano ang Dios naghisgot sa sala sama sa iyang gibuhat? Sa unsa nga paagi nga kita kinahanglan nga motubag? Basaha ang kapitulo 3 aron ang inyong "pagsayaw" dili mahimong "pagbangotan."

KAPITULO 27

EZEQUIEL

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Ezekiel.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Ezekiel gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Ezekiel.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Ezekiel gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Ezekiel.

PASIUNA

TAGSULAT: Ezekiel

KANG KINSA: Juda

KATUYOAN: Si Ezekiel nagpasidaan sa umaabot nga pagkabihag ug nanagna ngadto sa mga bihag human mahitabo.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Ezekiel 22:30

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios naghan-ay sa makasaysayang mga panghitabo aron ang mga nasud mahibalo nga siya mao ang Dios.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Ezekiel

LATID

Unang Bahin: Panagna Sa Wala Pa Ang Pagsulong Sa Jerusalem – Mga Kapitulo 1-24

Unom ka tuig sa wala pa ang pagkalaglag sa Jerusalem, si Ezequiel nagsugod sa iyang mga tagna sa pagpasidaan sa Juda.

I. Ang tawag ug sugo sa propeta: 1:1-3:27

- A. Ang panan-awon: 1:1-28
- B. Ang tawag: 2:1-3:27

II. Mga panagna batok sa Juda ug Jerusalem: 4:1-24:27

- A. Ang pagkalaglag gitagna: 4:1-7:27

1. Pinaagi sa ilhanan ug simbolo: 4:1-5:17
2. Pinaagi sa mga tagna: 6:1-7:27
- B. Ang Sala ug paghukom sa Jerusalem: 8:1-11:25
 1. Panan-awon sa sala: 8:1-18
 2. Silot: 9:1-11:25
- C. Gikinahanglan ang pagsilot: 12:1-19:14
- D. Ulahing pasidaan sa wala pa ang pagkapukan: 20:1-24:27

Ikaduhang Bahin: Mga Panagna Atol Sa Pagsulong Sa Jerusalem—Mga Kapitulo 25-32

Kini nga mga tagna gitumong ngadto sa mga kaaway sa Juda.

- I. Ang tagna batok sa nagapalibot nga mga nasud: 25:1-32:32
 - A. Batok sa Ammon: 25:1-7
 - B. Batok sa Moab: 25:8-11
 - C. Batok sa Edom: 25:12-14
 - D. Batok sa Filistia: 25:15-17
 - E. Batok sa Tiro: 26:1-28:19
 - F. Batok sa Sidon: 28:20-26
 - G. Batok sa Ehipto: 29:1-32:32

Ikatulong Bahin: Mga Panagna Human Sa Pagsulong Sa Jerusalem—Mga Kapitulo 33-48

Kini nga mga tagna nagtagad sa pagpasig-uli sa Juda.

- I. Mga panghitabo nga nag-una sa pagtukod sa Gingharian: 33: 1-39: 29
 - A. Ang mga dautan gihinloan: 33: 1-33
 - B. Ang mga mini nga mga magbalantay naghatag ug dalan ngadto sa tinuod nga magbalantay: 34: 1-31
 - C. Pagpahiuli sa yuta: 36: 1-15
 - D. Pagpahiuli sa mga tawo: 36: 16-37: 28
 - E. Paghukom sa mga kaaway sa Israel: 38: 1-39: 24
 - F. Ang gipahiuli nga nasud: 39: 25-29
- II. Ang Gingharian sa Kalibohan: 40: 1-48: 35
 - A. Ang templo: 40: 1-43: 27
 - B. Ang pagsimba: 44: 1-46: 24
 - C. Ang yuta: 47: 1-48: 35

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Ezekiel?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Ezekiel.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Ezekiel?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Ezekiel.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Ezekiel.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Itandi ang Ezequiel kapitulo 16 ug ang libro sa Oseas.
2. Ang labing tataw nga panan-awon sa Daang Tugon mao ang walog sa uga nga mga bukog nga makita sa Ezequiel 37. Tun-i kini nga kapitulo.
3. Kini nga libro naghulagway sa usa sa pito ka mga templo sa Biblia, ang Milenyo nga templo. Tan-awa sa Ezequiel mga kapitulo 40-48. Basaha ang mahitungod sa uban nga mga Bibliyanhong mga templo niini nga mga kapitulo:

- Ang tabernaculo ni Moises: Exodus 40
- Ang templo sa lawas ni Kristo: Juan 2
- Ang templo ni Salomon: I Mga Hari 6
- Ang espirituhanong templo: Ang simbahan: Buhat 2
- Ang templo ni Zorobabel / Herodes: Ezra 6, Juan 2
- Ang kagul-anan sa templo: Pinadayag 11

4. Importante nga makaamgo nga ang Dios naghan-ay sa mga hitabo sa kasaysayan uban sa usa ka katuyoan sa hunahuna: Nga ang mga nasud makaila nga siya mao ang matuod nga Dios. Ang hugpong sa mga pulong nga "sila makaila nga ako si Jehova" makita 70 ka mga pagsubli niini nga libro. Badlisi kini nga mga tudling samtang kamo magtuon sa Ezequiel aron makatabang kaninyo sa pagsabot sa balaang katuyoan sa mga buhat sa Dios.

5. Si Ezequiel usa ka propeta sa mga panan-awon. Siya misulat niana samtang siya anaa sa taliwala sa mga binihag, "... ang mga langit nangaabli, ug ako nakakita sa mga panan-awon sa Dios "(Ezequiel 1: 1). Ania ang mga panan-awon nga iyang nakita:

-Ang panan-awon sa mga querubin:	Ezequiel 1: 1-3: 13
-Ang panan-awon sa himaya ug sa pagkawalay dios:	Ezequiel 8: 1-11: 25
-Ang panan-awon sa nagdilaab nga balagon sa parras:	Ezequiel 15:18
-Ang panan-awon sa uga nga mga bukog:	Ezequiel 37: 1-28

6. Mga Samingay ug mga ilhanan sa Ezequiel:

-Ang samingay sa duha ka agila nagpadayag sa Hari sa Babilonia, ug sa hari sa Egipto; ang labing taas nga sanga nagtumong kang Joachin; ang binhi sa yuta mao si Sedekias; ang linghod nga sanga nagsimbolo sa Mesias: Ezequiel kapitulo 17

-Mga Kapitulo 20-23 naglakip sa pipila ka mga samingay. Usa sa labing importante mao ang duha ka igsoon nga mga babaye, si Ahola ug si Aholiba. Sila nagrepresentar sa Israel ug sa Juda nga naut-ut ngadto sa pagsimba sa mga diosdios.

-Ang samingay sa nagabukal nga kawa nagsimbolo sa kahimtang sa Jerusalem sa dihang ang mga taga-Babilonia mosulong niini: Ezequiel 11: 1-13

-Ang duha ka sungkod, usa sa Juda ug ang laing usa sa Israel, gipakita nga sa katapusan mahiusa ilalum sa mga Magbalantay nga Hari: Ezequiel 37: 1-28

KAPITULO 28

DANIEL

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Daniel.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Daniel gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Daniel.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Daniel gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Daniel.

PASIUNA

TAGSULAT: Daniel

KANG KINSA: Sa mga Judiyong bihag

KATUYOAN: Aron ipakita kon giunsa sa Dios pagdumala ang mga kalihokan sa mga tawo.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Daniel 12:3

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios Labaw'ng makagagahum ug siya nagpasidungog niadtong mga mopasidungog kaniya.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Daniel

LATID

I. Pasiuna sa nangagi: Ang rason sa kauswagan ni Daniel: 1: 1-21

II. Mga panan-awon ug mga panghitabo ilalum ni Nabucodonosor: 2: 1-6: 28

A. Ang larawan ug ang kahulogan: 2: 1-49

Upat ka mga gingharian o imperyo sa kalibutan:

1. Sa Babilonia: 606 BC
2. Sa Medes ug Persia: 538 BC
3. Sa Gresya: 330 BC
4. Sa Roma: 63 BC

B. Ang nagdilaab nga hudno: 3: 1-30

1. Ang sugo sa hari: 3: 1-7
2. Ang baruganan sa mga tawo sa Dios: 3: 8-23
3. Paghukom ug kaluwasan: 3: 24-30

- C. Ang kahoy nga panan-awon ni Nabucodonosor ug ang kahulogan niini: 4: 1-37
 - 1. Ang damgo: 4: 1-18
 - 2. Ang kahulogan: 4: 19-27
 - 3. Ang katumanan: 4: 28-37
- D. Ang pista ni Belsasar: 5: 1-31
 - 1. Ang pista: 5: 1-4
 - 2. Ang paghukom: 5: 5-9
 - 3. Ang pagpangita sa tighubad: 5: 10-16
 - 4. Ang kahulogan: 5: 17-29
 - 5. Ang katumanan: 5: 30-31
- E. Ang kaluwasan ni Daniel gikan sa langub sa mga leon: 6: 1-28
 - 1. Dautan nga plano: 6: 1-9
 - 2. Tubag ni Daniel: 6: 10-20
 - 3. Kaluwasan gikan sa langub: 6: 21-28

III. Mga panan-awon ilalum kang Belsasar, si Dario, ug Ciro: 7: 1-12: 13

- A. Ang upat ka mga mananap, ug ang kahulogan: 7: 1-28
 - 1. Sila migula gikan sa dakong dagat: 7: 1-3
 - (a) Mananap nga sama sa usa ka leon: sa Babilonia: 7: 4
 - (b) Mananap nga sama sa usa ka oso; Medes ug Persia: 7: 5
 - (c) Mananap nga sama sa usa ka leopardo: Gresya: 7: 6
 - (d) Mananap nga sama sa usa ka mangtas: Roma: 7: 7
 - 2. Ang gamay nga sungay (antikristo): 7: 8
 - 3. Gingharian sa Dios: 7: 9-14
 - 4. Kahulogan: 7: 15-28
- B. Ang carnero nga laki ug ang kanding ug ang kahulogan: 8: 1-27
 - 1. Ang pasiuna: 8: 1-2
 - 2. Ang panan-awon: 8: 3-14
 - (a) Ang carnero nga laki mao ang Medes ug Persia: 8: 3-4
 - (b) Ang kanding mao ang Gresya: 8: 5-14
 - 3. Mga pinadayag mahitungod kang Antioko Epifanes ug kang Anti-Kristo: 8: 15-27
- C. Ang kapitoan ka semana: 9: 1-27
 - 1. Pasiuna: 9: 1-2
 - 2. Ang pag-ampo: 9: 3-19
 - 3. Ang kapitoan ka semana: 9: 20-27
- D. Pagpangandam alang sa katapusan nga pagpadayag: 10: 1-21
 - 1. Pasiuna: 10: 1-3
 - 2. Ang tawo nga nasul-oban sa lino: 10: 4-6
 - 3. Ang tubag ni Daniel: 10: 10-12
 - 4. Panagbangi ni Gabriel ug sa Prinsipe sa Persia: 10:13
 - 5. Rason sa pag-abot sa anghel: 10: 14-21

- E. Panan-awon sa mga panghitabo gikan kang Dario ngadto sa katapusan sa kapanahon: 11: 1-12: 13
1. Ang pagpadayag sa mga panghitabo nga moabot: 11: 1-12: 3
 2. Ang sugo sa pagsilyo sa libro: 12: 4
 3. Ang katapusan nga panag-istoryahanay uban sa manolonda: 12: 5-13

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Daniel?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Daniel.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Daniel?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Daniel.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Daniel.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Si Ezequiel naghigot ni Daniel. Siya nagtandi kaniya kang Noe ug Job: Ezequiel 14:14. Siya usab naghigot sa kaalam ni Daniel: Ezequiel 28: 3. Si Jesus nagkutlo kang Daniel: Mateo 24:15

2. Si Daniel naglakip ug usa ka dako nga pag-ampo sa personal nga pagsugid: 9: 3-19

3. Importante nga mga butang diha sa Daniel:

-Ang labing talagsaong pista diha sa Biblia: 5

-Ang nag-inusarang paghulagway sa Amahan diha sa Daang Tugon: 7: 9-14

-Ang nag-inusarang libro nga naghigot kang Gabriel ug Michael (duha ka arkanghel sa langit): 9:21;10:13; 12: 1

-Usa ka katin-awan kon nganong ang pag-ampo usahay mabalda: 10: 10-13

-Ang labing kompletong paghulagway ni Anti-kristo:7: 7-27; 8: 23-25; 9:26; 11:36-45

4. Ang 70 ka semana sa Daniel nga gihulagway diha sa 9: 24-27 migamit sa pulong "semana" nga nagpasabot sa panahon sa 70 ka tuig. Kon adunay 70 ka pito ka tuig nga mga yugto, kini katumbas sa 490 ka tuig. Ang dibisyon niini nga mga tuig mao ang mosunod:

-7 semana, o 49 ka tuig, nagsugod sa sugo sa pagtukod sa Jerusalem ubos ni Esdras ug Nehemias.

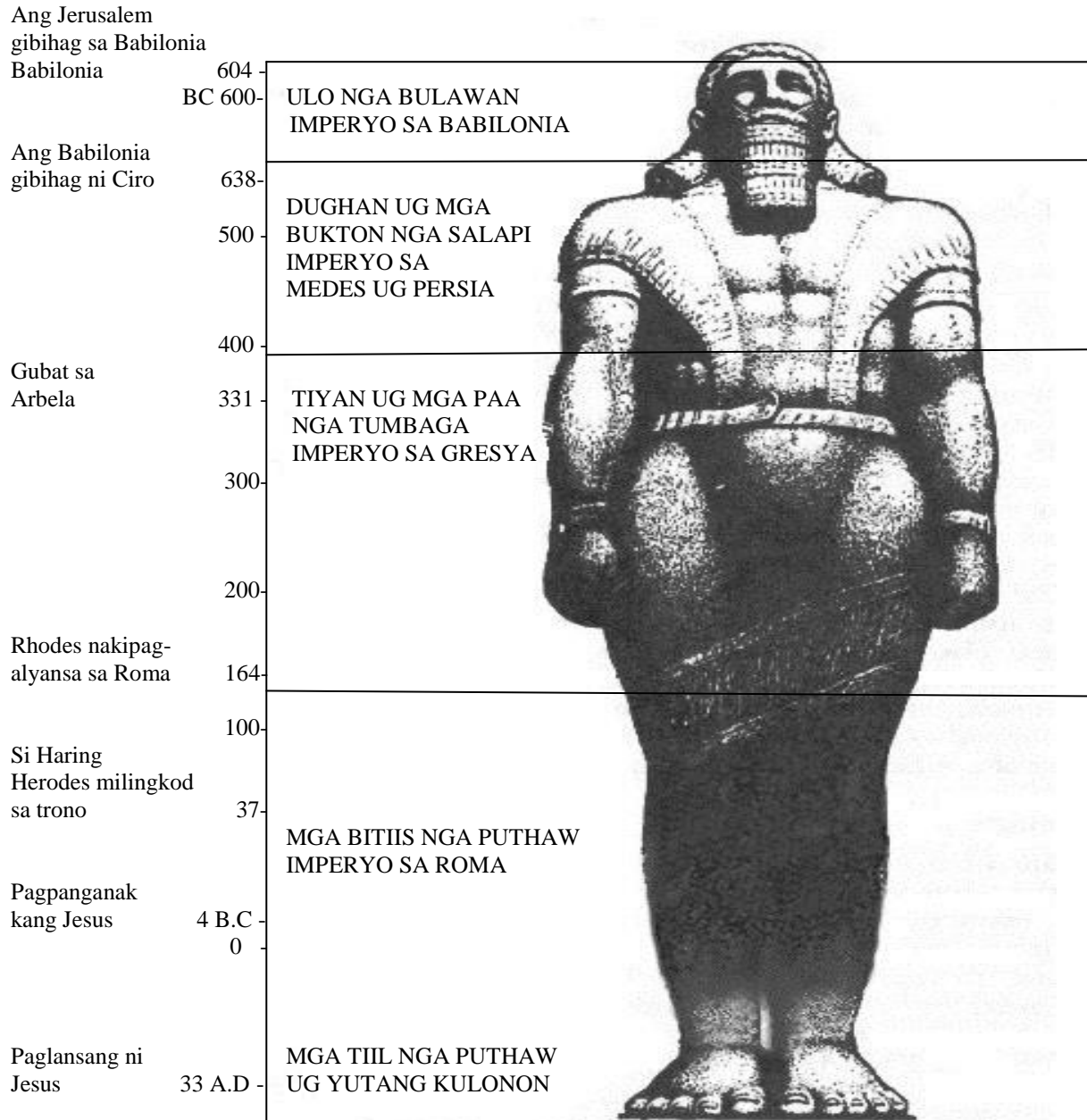
-62 ka semana, o 434 ka tuig, nagsugod sa pagtukod sa kuta sa Jerusalem ug nagpadayon sa sa panahon sa paglansang sa krus sa diha nga si Jesus "pagaputlon."

-Ang pagmando sa Gentil, ang wala masayri nga gidaghanon sa mga katuigan nga may kala butan human sa ika-69 nga semana. Kita anaa niini nga panahon karon, nagahulat sa pagbalik ni Jesus.

-Ika-70 nga semana, 7 ka tuig nga wala pa nagsugod, sa panahon nga ang Dios modumala sa Israel. Kini magsugod sa diha nga si Anti-kristo molingkod sa gahum ug ang kasakitan mosugod. Kini nagdala sa panahon sa kasamok sa Daniel 12: 1 nga mao ang dakong kasakitan nga gihulagway diha sa Pinadayag.

5. Ang pagsaka ug pagkapukan sa mga imperyo sa kalibutan nga gihigotan sa Daniel kapitulo 2, 7, ug 8 gitingob sa mosunod nga panid:

LARAWAN SA DANIEL 2

KAPITULO 29

OSEAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Oseas.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Oseas gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Oseas.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Oseas gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Oseas.

PASIUNA

TAGSULAT: Oseas

KANG KINSA: Amihanang Ginharian sa Israel.

KATUYOAN: Aron sa pag-alerto sa Israel sa iyang makasasalang kahimtang ug dalhon siya balik ngadto sa Dios.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Oseas 4:1

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang kasinatian nagpa dako sa pagsabot ug kalooy.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Oseas, Gomer, Jezreel, Lo-Ruhama, Lo-ammi

LATID

I. Pasiuna: 1: 1

II. Ang simbolikong panig-ingnan: 1: 1-2: 23

A. Ang Israel gisalikway: Kaminyoon ni Oseas ug sa pagkatawo sa mga bata.

1. Gisugo sa pagkuha sa usa ka asawa nga makihilawason: 1: 2-3
2. Jezreel nagsimbolo sa pagkalaglag sa dinastiya ni Jehu: 1: 4-5
3. Lo-Ruhama: Ang Dios dili na malooy sa Israel: 1: 6-7
4. Lo-Ammi: Nagsultig pagsalikway sa Israel: 1: 8-9

B. Ang Israel gihupay: 1: 10-11

C. Ang Israel gicastigo: 2: 1-13

1. Gihukman sa silot ang makasasala nga paggawi: 2: 1-7
 2. Ang silot sa mas hingpit nga pagpasabot: 2: 8-13
- D. Ang Israel gipahiuli: 2: 14-23
1. Saad sa pagkakabig: 2: 14-17
 2. Pagbag-o sa pakigsaad: 2: 18-23
- III. Pagtubos sa mananapaw nga asawa: 3: 1-5
- A. Kasinatian ni Oseas: 3: 1-3
 - B. Susama nga kasinatian sa Israel: 3: 4-5
- IV. Ang kadaugan sa balaan nga gugma sa pagpasig-uli sa mahinulsulon nga nasud: 4: 1-14: 9
- A. Ang sala sa Israel: 4: 1-19
 1. Ang kinatibuk-ang sugo: 4: 1-5
 2. Tinuyong pagkawalay alamag: 4: 6-11
 3. Pagsimba sa mga diosdios: 4: 12-19
 - B. Ang balaan nga kasuko: 5: 1-15
 1. Sala sa mga pari, mga tawo, mga principe: 5: 1-7
 2. Ang paghukom mosunod: 5: 8-15
 - C. Ang mahinulsulon nga salin: 6: 1-3
 1. Mibalik, apan walay kinasingkasing nga paghinulsol: 6: 1-3
 - D. Ang tubag sa Dios: 6: 4-13: 8
 1. Ang Dios dili malimbongan: 6: 4-11
 - E. Nasyonal nga panggobyerno korap: 7: 1-7
 - F. Ang langyaw nga palisiya dunot: 7: 8-16
 - G. Ang sangpotanan sa nasyonal nga korapsyon: 8: 1-14
 - H. Ang apostasiya ug ang silot niini: 9: 1-9
 - I. Ingon nga nakaplagan sa Dios ang Israel ug nga nahimong sila: 9: 10-17
 - J. Manyekang mga hari ug mga dios-dios: 10: 1-3
 - K. Ang pagkamatarung nahimong hilo: 10: 4-5
 - L. Ang Asiria gigamit sa paghukom: 10: 6-7
 - M. Ang kalisang sa paghukom: 10: 8
 - N. Pagkamalahutayon sa pagsukol: 10: 9-15
 - O. Pagkadili mapasalamaton sa gugma sa Dios: 11: 1-7
 - P. Ang Canaanhon nga mga paagi sa Israel: 11: 12-12: 14
 - Q. Ang pagsimba sa mga diosdios mao ang mga sukaranan sa kalaglagan: 13: 1-8

V. Ang katapusan nga pagpahiuli: 13: 9-14: 9

A. Pagsalig diha sa Dios: 13: 9-1.

B. Tawag sa paghinulsol: 14: 1-3

C. Saad sa pag-ayo ug panapos - ang Israel naghinulsol, gidungog sa Dios: 14: 4-9

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Oseas?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Oseas.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Oseas?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Oseas.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Oseas.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Basaha sa II Mga Hari 14: 23-17: 41. Kini nga yugto naghulagway sa panahon atol sa panagna ni Oseas
2. Ang mosunod nga mga panig-ingnan sa sala gigamit sa Dios diha sa libro ni Oseas:
 - Ang mananapaw nga asawa: 3:1
 - Ang palahubog: 4:11
 - Ang nibalik sa naandan nga nating baka: 4:16
 - Tropa sa mga tulisan: 6:9
 - Mga mananapaw: 7:4
 - Ang nag-aso-asong hudno: 7:7
 - Ang keyk nga hilaw: 7:8
 - Ang buang nga salampati: 7:11
 - Ang malinlangong pana: 7:16
 - Gilamoy: 8:8
 - Sudlanan: 8:8
 - Ang ihalas nga bayeng asno: 8:9

3. Nganong ang Dios misulti sa tawo sa pagpakigminyo sa usa ka makihilawason?
Adunay daghang mga rason:

Una, pinaagi sa pagpakigminyo sa dili matinumangon nga asawa si Oseas nakasabot pinaagi sa kasinatian sa kasakit sa kasingkasing sa Dios. Ang mga katawhan sa Dios nakahimo ug espirituhanong pagpanapaw. Ikaduha, Ang kaugalingong kaminyoon ni Oseas maoy buhi ug makita nga sanglitanan sa mensahe sa Dios alang sa Israel. Ikatulo, Ang Dios nagsugo kang Oseas sa pagngalan sa iyang mga anak pinaagi sa mga ulohan nga naghubit sa umaabot nga silot ug pagpasig-uli sa Israel.

4. Ang listahan sa sala sa Israel nga natala sa Oseas: -Kasaypanan: 4:1 -Panulis: 7:1 -Pagpatay: 5:2 -Pagpanglupig: 12: 7 -Makihilawason (dili mapugngan sa balaod o moralidad):: 11

5. Si Oseas migamit sa malisud nga pinulongan sa pagmantala sa mensahe nga gihatag sa Dios kaniya. Siya migamit sa pulong pakighilawas (mga) napulo ug upat ka beses; mga mag hahalad sa gugma sa unom ka mga beses; bigaon (mga) sa upat ka mga beses; nagkalain-laining matang sa mga pulong pagpanapaw unom ka beses; pagkamaulagon duha ka beses; kau lag sa duha ka beses; ug ang pulong mga bigaon sa makausa.

6. Si Oseas migamit ug tulo ka sumbanan sa paghatag ug gibug-aton sa relasyon sa Dios ngadto sa iyang mga katawhan: Pananglitan, sa usa ka amahan ug anak nga lalaki (11: 1); sa usa ka bana ug asawa (2:16); ug sa usa ka hari ug sa iyang mga sakop (13:10).

KAPITULO 30

JOEL

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Joel.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Joel gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Joel.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Joel gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Joel.

PASIUNA

TAGSULAT: Joel

KANG KINSA: Juda

KATUYOAN: Sa pagpasidaan sa Juda sa ilang sala ug panginahanglan sa paghinulsol ug sa pagpahibalo sa umaabot nga plano sa Dios alang sa nasud. Ang unang paghukom (1: 2-2: 17) nag-una sa mas dako nga paghukom nga mosunod sa (2: 18-3:21).

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Joel 2:28-29

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Bisan sa taliwala sa pagtul-id nga paghukom, ang Dios nagplano sa umaabot nga mga panalangin alang sa iyang mga katawhan.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Joel

LATID

I. Ang manalagna gipresentar: 1: 1

II. Tipo sa "adlaw sa Ginoo": 1: 2-20

A. Ang hampak sa dulong: 1: 2-7

B. Ang mga tawo giawhag nga maghinulsol: 1: 8-20

1. Ang mga anciano (mga lider): 1: 2

2. Tigulang ug batan-on: 1: 2-3

3. Palahubog: 1: 5-7

4. Tibook nga nasud: 1: 8-12

5. Mga pari (mga ministro): 1: 9

6. Mga mag-uuma: mamomoo: 1: 10-12

- C. Tambag sa paghinulsol: 1: 13-14
- D. Ang "Adlaw ni Jehovah": Pag-ampo alang sa kalooy: 1:15-20 Timan-i nga kita...
 - 1. Mamati: 1:1
 - 2. Momata: 1:5
 - 3. Magbalata: 1:8
 - 4. Maulaw: 1:11
 - 5. Magbistig sako: 1:13
 - 6. Magbalaan sa pagpuasa: 1:14
 - 7. Magtawag ug hilom nga panagtigom sa paghinulsol: 1:15
 - 8. Motuaw ngadto sa Ginoo: 1:14,19

III. Ang "Adlaw sa Ginoo": 2:1-32

- A. Ang pagsulong sa Amihanang kasundalohan: 2:1-10
- B. Ang kasundalohan sa Dios sa Armageddon: 2:11
- C. Ang mahinulsulong salin: 2:12-17
 - 1. Gision ang kasingkasing dili ang bisti: 2:12-14
 - 2. Sa kinasingkasing maghinulsol ug masibutong mag-ampo: 2:15-17
- D. Ang tubag sa Dios ngadto sa mga salin: 2:18-29
 - 1. Paghinulsol: 2:18
 - 2. Pagpasig-uli: 2:19-27
 - 3. Pagbubo sa Espiritu: 2:28-29
 - 4. Paghukom sa dautan: 2:20,30-31
 - 5. Pag-ikyay sa mga salin sa Sion: 2:32
- E. Mga ilhanan sa dili pa ang "Adlaw sa Ginoo": 2:30-32

IV. Paghukom sa mga nasud: 3:1-16

- A. Ang Israel nasig-uli: 3:1
- B. Ang mga nasud gihukman: 3:2-3
- C. Ang mga taga-Fenicia ug mga Filistehanon espesyal nga gisilotan: 3: 4-8
- D. Ang mga nasud gihagit sa pakiggubat ug paghukom: 3: 9-16

V. Ang tagna sa gingharianong panalangin: 3: 17-21

- A. Ang kahimayaan sa Jerusalem: 3:17
- B. Kauswagan ni Juda: 3:18
- C. Ang kalaglagan sa Egipto ug Edom: 3:19
- D. Kahimayaan sa Jerusalem gipasabot: 3: 20-21

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Joel?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Joel.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Joel?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Joel.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Joel.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Si Joel ang unang propeta nga migamit sa hugpong nga mga pulong "ang adlaw sa Ginoo." Kini nga titulo naghulagway sa pito ka tuig nga kasakitan nga moabot sa yuta sa panahon sa katapusan nga paghukom sa Dios. Basaha ang mahitungod sa "Adlaw sa Ginoo" sa Joel 1:15; 2:1,11,31; ug 3:14.
2. Ania ang katingbanan sa kahimtang sa Juda ingon sa gihulagway ni Joel:
 - Gilaglag sa kaaway: 1:4, 6-7
 - Ang bag-ong vino pagaputlon: 1:6, 10
(Si Jesus mao ang punoan sa parras; ang mga katawhan giputol gikan sa punoan, ang tinubdan sa kinabuhi.)
 - Ang anihon nagakalaglag: 1:11-12
 - Mitalikod sa unang gugma: 1:8
 - Ang paghalad giputol: 1:9
 - Ang mga magbubuhat nagbalata: 1:9
 - Ang kalipay nawala: 1:12,16
 - Espirituhanong kagutom: 1:17-20
3. Ania ang remedyo nga gihatag sa Dios ngadto kang Joel:
 - Paghinulsol: 2:12-13
 - Pag-ila sa Dios: 2:26
 - Relasyon (ilha ang Dios): 2:27
 - Pagtahod sa Dios: 2:27 ("Ako mao ang Ginoo; wala nay lain gawas kanako")
4. Kon ang Juda maghinulsol,kini ang mahitabo:
 - Pagpasig-uli: 2:25
 - Pagkapukaw ug pagkapiskay: 2:23
 - Pagpadayag: 2:28-31
 - Pagluwas (kaluwasan) ug pagpagawas (kalingkawasan): 2:32
 - Pagkaandam (andam, dili maulaw): 3: 13-14

KAPITULO 31

AMOS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Amos.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Amos gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Amos.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Amos gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Amos.

PASIUNA

TAGSULAT: Amos

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Ang tawag sa Israel nga mobalik ngadto sa Dios.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Amos 4:12

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang tawag sa mga nasud sa gihapon "Pangandam sa pagsugat sa inyong Dios."

NANGUNANG MGA KARAKTER: Amos

LATID

I. Pasiuna: 1: 1-2

II. Paghukom sa mga nasud nga kasikbit nga Israel: 1: 3-2: 3

- A. Damasco 1: 3-5
- B. Filistia: 1: 6-8
- C. Fenicia: 1: 9-10
- D. Edom: 1: 11-12
- E. Ammon: 1: 13-15
- F. Moab: 2: 1-3

III. Paghukom sa Juda ug sa Israel: 2: 4-16

- A. Sa Juda: 2: 4-5
- B. Sa Israel: 2: 6-16

IV. Ang pagsaway sa Dios sa pamilya ni Jacob: 3: 1-9: 10

A. Tulo ka mga pamulong sa pagkahinukman sa silot: 3: 1-6: 15

1. Paghukom ang angay: 3: 1-10
Paghukom gisugo: 3: 11-15
2. Paghukom ang angay: 4: 1-11
Paghukom gisugo: 4: 12-13
3. Paghukom ang angay: 5: 1-15
Paghukom gisugo: 5: 16-6: 14

B. Lima ka simbolikong panan-awon sa mga silot: 7: 1-9: 10

1. Ang dulong: 7: 1-3
2. Ang hulaw: 7: 4-6
3. Ang tunton uban sa makasaysayang pakisayran: 7: 7-17
4. Ang prutas sa bukag: 8: 1-14
5. Ang Ginoo nga nagatindog sa ibabaw sa halaran: 9: 1-10

V. Paglaum alang sa mas hayag nga kaugmaon: 9: 11-15

- A. Ang pagbalik ni Kristo ug pagtukod sa Mesiyanikong paghari: 9: 11-12
- B. Ang kaliboan nga kauswagan: 9:13
- C. Ang Israel gipahiuli: 9: 14-15

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Amos?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Amos.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Amos?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Amos.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Amos.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang mabinantayong mga mata sa Dios makakita sa:

- Kaniadto nga sala: 1: 3
- Indibiduwal nga mga buhat: 1: 6
- Wala matuman nga mga saad: 1: 9
- Natago nga pagdumot sa kasingkasing: 1:11
- Mga emosyon ug ambisyon: 1:13
- Panumduman ug ang iyang gitipigang sala: 2: 1

2. Si Amos naghisgot sa lima ka bahin sa adlaw sa Ginoo:

- Ang Hari: 9:11
- Ang mga nasud: 9:12
- Ang kalibutan: 9:13
- Ang mga tawo: 9:14
- Ang yuta: 9:15

3. Ang unang bahin sa Amos gihut-ong taliwala sa duha ka mga pakisayran ngadto sa naga ngulob nga leon sa 1: 2 ug 3: 8. Ang leon sa una nagsaway sa mga sala sa Gentil nga kalibutan (1: 3-2: 3), unya ang Israelinhon nga kalibutan (habagatang gingharian sa Juda 2: 4-5 ug amihanang gingharian sa Israel 2: 6, 16), ug natapos pinaagi sa pagbugkos kanila sa katapusan nga pulong sa Dios (3: 1-2).

4. Ilista ang tanan nga mga nasud nga gihisgotan diha sa basahon ni Amos, ang rason sa ilang silot, ug hukom nga moabot;

Nasud

Mga Rason Sa Silot

Hukom Nga Umaabot

KAPITULO 32

ABDIAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Abdias.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Abdias gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Abdias.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Abdias gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Abdias.

PASIUNA

TAGSULAT: Abdias

KANG KINSA: Sa nasud sa Edom

KATUYOAN: Sa pagpasidaan sa silot sa Dios sa sala.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Abdias 1:4

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios magpaubos nianang sa pagpakasala gibayaw.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Abdias

LATID

I. Ang kapalaran ni Edom gitagna: 1: 1-9

- A. Ang mensahe gikan sa Ginoo ngadto kang Abdias bahin sa Edom: 1: 1
- B. Ang dili mabuntog nga Edom pagabuntugon: 1: 2-4
 1. Si Edom mahimong gamay ug tinamay sa taliwala sa mga nasud: 1: 2
 2. Nalingla sa garbo: 1: 3
 3. Gipaubos sa Dios: 1: 4
- C. Si Edom hingpit nga gikawatan ug biniyaan: 1: 5-9
 1. Mga kawatan ug mga tulisan: 1: 5
 2. Ang natago nga bahandi gipangita: 1: 6
 3. Si Edom nalimbongan ug natanggong: 1: 7.
 4. Maalamon nga mga tawo gilaglag: 1: 8
 5. Gamhanang mga tawo nagmaluya ug ang Edom pagaputlon: 1: 9

II. Ang hinungdan: 1: 10-14

- A. Kapintasan: 1:10
- B. Masukihon nga tinamdan: 1:11
- C. Kalipay sa kalamidad sa uban: 1:12
- D. Pagpanghambog sa mga panahon sa kalisdanan sa uban: 1:12
- E. Ang pagkabiniyaan sa katawhan sa Dios: 1:13
- F. Pagpugong sa pag-ikyay sa mga salin: 1:14
- G. Pagbudhi: 1:14

III. "Ang adlaw sa Ginoo" sa dihang ang paghukom moabot sa tanang Gentil nga mga nasud, dili lamang sa Edom: 1: 15-21

- A. Paghukom sa Edom ug sa tanan nga mga nasud: 1: 15-16
 - 1. Ingon sa inyong gibuhay, kamo makadawat: 1:15
 - 2. Samtang sa ilang gibuhay, sila makadawat: 1:16
- B. Kaluwasan sa balay ni Jacob: 1: 17-20
 - 1. Kaluwasan ug pagkabalaan sa Bukid sa Sion: 1:17
 - 2. Mga balay ni Jacob, Jose, ug Esau: 1:18
 - 3. Mga kabtangan: 1: 19-20
- C. Ang kaliboan nga gingharian ni Jesus: 1:21

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Abdias?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Abdias.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Abdias?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Abdias.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Abdias.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Alang sa ubang mga taga batok sa Edom basaha ang mosunod nga mga tudling:
 - Isaias 34: 5-15
 - Jeremias 49: 7-22
 - Ezequiel 25: 12-14; 35: 1-5
 - Amos 1: 11-12

2. Ang "Edom" nagpasabot sa pula. Ang mga Edomhanon gikan ni Esau. Aron mabasa ang mahitungod sa ilang kasaysayan tan-awa sa Genesis 36; Exodo 15:15; Numeros 20:14; 20-21; ug Deuteronomio 23: 7-8.

3. Adunay piho nga mga sala nga gihisgutan sa Abdias sa mga kapitulo nga gipakita:
 - Kapintasan: 1:10
 - Masukihon nga tinamdan: 1:11
 - Kalipay sa kalamidad sa uban: 1:12
 - Pagpanghambog sa mga panahon sa kalisdanan sa uban: 1:12
 - Ang pagkabiniyaan sa katawhan sa Dios: 1:13
 - Pagpugong sa pag-ikyas sa mga salin: 1:14
 - Pagbudhi: 1:14

4. Yawing hugpong nga mga pulong diha sa Abdias:
 - Kini mao ang giingon sa Ginoo
 - Akong pagabuhaton
 - Patalinghugi ang iyang mga pulong
 - Kini mao ang gipakita sa Ginoo kanako

KAPITULO 33

JONAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Jonas.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Jonas gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Jonas.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Jonas gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Jonas.

PASIUNA

TAGSULAT: Jonas

KANG KINSA: Ang nasud sa Nineve gipasidan-an sa mga sangputanan sa pagsupak sa Dios.

KATUYOAN: Ang katuyoan dili lamang sa pag-ebanghelyo sa Nineve, apan sa pagdoku mento alang sa Israel nga ang kaluwasan dili alang sa mga Judio lamang.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Jonas 3:1-2

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang kaluwasan dili lamang pinaagi sa kaliwatan, kultura, o sa uban nga mga babag: "Bisan kinsa nga magatawag sa ngalan sa Ginoo maluwas." (Roma 10:13)

NANGUNANG MGA KARAKTER: Jonas

LATID

I. Ang unang sugo: 1: 1-2: 10

- A. Ang balaan nga tawag: Tumindog ka, lumakaw, suminggit: 1: 1-2
- B. Ang pagkadili-masinugtanon ni Jonas: Siya mitindog, ug mikalagiw: 1: 3
- C. Resulta sa pagkadili-masinugtanon: 1: 4-17
 1. Nadakpan sa bagyo: 1: 4-6
 2. Nakit-an nga sad-an: 1: 7
 3. Gitambog sa dagat: 1: 8-16
 4. Gilamoy sa dako nga isda: 1:17
- D. Ang pag-ampo ni Jonas: 2: 1-9
 1. Nahinumdom sa kasakit sa kinabuhi: 2: 3,5-6

2. Nakaamgo sa direksyon sa kamot sa Dios: 2: 3
3. Nakaila nga kini mao ang tinguha sa Ginoo sa pagtubag sa pag-ampo:
2: 2, 7
4. Nagkinahanglan ug pagpahinungod pag-usab ug paghinulsol: 2: 9
5. Miresulta sa kaluwasan: 2:10

E. Ang kaluwasan ni Jonas: 2:10

II. Ang ikaduha nga sugo: Tumindog ka, lumakaw ka, magmantala: 3: 1-10

A. Pagkamasulundon: Siya mitindog, miadto, misinggit: 3: 1-4

B. Resulta sa pagkamasinugtanon: 3: 5-10

1. Ang katawhan mitoo: 3: 5
2. Sila naghinulsol: Pagpuasa sa tawo ug mananap, sa sako ug mga abo:
3: 5-9
3. Ang ciudad gitipigan: 3:10

III. Ang problema sa propeta: 4: 1-11

A. Ang kaligutgut sa manalagna: 4: 1-5

B. Ang pagbadlong sa Dios: 4: 6-11

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Jonas?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Jonas.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Jonas?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Jonas.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Jonas.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Sa diha nga ang Dios "naghinulsol" wala kini magpasabot nga sama sa paghinulsol gikan sa sayop nga buhat (3:10). Ang Dios, sa kalooy, nakahukom nga dili ipadala ang kaniadto nga giplano nga paghukom tungod kay ang mga tawo sa Nineve mitoo ug milihok diha sa mensahe ni Jonas. Tan-awa ang Amos 7: 3; Lucas 11:30; Mateo 12:39.

2. Si Jonas mao ang tipo sa nasud sa Israel:

-Gipili sa pagsaksi: Deuteronomio 14: 2; Ezequiel 20: 5

-Gisugo sa Dios: Isaias 43: 10-12 ug 44: 8

-Masupilon sa kabubut-on sa Ginoo: Exodo 32: 1-4; Mga Maghuhukom 2: 11-19; Ezequiel 6: 1-5; Marcos 7: 6-9

-Taliwala sa mga tawo sa lain-laing mga nasyonalidad: Deuteronomio 4:27; Ezequiel 12:15

-Samtang anaa sa taliwala sa Gentil, sila nakaila sa Dios: Roma 11:11

-Milagrosong gitipigan: Oseas 3: 3; Jeremias 30:11; 31: 35-37

3. Matikdi ang rason si Jonas nga wala makapahimuot sa Dios. Kini tungod kay siya puno sa gracia, maloloy-on, mahinay sa kasuko, dako sa mahigugmaong-kalolot, ug naghinulsol sa paghukom.

4. Si Jonas gikontrolar sa iyang mga emosyon. Pananglitan, sa kapitulo 4 siya una nasuko, unya nalipay, unya nasuko pag-usab. Siya mabuotbuoton (kapitulo 1) ug gigamhan sa garbo (4: 2). Siya mas may pagtagad sa iyang kaugalingong kalipay ug kahupayan (kapitulo 4) kay sa nawala nga mga kalag.

5. Sa dihang moikyas gikan sa Dios adunay...

-Kalainan sa iyang sugo: 1:2-3

-Walay mahimo sa pagtago gikan kaniya: 1:4, 17

-Walay kasiguradohan sa kaugmaon: 1:15

-Walay kakayahan nga motabang sa iyang kaugalingon: 1:4-6

6. Si Jonas maoy tipo ni Kristo. Ang duha adunay espesyal nga mensahe, si Jonas sa paghukom, ug si Jesus sa pagluwas. Parehong gibagyo. Si Jonas gitambog ngadto sa tubig, ug si Jesus gipakalma ang bagyo. Si Jonas mituaw gikan sa tiyan sa isda ug si Jesus mituaw didto sa krus. Parehong nabanhaw sa ikatulo ka adlaw (Si Jonas gikan sa tiyan sa isda ug si Jesus gikan sa lubnganan) ug parehong nagwali pagkahuman sa ilang pagkabanhaw.

KAPITULO 34

MIQUEAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Miqueas.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Miqueas gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Miqueas.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Miqueas gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Miqueas.

PASIUNA

TAGSULAT: Miqueas

KANG KINSA: Israel ug Juda

KATUYOAN: Tawag sa paghinulsol aron makalikay sa hukom.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Miqueas 6:8

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios mohukom sa mga tigpanglupig sa iyang mga katawhan.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Miqueas

LATID

I. Pasiuna: 1: 1

II. Kinatibuk-ang tagna sa paghukom: 1: 2-2: 13

- A. Paghukom batok sa Samaria: 1: 2-8
 1. Pagpahibalo sa paghukom: 1: 2-4
 2. Pagkalaglag sa Samaria: 1: 2-8
- B. Paghukom batok sa Juda: 1: 9-16
- C. Paghukom sa mga malupigon: 2: 1-11
 1. Pagkamapahitas-on ug pagpanlupig sa mga halangdon: 2: 1-5
 2. Mga mini nga mga manalagna, nga buot mopahilom sa tinuod nga mga propeta: 2: 6-11
- D. Kalooy sa salin: 2: 12-13

III. Ang pagtukod sa Mesianikong gingharian: 3:1-5:15

- A. Paghukom sa dautang mga magmamando, mini nga mga propeta, ug sa mga nasud: 3:1-12
 - 1. Mga sala sa lungsuranong mga magmamando: 3:1-4
 - 2. Mga sala sa mini nga mga propeta: 3:5-8
 - 3. Mga magmamando, mga propeta, ug mga sacerdote: 3:9-11
- B. Kinaiyahan sa Gingharian: 4:1-5
- C. Pagpahimutang sa Gingharian: 4:6-13
 - 1. Pagpahiuli sa daang pagbulot-an: 4:6-8
 - 2. Ngadto sa Babilonia sa wala pa ang pagpasig-uli: 4:9-10
 - 3. Kaluwasan sa Sion ug ang kalaglagan sa kaaway: 4:11-5:1
- D. Ang unang pag-anhi ug pagsalikway sa hari: 5:1-2
- E. Ang lak-ang tali sa pagsalikway ug pagbalik sa hari: 5:3
- F. Ang mga panghitabo sa iyang pagbalik: 5:4-15
 - 1. Siya nagtagana ug pagkaon sa iyang mga panon: 5:4
 - 2. Siya mao ang kalinaw sa iyang mga katawhan: 5:5-6
 - 3. Siya mohatag ug gahum sa iyang mga katawhan: 5:7-9
 - (a) Ang salin ingon sa yamog: 5:7
 - (b) Ang salin ingon sa leon: 5:8
 - (c) Ang salin nagmadaugon: 5:9-15

IV. Ang problema sa Ginoo sa iyang mga katawhan ug ang iyang katapusan nga kalooy: 6: 1-7: 20

- A. Ang pagkadili mapasalamaton sa katawhan ug pagkadautan: 6: 1-7: 6
 - 1. Pagkadili mapasalamaton sa mga panalangin: 6: 1-5
 - 2. Ang matarung nga panggawi kinahanglanon sa Dios, dili panggawas nga paghalad: 6: 6-8
 - 3. Hulga sa Dios sa paghukom: 6: 9-14
- B. Ang pagpangamuyo sa manalagna: 7: 7-20
 - 1. Pagsugid sa sala sa nasud: 7: 1-6
 - 2. Pagsugid sa pagtoo: 7: 7-13
 - 3. Pag-ampo alang sa pagbag-o sa grasya: 7:14
 - 4. Ang tubag sa Ginoo: 7: 15-17
 - 5. Pagdayeg: 7: 18-20

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Miqueas?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Miqueas.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Miqueas?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Miqueas.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Miqueas.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Usa ka pagkutlo gikan sa libro ni Miqueas makaluwas unta sa kinabuhi ni Jeremias ang propeta sa ulahing daghan nga mga katuigan. Basaha ang Jeremias 26:16-18 ug itandi sa Miqueas 3:12.
2. Ang Miqueas 4:1-5 naghatag ug usa sa mga maanindot nga paghulagway sa kaliboan sa tibook Biblia.
3. Tulo ka pulong ang makatabang kaninyo sa paghinumdom sa libro ni Miqueas:
 - PANGGAWAS: Ang iyang pangpublikong mensahe naglangkob sa mga kapitulo 1-6
 - PANGSULOD: Ang iyang personal nga panghunahuna girekord sa 7:1-6
 - PANGTAAS: Ang iyang mga pag-ampo sa Dios gipataas sa 7:7-20
4. Alang sa makasaysayang nangagi sa mga hari sa Juda nga gihisgotan sa Miqueas 1:1 basaha ang 2 Mga Hari 15:32-20:21 ug 2 Cronicas 27:1-33:20.
5. Ang tagna ni Miqueas nagtagad sa Amihanang gingharian sa Samaria ug sa Habagatang gingharian sa Juda. Sa matag panahon nga gihisgotan ang Samaria ibutang ang letrang AG diha sa dalpin. Matag panahon nga ang Jerusalem gihisgotan ibutang ang letrang HG sa daplin.
6. Sa Miqueas 6:6-8 ang Dios nagsulti kaninyo kon unsaon sa pagduol kaniya ug unsa ang iyang gikinahanglan. Tun-i kini nga tudling pag-ayo.

KAPITULO 35

NAHUM

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Nahum.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Nahum gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Nahum.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Nahum gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Nahum.

PASIUNA

TAGSULAT: Nahum

KANG KINSA: Sa ciudad sa Ninive

KATUYOAN: Sa pagpasidaan sa paghukom sa Nineve, kapitolyo sa mga taga-Asiria nga imperyo nga midala sa mga katawhan sa Dios ngadto sa pagkabinihag.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Nahum1:2

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Pagbantay, ang Dios manimalus sa dautan.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Nahum

LATID

I. Tagna sa kalaglagan, unang bahin: 1: 1-14

- A. Pasiuna: 1: 1
- B. Tinubdan sa kalaglagan: ang Dios mismo: 1: 2-9
 1. Panimalos ug kalooy sa Dios: 1: 2-3
 2. Sa iyang makalilisang nga kasuko batok sa sala: 1: 4-6
 3. Ang pagkadako sa iyang kalooy: 1: 7
 4. Ang tiggukod sa iyang mga kaaway: 1: 8
- C. Rason sa kalaglagan: Sala: 1: 9-14
 1. Ang pagkamatinumanon sa Dios diha sa karon nga krisis: 1: 9-11
 2. Kalaglagan sa Asiria: 1: 12-14
 3. Nagakalipay sa Sion: 1:15

II. Saad ngadto sa Juda: Sila dili na kinahanglan mahadlok niining mapintas nga nasud: 1:15

III. Tagna sa kalaglagan, ikaduhang bahin: 2: 1-3: 19

- A. Ang pagsulong ug kalaglagan sa mga ciudad: 2: 3-13
 - 1. Pag-ataki sa Nineve: Kaalautan sa ciudad: 2: 1-7
 - (a) Masuk-anon nga pagpangandam alang sa gubat: 2: 1-4
 - (b) Pagkawalay paglaum sa pagsukol: 2: 5-6
 - (c) Ang ciudad ingon sa rayna nga nadakpan: 2: 7
 - 2. Pag-ikyas sa katawhan ug pag-agaw sa ciudad: 2: 8-13
 - (a) Ang mga molupyo mikalagiw: 2: 8-10
 - (b) Ang kalaglagan nahingpit: 2: 11-13
- B. Mga rason alang sa pagkapukan sa Nineve: 3: 1-9
 - 1. Paghulagway sa gubat: 3: 1-3
 - 2. Ang hinungdan: Ang iyang mga sala: 3: 1-6, 16,19
 - 3. Ang pagladlad sa iyang kaulawan iya sa Dios: 3: 5-7
- C. Ang dangatan sa No-amon mao ang dangatan sa Nineve: 3: 8-11 (Tan-awa sa Jeremias 46:25; Ezequiel 30:14)
- D. Kawalay katakos sa Nineveh sa pagluwas sa ciudad: 3: 12-19
 - 1. Pagkapukan sa kasikbit nga mga kuta: 3: 12-13
 - 2. Pag-ataki ug mga kalaglagan sa ciudad: 3: 14-19a
 - 3. Tibook kalibutang kalipay sa pagkapukan sa Nineve: 3: 19b

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Nahum?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Nahum.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Nahum?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Nahum.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Nahum.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ilista ang mga rason sa paghukom sa Dios sa Nineve.
2. Nahinumdom ba kamo sa uban nga mga propeta kaniadto nga inyong gitun-an, nga nanag na ngadto sa Nineve? Giunsa sa ciudad pagtubag niining mas una pa nga tagna? (Tan-awa ang libro ni Jonas).
3. Itandi kini nga mga bersikulo:

Isaias 8: 8; 10:23	Nahum 1: 8-9
Isaias 24: 1	Nahum 2:10
Isaias 21: 3	Nahum 2:10
Isaias 52: 7	Nahum 1:15

4. Ania ang pipila sa mga rason sa pagkapukan sa Nineve:

- Pagpaagas ug dugo: 3: 1
- Bakak: 3: 1
- Panulis: 3: 1
- Pagpatay sa mga walay sala: 3: 3
- Pakighilawas: 3: 4
- Pang-ungo: 3: 4
- Imoralidad: 3: 5
- Tinago nga pagpanlupig: 3: 6
- Magpapatigayon (nanuhol sa mga sundalo) nga manlaglag: 3:16
- Usa ka samad nga dili maayo: 3:19
- Padayon sa pagkadautan: 3:19

KAPITULO 36

HABACUC

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Habacuc.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Habacuc gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Habacuc.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Habacuc gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Habacuc.

PASIUNA

TAGSULAT: Habacuc

KANG KINSA: Juda

KATUYOAN: Pagpahigmata kang Juda sa ilang espirituhanong panginahanglan ug pagpasi daan sa umaabot nga paghukom gikan sa Dios.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Habacuc 3:2

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang matarung mabuhi pinaagi sa pagtoo

NANGUNANG MGA KARAKTER: Habacuc

LATID

Kini nga libro dali nga gibahin ngadto sa tulo ka mga seksyon sumala sa mga kapitulo. Ang Habacuc nagtala sa espirituhanon nga palas-anon (kapitulo 1), usa ka panan-awon (kapitulo 2), ug ang usa ka pag-ampo (kapitulo 3), nga ang tanan nga may kalabutan sa paghukom sa Dios sa Juda pinaagi sa mga Caldeahanon nga nasud.

I. Hilisgutan nga han-ay sa mga pulong: 1: 1

II. Unang reklamo ni Habacuc: 1: 2-4

- A. Mga pangutana sa propeta: 1: 2-3a
- B. Ang dungog ug lungsuranon nga mga kahimtang sa Juda: 1: 3b
- C. Konklusyon sa propeta: 1: 4

III. Ang tubag sa Ginoo: 1: 5-11

- A. Ang kahibulongan nga buhat gipahibalo: 1: 5
 - B. Ang mga Caldeahanon ug ang ilang kusog: 1: 6-11
- IV. Ang pagsalig ni Habacuc diha sa Ginoo: 1:12
- V. Ang ikaduha nga reklamo ni Habacuc: 1: 13-17
- VI. Ang nagahulat nga propeta: 2: 1
- VII. Ang tubag sa Ginoo: 2: 2-4
- A. Ang panan-awon nga gisulat sa yano: 2: 2
 - B. Ang panan-awon sa pagkatinuod moabot: 2: 3
 - C. Ang panan-awon: 2: 4
- VIII. Ang lima ka kaalautan: 23: 5-19
- A. Pasiuna: 2: 5-6a
 - B. Ang lima ka mga kaalautan sa mga Caldeahanon: 2: 6b-19
 - 1. Ang unang kaalautan: 2: 6b-8
 - 2. Ang ikaduha nga kaalautan: 2: 9-11
 - 3. Ang ikatulo nga kaalautan: 2: 12-13
(Ang yuta mapuno sa kahibalo sa Ginoo: 2:14)
 - 4. Ang ikaupat nga kaalautan: 2: 15-18
 - 5. Ang ikalima nga kaalautan: 2:19
- IX. Ang salmo ni Habacuc: 3: 1-19
- A. Ang titulo: 2: 1
 - B. Ang hangyo: 3: 2
 - C. Ang tubag sa Ginoo: 3: 3-15
 - D. Ang tubag ni Habacuc: 3: 16-19a
 - E. Ang musikanhong pangangkon: 3: 19b

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Habacuc?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Habacuc.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Habacuc?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Habacuc.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Habacuc.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang pahayag ni Habacuc, "ang matarung mabuhi pinaagi sa pagtoo," gikutlo sa tulo ka higayon diha sa Bag-ong Tugon. Tan-awa ang Roma 1:17, Mga Taga Galacia 3:11, ug sa Hebreohanon 10:38.
2. Tan-awa usab Buhat 13: 40-41 ug Mga Taga-Filipos 4: 4, 10-19.
3. Ang usa ka "oraculo" mahimong hubaron nga "usa ka palas-anon." Unsa ang palas-anon ni Habacuc? Unsa ang nakahasol kaniya?
4. Markahi ang matag pakisayran ngadto sa Dios, ang Usa nga Balaan, Ginoo, ug ang tanan nga personal nga pronombre nga nagtumong sa Dios. Tingba ug unsa ang inyong nakat-onan bahin sa Dios gikan niini nga basahon.
5. Markahi ang mga pakisayran sa "mapanghambog o sa mapahitas-on nga tawo." Itingob kon unsa ang sama kaniya ug kang kinsa siya gitandi. Ang Santiago 4 nagpakita nga ang Dios nagdumili sa mga palabilabihon.
6. Markahi ang matag paggamit sa pulong nga "alaut" ug dayon matikdi kon kang kinsa moabot ang kaalautan, ngano nga kini moabot, ug unsa ang mahitabo sa diha nga kini moabot. Ang bisan unsa ba niini magamit ninyo tungod sa inyong estilo sa kinabuhi? Kon mao, paghinulsol.

KAPITULO 37

SOFONIAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Sofonias.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Sofonias gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Sofonias.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Sofonias gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Sofonias.

PASIUNA

TAGSULAT: Sofonias

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Pagpasidaan sa Israel ug sa ubang mga nasud sa paghukom sa Dios.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Sofonias 3:17

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios makagagahum sa pagluwas

NANGUNANG MGA KARAKTER: Sofonias

LATID

I. Pasiuna: 1: 1-3

- A. Ang mensahero: 1: 1
- B. Katingbanan sa mensahe: 1: 2-3

II. Usa ka pagtan-aw sa sulod: 1: 4-2: 3

- A. Ang kamatuoran sa paghukom: 1: 4-14
 1. Paghukom sa upat ka matang sa mga magsisimba: 1: 4-7
 2. Paghukom sa mga makasasala sa matag ranggo: 1: 8-13
- B. Ang kinaiyahan ug resulta sa paghukom: 1: 14-18
 1. Kini haduol na: 1:14
 2. Bisan ang mga gamhanan gipaubos: 1:14
 3. Ngitngit nga adlaw sa kagul-anan, awa-aw, biniyaan: 1: 15-16
 4. Kasakit, dugo, unod ingon sa kinalibang: 1:17

- 5. Walay kaluwasan: 1:18
- 6. Adlaw sa kasuko sa Ginoo: 1: 2-3
- C. Ang ngalan sa paghukom: Adlaw sa Ginoo: 2: 1-3
- D. Paglaum diha sa paghukom: 2: 3

III. Usa ka pagtan-aw sa palibot: Paghukom nagaabot sa tanang mga nasud: 2: 4-3: 7

- A. Filistehanon nga mga ciudad: 2: 4-7
- B. Moab ug sa Ammon: 2: 8-11
- C. Etiopia: 2:12
- D. Asiria ug ang iyang kapitolyo, Nineve: 2: 13-15
- E. Paghukom sa Jerusalem: 3: 1-7
 - 1. Matikdi ang kahimtang sa Jerusalem:
 - (a) Mahugaw, malupigon, gihugawan: 3: 1
 - (b) Dili-masinugtanon: 3: 2
 - (c) Dautang sekular nga mga lider: 3: 3
 - (d) Dautang espirituhanong mga lider: 3: 4
 - 2. Matikdi ang mga kalooy sa Dios: 3: 5-7

IV. Usa ka pagtan-aw sa unahan: Human sa paghukom, pag-ayo moabot: 3: 8-20

- A. Ang katuyoan sa Dios natuman: 3: 8
- B. Gikan sa taliwala sa mga Gentil, ang salin sa Dios moabot: 3: 9-10, 12-13
- C. Paghukom alang niadtong kaniadto mga kaaway sa Dios: 3: 9-13
- D. Ang Mesias sa Israel ipakita ingon nga Hari: 3: 14-20

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Sofonias?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Sofonias.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Sofonias?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Sofonias.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Sofonias.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang titulo nga "ang Hari sa Israel" mao ang gigamit sa Dios makaduha lamang sa Biblia. Si Sofonias migamit niini sa Daang Tugon (3:15). Si Nathaniel, usa ka tinunan ni Jesus, migamit niini diha sa Bag-ong Tugon (Juan 1:49).
2. Si Sofonias nagtawag sa paghukom nga iyang gihulagway sa "adlaw sa Ginoo." Iyang gigamit kini nga titulo sa pito ka mga pagsubli. (Tan-awa sa 1: 7, 8, 14, 18; 2: 2-3.)

Kini mao ang atong makat-onan bahin sa adlaw sa Ginoo:

-Kini haduol na: 1: 4,7,14

-Bisan ang mga gamhanan gipaubos: 1:14

-Kini maoy panahon sa kangitngit, kalisang, kaligutgut, biniyaan: 1:15

-Kini maoy panahon sa pagkaalarma: 1:16

-Paghukom moabot sa sala: 1:17

-Kini inubanan sa dagkong mga ilhanan diha sa kinaiyahan: 1:15

-Kini mao ang adlaw sa kasuko sa Ginoo: 1: 2-3

-Kini moabot ibabaw sa tanan nga binuhat: 2: 1-15; 3: 8

KAPITULO 38

HAGGEO

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Haggeo.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Haggeo gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Haggeo.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Haggeo gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Haggeo.

PASIUNA

TAGSULAT: Haggeo

KANG KINSA: Israel, human sa pagkabihag; ilabi na sa mga Judio nga namalik ngadto sa Jerusalem.

KATUYOAN: Sa pagdasig sa Israel sa bag-o nga kadasig alang sa Dios ug sa paghimo sa mga lider nga mahibalo sa ilang responsibilidad sa pagtukod pag-usab sa templo sa pagsimba.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Haggeo 1:5

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang pagtukod sa Ging harian sa Dios kinahanglan nga usa ka prayoridad sa matuod nga magtotoo.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Haggeo

LATID

- I. Unang mensahe: Usa ka tawag sa pagtukod pag-usab sa templo (nga gihatag sa unang adlaw sa ikaunom nga bulan) 1: 1-15
 - A. Ang petsa: 1: 1
 - B. Ang mensahe: 1: 2-11
 1. Paglangaylangay sa katawhan: 1: 2-4
 2. Ang iyang sangputanan: 1: 5-11
 - C. Ang tubag sa katawhan: 1: 12-15
 1. Pagkamasulundon ug kahadlok sa Ginoo: 1:12
 2. Ang buhat sa pagdasig: 1:13
 3. Ang buhat nagsugod: 1:14
 4. Ang petsa: 1:15

- II. Ikaduhang mensahe: Tagna sa Kaliboan nga templo nga mahimong mas dako pa kay sa templo nga ilang gitukod karon (gihatag sa ika-21 nga adlaw sa ikapito nga bulan) 2: 1-9
 - A. Ang petsa: 2: 1
 - B. Ang mensahe: 2: 2-9
 - 1. Ang mga templo gitandi: 2: 2-3
 - 2. Ang tubag sa pagkawalay kadasig: 2: 4-5
 - 3. Ang tibook kalibutang pag-uyog ug ang ulahi nga himaya sa templo: 2: 6-9

- III. Ikatulong mensahe: Saad sa karon nga panalangin sa pagtukod pag-usab sa templo (nga gihatag sa ika-24 nga adlaw sa ikasiyam nga bulan) 2: 10-19
 - A. Ang petsa: 2:10
 - B. Ang mensahe: Ang sala makatakod: 2: 11-19
 - 1. Ang mga sacerdote napangutana: 2: 11-13
 - 2. Ang pagpadapat: 2: 14-19

- IV. Ikaupat nga mensahe: Tagna sa umaabot nga kalaglagaan sa Gentil nga gahum sa kalibutan (gihatag sa ika-24 nga adlaw sa ikasiyam nga bulan) 2: 20-23
 - A. Ang petsa: 2:20
 - B. Ang mensahe: 2: 21-23
 - 1. Paglumpag sa yutan-ong sa gahum: 2: 21-22
 - 2. Ang patik sa singsing ni Zorobabel: 2:23

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Haggeo?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Haggeo.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Haggeo?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Haggeo.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Haggeo.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Basaha ang Haggeo 1: 9 sa pagpangita sa mga rason sa Israel nga wala panalangini sa Dios.
 2. Espirituhanong mga kamatuoran sa Haggeo:
 - Ang buhat sa Ginoo gikinahanglan iprayoridad ibabaw sa tanan.
 - Ang buhat sa Ginoo nanginahanglan sa hinlo mga instrumento.
 - Ang buhat sa Ginoo nalambigit sa plano sa Dios alang sa tanan nga mga nasud.
 - Ang maayo dili makatakod, kondili ang dautan.
 3. Kamo mao ang templo sa Balaang Espiritu. Ipadapat ang mga kamatuoran sa Haggeo sa inyong kaugalingon. Kamo ba naghatag ug daghan kaayo nga pagtagad ug panahon sa inyong personal nga mga kalihokan ug napasagdan ang mga butang sa Dios nga importante alang sa pagpakaylap sa Ebanghelyo ug sa pagpauswag sa iyang buluhaton?
 4. Markahi ang matag panaghisgot sa "ang pulong sa Ginoo midangat sa manalagna nga si Haggeo" ug "ang pulong ni Jehova miabot kang Haggeo nga manalagna. "Ang matag panghitabo niini nga mga hugpong sa mga pulong nagsugod sa usa ka mensahe. Kini makatabang kaninyo sa pagtan-aw sa estruktura sa Haggeo.
 5. Alang sa makasaysayang nahimutangan sa Haggeo basaha ang Esdras 4: 24-6: 22.
 6. Ang Dios misulti sa Israel, "himoong ko ikaw nga ingon sa usa ka singsing nga pamatik" (Haggeo 2:23). Usa ka singsing nga pamatik sagad usa ka patik sa pasalig. Kini gigamit usab ingon nga usa ka timaan sa kadunggan ug usa ka pagpadayag sa hari anong awtoridad. Si Kristo mao ang "singsing nga pamatik" sa Dios nga iyang gipatik sa tanang mga magtotoo sa iyang larawan ug gitugyan kanato ang iyang awtoridad.
 7. Gamita ang mga pagtulon-an ni Haggeo mahitungod sa buhat sa wala mahuman nga buluhaton sa simbahan sa pag-abot sa kalibutan sa ebanghelyo. Hunahunaa ang mahitungod niining mga butanga:
 - Kini nga buluhaton kinahanglan nga prayoridad sa uban nga mga obligasyon.
 - Kini nga misyon nagkinahanglan sa mahinlo nga mga instrumento.
 - Ang tahas gilangkit sa plano sa Dios alang sa mga tawo ug mga nasud.
 8. Kon si Haggeo nagsulat kaninyo sa personal mahitungod sa kon sa unsang paagi kamo makatuman sa Dakong Sugo, unsa sa inyong hunahuna ang iyang isulti?
-
-

KAPITULO 39

ZACARIAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Zacarias.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Zacarias gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Zacarias.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Zacarias gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Zacarias.

PASIUNA

TAGSULAT: Zacarias

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Sa pagdasig sa Israel sa paghuman sa templo.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Zacarias 13:1

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO: Ang Dios nagkontrolar sa kalihokan sa mga katawhan ug mga nasud.

NANGUNANG MGA KARAKTER: Zacarias

LATID

I. Pasiuna nga tawag sa paghinulsol: 1: 1-6

II. Mga tagna pinaagi sa panan-awon: 1: 7-6: 8

- A. Ang tawo sa taliwala sa mirto nga mga kahoy: 1: 7-17
(Ang Israel sinalikway, apan wala hikalimti sa Dios.)
- B. Ang upat ka mga sungay: 1: 18-21
(Ang pagkapukan sa Israel pinaagi sa iyang mga kaaway.)
- C. Ang tawo nga adunay igsusukod nga sungkod: 2: 1-13
(Ang umaabot nga kauswagan sa Jerusalem.)
- D. Si Josue ang labawng sacerdote: 3: 1-10
(Ang sala sa Israel giwagtang ni Jesus, ang Sanga.)

- E. Ang tangkawan ug ang duha ka kahoy: 4: 1-14
(Ang Israel mao ang umaabot nga tigadala sa kahayag sa Dios.)
 - 1. Ang unang pangutana ug katin-awan: 4: 1-10
 - 2. Ang ikaduha nga pangutana ug katin-awan: 4: 11-14
- F. Ang nagalupad nga linukot: 5: 1-4
(Ang dautang mga gobyerno gitunglo sa Dios)
- F. Ang babaye sa epha: 5: 5-11
(Pagkadautan gikuha pinaagi sa balaan nga mga pako)
- H. Ang upat ka mga carro: 6: 1-8
(Mga paghukom sa Dios.)

III. Masambingayong mga tagna: 6: 9-8: 23

- A. Ang namalik nga mga Judio: 6: 9-15
- B. Mga kakawangan sa mga katawhan: 7: 1-8: 23
 - 1. Puasa nga mga adlaw sa Israel ug pagkamasulundon sa Pulong: 7: 1-17
 - (a) Okasyon sa tagna: 7: 1-3
 - (b) Ang pagpuasa dili importante, apan ang pagpatalinghug: 7: 4-7
 - 2. Unang katunga sa tubag sa Ginoo sa pangutana sa pagpuasa: 7: 8-14
 - (a) Unsay gikinahanglan sa Dios sa mga amahan: 7: 8-10
 - (b) Pagdumili sa mga amahan sa pagpatalinghug: 7: 11-14
 - 3. Ang ikaduha nga katunga sa tubag sa Ginoo: 8: 1-23
 - (a) Ang panahon sa katubsanan: 8: 1-8
 - (b) Mensahe sa pagdasig: 8: 9-17
 - (c) Ang pagpuasa nga mausab ngadto sa pagmaya: 8: 18-23

IV. Direktang mga tagna: 9: 1-14: 21

- A. Ang unang tagna: Ang unang pag-anhi ug pagsalikway ni Jesus: 9: 1-11: 17
 - 1. Pagkapukan sa mga nasud sa kalibutan ug kaluwasan sa Sion: 9-10
 - 2. Maayo ug buang-buang nga magbalantay sa mga carnero: 11: 1-17
 - (a) Ang gipakaulawan nga yuta: 11: 1-3
 - (b) Ang maayo nga magbalantay sa mga carnero: 11: 4-14
 - (c) Ang buang-buang nga magbalantay sa carnero: 11: 15-17

B. Ang ikaduha nga tagna: Ang ikaduhang pag-anhi ug pagdawat ni Jesus:
12:1-14:21

1. Umaabot nga kaluwasan ug pagkakabig sa Israel: 12: 1-13: 9
 - (a) Kaluwasan sa Juda ug sa Jerusalem: 12: 1-9
 - (b) Ang Espiritu sa grasya ug pagminatay: 12: 10-14
 - (c) Usa ka tuburan sa grasya alang sa kaluwasan: 13: 1-6

2. Ang pagbalik ni Jesus: 14: 1-21
 - (a) Paghukom ug kaluwasan: 14: 1-5
 - (b) Kompletong kaluwasan: 14: 6-11
 - (c) Ang kagun-oban sa mga nasud sa kaaway: 14: 12-15
 - (d) Ang pagkakabig sa Gentil nga mga nasud: 14: 16-19
 - (e) Ang tanan nga dili balaan gikuha: 14: 20-21

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Zacarias?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Zacarias.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Zacarias?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Zacarias.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Zacarias.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang libro ni Zacarias naghatag ug daghang impormasyon sa pagpangalagad sa mga anghel. Tan-awa ang kapitulo 1 ug 2.
2. Sama sa libro ni Job, Ang Zacarias nagtanyag sa daklit ngadto sa langit aron sa pagtan-aw sa pagharongay sa Dios ug ni Satanas. Tan-awa ang Job 1 ug 2 ug Zacarias 3: 1-5.
3. Daghang mga kamatuoran mahitungod kang Jesus gipresentar sa Zacarias:

- Ang iyang sugo: 2: 8-11
- Ang iyang karon nga buluhaton: 3: 1-2
- Ang iyang kabalaka sa Jerusalem: 1:12
- Ang iyang titulo: 6:12
- Ang iyang templo: 6:13
- Ang iyang madaugon nga pagsulod sa Jerusalem: 9: 9
- Ang iyang pagbudhi: 11:12
- Ang iyang paglansang sa krus: 12:10; 13: 7
- Ang iyang katapusang pag-ila sa Israel: 12: 1
- Ang iyang panagway sa Bukid sa Sion: 14: 4
- Ang iyang pagsimba pinaagi sa tanang mga nasud: 14:16
- Ang iyang kadaugan sa Armageddon: 14: 3

4. Daghang mga kamatuoran mahitungod sa ciudad sa Dios nga gipresentar ni Zacarias:

- Ciudad sa kamatuoran: 8: 3
- Napalibutan sa himaya sa Dios: 2: 5
- Puno sa mga anak: 8: 5
- Gibisitahan sa tanang mga nasud: 8: 20-23
- Sa makausa pa gisulong sa mga kaaway: 12: 2; 14: 2
- Ang iyang mga kaaway gilaglag: 12: 9; 14: 12-14
- Ang iyang mga lungsoranon miila sa Mesias: 12:10
- Puno sa pagkabalaan sa Dios: 14:21

KAPITULO 40

MALAQUIAS

MGA TUMONG:

Sa pagkahuman niini nga kapitulo kamo makahimo sa:

- Pagngalan sa tagsulat sa libro ni Malaquias.
- Pag-ila kon kang kinsa ang libro ni Malaquias gisulat.
- Pagpahayag sa katuyoan sa libro ni Malaquias.
- Pagsulat sa sag-ulohong bersikulo sa libro ni Malaquias gikan sa panumduman.
- Paghayag sa Prinsipyo sa Kinabuhi ug Pangalagad sa libro ni Malaquias.

PASIUNA

TAGSULAT: Malaquias

KANG KINSA: Israel

KATUYOAN: Sa pagtawag sa mga katawhan sa paghinulsol ug mobalik ngadto sa pagkamatarung.

SAG-ULOHONG BERSIKULO: Malaquias 2:2

KINABUHI UG PAGPANGALAGAD NGA MGA PRINSIPYO:

Paghinulsol (kinaiya) + Pagbalik (aksyon) = Pagpasig-uli

Ang parehong kinaiya (paghinulsol sa sala) ug aksyon (pagbalik ngadto sa Dios) gikinahanglan sa kapasayloan (pagpasig-uli ngadto sa pagkamatarung sa atubangan sa Dios).

NANGUNANG MGA KARAKTER: Malaquias

LATID

I. Pasiuna: 1: 1-5

- A. Ang mensahero: 1: 1
- B. Ang mensahe: 1: 1
- C. Ang nakadawat sa mensahe: Israel: 1: 1
- D. Ang gugma sa Dios alang sa Israel: 1: 2-5
 1. Esau ug Jacob: 1: 2-3
 2. Dios ug Edom: 1: 4-5

II. Mensahe sa mga sacerdote: 1: 6-2: 9

- A. Ang ilang pagpasagad sa relihiyosong katungdanan: 1: 6-2: 4
 - 1. Walay pulos nga mga halad: 1: 6-14
 - 2. Mas maayo pa nga gisiradohan ang templo kay sa makigbahin sa walay pulos nga pagsimba: 1: 9-10
 - 3. Labaw nga pag-alagad sa taliwala sa mga Gentil: 1:11
 - 4. Kakapoy sa pagsimba: 1: 12-13 gitandi sa maanindot nga pagsimba sa 1:11.
 - 5. Ang tunglo sa Dios: 1: 14-2: 4
- B. Ang ilang sayop nga pagtulon-an sa kasugoan: 2: 5-9
 - 1. Pakigsaad uban kang Levi ug ang sulondon nga sacerdote: 2: 5-7
 - 2. Ang mibiya sa tinoohan nga mga pari ug ang ilang kaulawan: 2: 8-9

III. Mensahe ngadto sa mga Judiyong layko: 2: 10-4: 3

- A. Sumbong sa pagluib: 2: 10-16
- B. Pasidaan sa paghukom: 2: 17-3: 6
 - 1. Ang ilang mga pangutana: 2:17
 - 2. Ang tunawan nga kalayo sa Dios: 3: 1-3
 - 3. Paghinlo sa sacerdote, ug sa mga tawo: 3: 3-5
 - 4. Ang Dios dili mausab: 3: 6
- C. Tawag sa paghinulsol: 3: 7-12
 - 1. Ang pagkadili-matinumanon sa katawhan ug tunglo sa Dios: 3: 7-9
 - 2. Ang ganti sa Dios alang sa ilang pagtahod ug pagkamatimumanon: 3:10-12
- D. Balaang pagwasay alang sa sala: 3: 13-4: 3
 - 1. Reklamo: 3: 13-15
 - 2. Panagbulag sa mga matarung gikan sa mga dautan: 3: 16-18
 - 3. Hingpit nga kalaglagan sa mga dautan: 4: 1
 - 4. Pagbayaw ug paghimaya sa mga matarung: 4: 2-3

IV. Panapos nga pasidaan: 4: 4-6

- A. Tipigi ang kasugoan ni Moises: 4: 4
- B. Pagpaabot sa ikaduha nga pag-anhi ni Jesus: 4: 5-6

KINAUGALINGONG EKSAMEN

1. Kinsa ang tagsulat sa libro ni Malaquias?

2. Ihayag ang katuyoan sa libro ni Malaquias.

3. Kang kinsa gisulat ang libro ni Malaquias?

4. Ihayag ang prinsipyo sa kinabuhi ug ministeryo sa libro ni Malaquias.

5. Isulat ang sag-ulohong bersikulo sa libro ni Malaquias.

(Ang mga tubag sa eksamen gihatag sa katapusan nga kapitulo niini nga manwal.)

ALANG SA DUGANG PAGTUON

1. Ang Malaquias naglakip sa pipila ka yawing mga tudling:
 - Ang labing inila nga tudling sa Daang Tugon sa paghatag: 3: 8-10
 - Ang labing talagsaon nga tala-adlawan sa tanan nga panahon: 3:16
 - Ang nag-inusarang tudling diin ang mga magtotoo gitawag nga mga Mutya: 3:17
 - Ang nag-inusarang libro sa Daang Tugon nga nagtagna sa pagbalik ni Elias sa pag-alagad sa panahon sa kagul-anan: 4:15
2. Lisud alang sa tawo sa pagdawat sa kamatuoran nga siya nakasala. Matikdi kon sa unsang paagi nga ang mga katawhan nakiglalis sa paghukom sa Dios diha sa libro ni Malaquias. "Diin" mao ang yawi nga pulong nga nag-una sa matag argumento sa mga katawhan: 1: 2,6,7; 2:17; 3: 7,8,13
3. Matikdi ang mga dapit sa tintasyon sa pangulo sa mga ministro: 1: 6-2: 9
4. Adunay pipila ka mga "tan-awa" nga timan-an niini nga libro:
 - Tan-awa ako modunot ug mosalikway sa pagsimba: 2: 3
 - Tan-awa ako mopadala sa akong sinugo (Juan Bautista): 3: 1
 - Tan-awa ang yuta masunog: 4: 1
 - Tan-awa si Elias mopasidaan: 4: 5
5. Ang "Libro sa Dios sa Handumanan": Tan-awa usab sa Exodo 32:32; Salmo 56: 8; 69:28; 139: 16; Ezequiel 13: 9; Daniel 7:10; 11: 1; Filipos 4: 3; Pinadayag 20:12
6. Bisan tuod ang kadaghanan sa mga propeta nagpuyo ug nanagna sa mga adlaw sa pag bag-o ug sa politikanhong kasamok, si Malaquias nagpuyo sa malinawon nga panahon nga nagahulat sa diha nga daw gikalimtan sa Dios ang iyang mga katawhan sa pagla hutay sa kawad-on ug langyaw nga pagmando sa Juda. Ang adlaw sa mga milagro daw milabay uban kang Elias ug Eliseo. Ang Templo wala nahuman ug walay bisan unsang katingalahan nga nahitabo sa pagpakita sa presensya sa Dios nga mibalik sa pagpuno niini uban sa himaya ingon sa gipanagna ni Ezequiel (Ezequiel 43: 4). Ang mga tawo nagpadayon sa ilang relihiyosong mga katungdanan nga walay kadasig. Sa pagkatinuod, ang mga saad nga gihatag mga kondisyonal ug ang katawhan wala mo tagbo sa mga kinahanglanon sa Dios aron sila makadawat kanila. Ang tagna ni Malaquias nagtugot kanato sa pagtan-aw sa mga pagpiog ug mga tintasyon sa nagahulat nga mga yugto sa kinabuhi. Mas importante, nagpakita usab siya sa dalan balik ngad to sa tinuod nga pagtoo sa Dios nga wala mausab (3: 6); nga nagdapit sa mga tawo sa pagbalik ngadto kaniya (3: 7); ug kinsa dili gayud malimot sa mga tawo nga mosa nong (3:16).

MGA TUBAG SA KINAUGALINGONG EKSAMEN

KAPITULO 1:

1. Ang tibook nga Kasulatan gituga sa Dios, ug may kapuslanan alang sa pagpanudlo, sa pagbadlong, sa pagsaway, sa pagmatuto sa pagkamatarung:

Aron ang tawo sa Dios mamahingpit, masinangkapan alang sa tanang maayong mga buhat. (II Timoteo 3: 16-17)
2. Ang pulong nga "Biblia" nagpasabot sa "mga libro."
3. Ang pulong nga "Kasulatan" nagpasabot nga "sagradong mga sinulat."
4. Daang Tugon ug Bag-ong Tugon
5. 66
6. Kasugoan/Balaod, kasaysayan, pamalak, tagna
7. Ebanghelyo, kasaysayan, mga sulat, tagna
8. Ang pulong "testamento" nagpasabot sa "pakigsaad."
9. Alang sa pagtulon-an, pagbadlong, pagtul-id, sa pagmatuto sa pagkamatarung. (II Timoteo 3: 16-17)
10. Ang Biblia naundan nga walay panagbangi ug nahiusa sa iyang dako nga tema.
11. Ang Biblia adunay matang
12. a. T; b. T; c. F; d. F; e. F
13. Jesus. Lucas 24: 44-48.

KAPITULO 2:

1. Ipaduol ang akong pagtu-aw sa atubangan nimo, Oh Jehova: Hatagi ako ug salabutan sumala sa imong Pulong. (Salmo 119: 169)
2. 39
3. 27

4. Kamo kinahanglan gayud nga mobasa niini nga sistematiko aron makasabot sa sulod niini.
5. Magbasa sa matag-adlaw, magbasa nga mapilion, magbasa nga mainampoon, magbasa nga sistematiko.

KAPITULO 3:

1. Ang Ginoo mihatag sa Pulong: dakong panon ang mga nagmantala niini. (Salmo 68: 11)
2. Ang bersyon maoy Biblia nga nahisulat sa pinulongan nga lahi sa mga pinulongan diin ang Pulong sa Dios sa orihinal gisulat.
3. Ang hubad maoy pulong sa pulong nga paghubad gikan sa Grego, Hebreohanon, ug Aramaiko nga mga pulong. Ang batbat wala naghubad nga pulong sa pulong. Kini gihubad nga kahulogan sa kahulogan.
4. Ang King James nga bersyon.
5. Tungod kay walay duha ka pinulongan nga managsama gayud, mao nga adunay mga kalainan nga nahitabo sa dihang ang paghubad gihimo.
6. Hebreohanon, Aramaiko, ug Grego.

KAPITULO 4:

1. Labut pa siya miingon kanako, Anak sa tawo, ang tanan ko nga mga pulong nga akong isulti kanimo dawata sa imong kasingkasing, ug pamatia sa imong mga igdulungog. (Ezekiel 3:10)
2. Ang latid maoy usa ka paagi sa pag-organisar sa mubo nga mga sulat sa pagtuon. Kini nagbutang sa impormasyon nga tingob alang sa umaabot nga paggamit diha sa minis teryo ug sa pagtuon.
3. Kon kamo adunay kalisud sa pagsabot sa latid, ribyuha ang mga panudlo alang sa paglatid nga gihatag niini nga kapitulo.
4. Ang nag-unang mga puntos gipakita sa latid diha sa Romano nga numero.
5. Ang ikaduhang mga puntos nga ilalum sa nag-unang punto gipakita sa dagko nga mga letra sa alpabeto.

KAPITULO 5:

1. Moises

2. Sa pagpreserbar sa makasaysayang kaagi sa Israel ug ang pagrekord sa paglalang, sala, pagtubos, ug unang mga pagdumala sa Dios sa tawo.
3. Israel
4. Ang plano sa Dios gikan sa sinugdan naglakip sa tanan nga mga nasud. Ang Dios nagsugod ug bag-ong mga butang sa mga tawo.
5. Ug ibutang ko ang panagkaaway tali kanimo ug sa babaye, ug sa taliwala sa imong kaliwat ug sa iyang kaliwat; siya magasamad sa iyang ulo ug ikaw magasamad sa iyang tikod. (Genesis 3:15)

KAPITULO 6:

1. Moises.
2. Sa pagrekord sa kaluwasan sa Israel gikan sa pagkaulipon ug sa pagdokumento sa ilang katuyoan sa paglungtad ingon nga nasud.
3. Israel
4. Ang kaluwasan naggikan lamang sa dugo sa kordero sa Dios, si Jesus.
5. Ug ang dugo nga alang kaninyo mahimong usa ka timaan sa mga balay diin kamo nag puyo: ug kong makita ko ang dugo, molabay ako sa ibabaw kaninyo, ug walay kama tay nga moabot sa ibabaw kaninyo sa paglaglag kaninyo, sa diha nga hampakon ko ang yuta sa Egipto. (Exodo 12:13)

KAPITULO 7:

1. Moises
2. Aron ipakita sa Israel kon unsaon sa pagkinabuhi ingon nga balaan nga nasud diha sa pakig-ambitay sa Dios ug sa pag-andam kanila sa pagpalapad sa pagtubos nga plano sa Dios ngadto sa tanang mga nasud.
3. Israel
4. Ang Dios nagkinahanglan ug pagkabalaan sa iyang mga katawhan.
5. Busa pagbalaan kamo sa inyong mga kaugalingon, ug kamo magbalaan: kay ako si Jehova mao ang inyong Dios. (Levitico 20: 7)

KAPITULO 8:

1. Moises

2. Nagrekord sa mga kasinatian sa panaw sa kamingawan nga maoy tipo sa pildi nga kristohanon.
3. Israel
4. Ang Dios dili mahimuot sa bisan unsang butang gawas sa hingpit nga pasalig.
5. Apan kong kini dili ninyo pagabuhaton, ania karon, kamo nakasala batok kang Jehova; ug sa pagkamatuod hipalgan kamo sa inyong sala. (Numeros 32:23)

KAPITULO 9:

1. Moises
2. Pagsubli sa kasugoan ngadto sa bag-ong mga kaliwatan sa mga Israelinhon nga natawo gikan sa Bukid sa Sinai.
3. Israel
4. Ang pagsunod nagdala ug panalangin. Ang pagsupak nagdala sa silot.
5. Magpatalinghug ka, O Israel: Si Jehova nga atong Dios, maoy usa lamang ka Jehova:

Ug higugmaon mo si Jehova nga imong Dios sa tibook mong kasingkasing, ug sa tibook mong kalag, ug sa tibook mong gahum. (Deuteronomio 6: 4-5)

KAPITULO 10:

1. Josue
2. Nagrekord sa kasaysayan sa pagbuntog sa Canaan.
3. Israel
4. Walay kadunganan o espirituhanong kadaugan ang madaug kon walay mga gubat.
5. Ug kong daw dautan kaninyo ang pag-alagad kang Jehova, magpili kamo niining adlaw kong kinsa ang inyong alagaron; kon ang mga dios nga gialagaran sa inyong mga amahan didto sa pikas nga bahin sa baha, o sa mga dios sa mga Amorehanon, kang kinsang yuta inyong gipuy-an; apan alang kanako ug sa akong balay, kami magaalagad kang Jehova. (Josue 24:15)

KAPITULO 11:

1. Samuel

2. Makasaysayang rekord sa papel sa mga maghuhukom nga nagsugod human matapos ang libro ni Josue.
3. Israel
4. Adunay langitnong sundanan sa castigo nga gidesinyo sa pagpatalikod sa mga katawhan sa Dios gikan sa sala ngadto sa kaluwasan.
5. Niadtong mga adlaw walay hari sa Israel, apan ang tagsatagsa ka tawo nagbuhat sa matarung diha sa iyang kaugalingong mga mata. (Maghuhukom 17: 6)

KAPITULO 12:

1. Ang tagsulat wala mailhi
2. Gisulat ingon nga kabahin sa makasaysayang rekord sa Israel aron ihulagway ang pagtagad sa Dios sa tanang katawhan. Kini usab naghulagway sa kadugo nga manunubos nga may kalabutan ni Jesu-Kristo.
3. Israel
4. Ang Dios makapausab sa kapaitan ngadto sa panalangin.
5. Ug si Ruth miingon: Ayaw ako paghangyos aron sa pagbiya kanimo, ug sa pagbalik gikan sa pagsunod kanimo: kay bisan asa ikaw moadto, ako moadto; ug bisan asa ikaw mopuyo, adto ako mopuyo; ang imong katawhan mamahimo nga akong mga katawhan, ug ang imong Dios akong Dios:

Asa ikaw mamatay adto ako mamatay, ug didto ako igalubong: si Jehova magahimo sa ingon niana kanako, ug labaw pa usab, kon kinahanglan gawas sa kamatayon nga magapabulag kanimo ug kanako. (Ruth 1: 16-17)

KAPITULO 13:

1. Samuel
2. Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan.
3. Israel
4. Ang pagsunod sa Dios mas importante kay sa pagsakripisyo.
5. Ug si Samuel miingon, Si Jehova may dako bang kalipay sa mga halad-nga-sinunog ug sa mga halad sama sa pagtuman sa tingog ni Jehova? Ania karon, ang pagsugot labi pang maayo kay sa halad, ug ang pagpamati kay sa tambok sa mga laking carnero.

Kay ang pagsukol sama ra sa sala sa lumay, ug ang pagkagahi sa kasingkasing sama sa pagkadautan ug sa pagsimba sa mga diosdios. Tungod kay imong gisalikway ang pulong ni Jehova, siya usab magsalikway kanimo gikan sa pagkahari. (I Samuel 15: 22-23)

6. Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan.
7. Israel
8. Ang Dios nagpatuman sa iyang mga plano niadtong masinulondon kaniya bisan pa sa ilang tawhanong mga kaluyahon.
9. Busa ikaw daku, Oh Jehova nga Dios: kay walay laing sama kanimo, ni adunay bisan kinsa nga Dios gawas kanimo, sumala sa tanan nga among nadungog sa among mga igdulungog.

Ug unsay usa ka nasud sa yuta nga sama sa imong katawhan, bisan sama sa Israel, nga giadto sa Dios aron pagalukaton sa usa ka katawhan alang sa iyang kaugalingon ug sa paghimo kaniya ug usa ka ngalan, ug sa pagbuhat alang kaninyo sa dagko nga mga butang ug makalilisang, alang sa imong yuta, sa atubangan sa imong katawhan, nga imong giluwat nganha kanimo gikan sa Egipto, gikan sa mga nasud ug sa ilang mga dios-dios. (II Samuel 7: 22-23)

KAPITULO 14:

1. Wala mailhi, posibleng si Jeremias
2. Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan, Israel.
3. Israel
4. Ang pag-uyon-uyon murag sayon apan kanunay may bili sa kaulahian.
5. Apan magbilin ako alang kanako ug pito ka libo sa Israel, ang tanang mga tuhod nga wala mapilo sa atubangan ni Baal, ug ang tagsatagsa ka baba nga wala makahalok kaniya. (I Mga Hari 19:18)
6. Nagpadayon nga rekord sa pagdumala sa Dios sa iyang mga katawhan, Israel.
7. Israel
8. Ang mga gingharian niining kalibutan lumalabay: Sila mobangon ug mahulog ilalum sa pagkontrolar sa Dios.
9. Ug nahitabo, sa diha nga sila nakatabok na, nga si Elias miingon kang Eliseo: Panga yo unsay akong pagabuhaton alang kanimo, sa dili pa ako kuhaon gikan kanimo. Ug si Eliseo miingon: Ako nagahangyo kanimo, himoa nga ang pinilo nga pahat sa imong espiritu mokunsad kanako.

Ug siya miingon: Ikaw nagahangyo sa usa ka malisud nga butang: bisan pa niana, kong ikaw makakita kanako sa diha nga ako kuhaon gikan kanimo, mahimo kini kanimo; apan kong dili, dili kini mahitabo. (II Mga Hari 2: 9-10)

KAPITULO 15:

1. Wala mailhi, posibleng si Esdras
2. Nagrekord sa relihiyosong kasaysayan sa Juda.
3. Israel
4. Sa diha nga ang Dios igabayaw ang iyang mga katawhan pagapanalanginan.
5. Imo, Oh Jehova, ang pagkadako, ug ang gahum, ug ang himaya, ug ang pagdaug, ug ang mga pagkahalangdon: kay ang tanan nga anaa sa langit ug sa yuta imo; imo man ang gingharian, Oh Jehova, ug ikaw ang gipahitaas ingon nga pangulo ibabaw sa tanan. (1 Cronicas 29:11)
6. Nagrekord sa relihiyosong kasaysayan sa Juda.
7. Israel
8. Ang mga panalangin sa Dios moabot pinaagi sa pagpaubos sa atong kaugalingon ug sa pagpangita kaniya.
9. Kon ang akong mga katawhan, nga gihinganlan sa akong ngalan magmapainubsanon sa ilang kaugalingon, ug mag-ampo, ug mangita sa akong nawong, ug motalikod gi kan sa ilang mga dautang dalan; nan ako magapatalinghug gikan sa langit, ug magapa saylo sa ilang sala, ug magaaayo sa ilang yuta. (II Cronicas 7:14)

KAPITULO 16:

1. Esdras
2. Si Esdras nagsulti sa pagbalik sa Israel gikan sa pagkabihag ug sa pagtukod pag-usab sa templo sa Jerusalem.
3. Israel
4. Ang pagbalik ug pagpahiuli maoy nag-unang mga prinsipyo sa paghinulsol.
5. Ug ang mga anak sa Israel, ang mga sacerdote, ug ang mga Levihanon, ug ang uban nga mga anak sa pagkabinihag, nagbantay sa pagsaulog niining balay sa Dios uban ang kalipay. (Esdras 6:16)

KAPITULO 17:

1. Nehemias
2. Sumpay sa kasaysayan sa Israel. Nagrekord sa pagtukod pag-usab sa paril sa Jerusalem.
3. Israel
4. Walay oportunidad nga walay pagsupak. Ang pagtoo nga walay binuhatan patay.
5. Ug ako nagpadala ug mga sulogoon ngadto kanila, nga nagaingon: Ako nagabuhat ug usa ka dakung buhat, mao nga ako dili makaanha: nganong hunongon ang buhat, samtang biyaan ko kini, ug moanha kaninyo? (Nehemias 6: 3)

KAPITULO 18:

1. Wala mailhi
2. Sumpay sa kasaysayan sa Israel. Usab nagrekord sa gitagana nga pag-atiman sa Dios alang sa iyang mga katawhan.
3. Sa mga Judio nga napatlaag sa tibook Persia.
4. Ang Dios motagbo sa mga krisis sa kinabuhi pinaagi sa tawhanong mga panudlanan nga iyang giandam.
5. Kay kong ikaw magahilum niining panahona, busa ang kagawasan ug kaluwasan ma kita sa mga Judio gikan sa laing dapit; apan ikaw ug ang balay sa imong amahan ma ngahanaw: ug kinsay nahibalo kong ikaw nahiabot sa gingharian alang sa maingon niini nga panahon? (Ester 4:14)

KAPITULO 19:

1. Wala mailhi
2. Kini nga libro nakigbisog sa pangutanang, "Ngano ba nga ang mga matarung mag-antus?"
3. Ang libro wala gitumong kang bisan kinsa apan kini magamit sa tanang mga magtotoo nga nakasinati ug pag-antus.
4. Adunay espirituhanon nga rason luyo sa pag-antus sa mga matarung. Ang pag-antus dili kinahanglan nga ebidensiya sa kasuko sa Dios.
5. Kay ako nasayud nga ang akong manunubos buhi, ug siya motindog sa ulahing mga adlaw sa ibabaw sa yuta.

Ug ikaw tapus sa akong panit ulod ang molaglag niini nga lawas, apan sa akong unod makita ko ang Dios:

Kang kinsa man ako motan-aw alang sa akong kaugalingon, ug ang akong mga mata makasud-ong, ug dili sa dumuloong; bisan ang akong kasingkasing mangaut-ut sa sulod kanako. (Job 19: 25-27)

Apan siya nahibalo sa dalan nga akong pagapadulngan: sa diha nga siya magasulay kanako, ako mogula ingon sa bulawan. (Job 23:10)

KAPITULO 20:

1. Si Haring David mao ang tagsulat sa kadaghanan sa mga Salmo.
2. Ang libro sa Mga Salmo nailhan nga himno nga libro sa Israel. Kini maoy pag-ampo ug pagdayeg nga libro sa Biblia.
3. Israel, apan ang libro gigamit nga debosyon, pag-ampo, ug pagdayeg sa mga magtoto o hangtud karon nga mga siglo
4. Pag-ampo, pagdayeg, pagpangamuyo, ug pagsugid, ang tanan kabahin sa tinuod nga pagsimba.
5. Umari kamo, manag-awit kita alang kang Jehova; himoon nato ang usa ka malipa yong hugyaw alang sa bato sa atong kaluwasan. (Salmo 95: 1)

KAPITULO 21:

1. Salomon
2. Kini gilista diha sa Mga Proverbio 1: 1-6.
3. Israel, apan ang mga kamatuoran alang sa praktikal nga pagkinabuhi magamit sa tanan nga mga magtotoo.
4. Ang langitnon nga kaalam gikinahanglan sa kalibutanong pagkinabuhi. Ang Mga Proverbio maoy koleksyon sa mga maalamong mga prinsipyo nga gihatag sa Dios ngadto sa tawo (langitnon) aron sa paggobyerno sa pagpuyo kauban ang uban (kalibutanon).
5. Malipayon ang tawo nga makakaplag sa kaalam, ug ang tawo nga makakab-ot sa pagsabot. (Proverbio 3:13)

KAPITULO 22:

1. Salomon

2. Paghubit sa pagpangita sa kinabuhi nga halayo sa Dios.
3. Israel ug sa mga magtotoo sa kinatibuk-an nga adunay espesyal nga pagtagad sa mga kabatan-onan.
4. Ang kinabuhi nga bulag sa Dios walay pulos.
5. Atong paminawon ang panapos sa tibook nga butang: Kahadloki ang Dios, ug bantayi ang iyang mga sugo: kay kini mao ang tibook nga katungdanan sa tawo. (Ecclesiastes 12:13)

KAPITULO 23:

1. Salomon
2. Pagpakita sa relasyon tali kang Jesus ug sa simbahan ingon sa gipakita sa relasyon sa kaminyoon.
3. Israel ug sa tanang mga magtotoo
4. Ang langitnong modelo sa kinabuhi tali sa lalaki ug sa iyang asawa maoy sulondan sa relasyon tali kang Kristo ug sa Simbahan.
5. Ang daghang mga tubig dili makapalong sa gugma, Ni ang mga baha makalumos niini: kon ang usa ka tawo magahatag sa tanan nga mga bahandi sa iyang balay alang sa gugma, kini pagatamayon gayud. (Awit ni Solomon 8: 7)

KAPITULO 24:

1. Isaias
2. Pagtul-id ug pagbadlong
3. Juda
4. Ang rebelyon mosangpot sa panimalos. Ang paghinulsol modala ngadto sa pagpasig-uli.
5. Kitang tanan sama sa mga carnero nanghisalaag; ang tagsatagsa kanato misimang sa iyang kaugalingon nga dalan; ug gibutang ni Jehova diha kaniya ang kasal-anan nato nga tanan. (Isaias 53: 6)

KAPITULO 25:

1. Jeremias
2. Sa pagpasidaan sa umaabot nga paghukom sa pagkabihag ug tawag sa paghinulsol.

3. Juda
4. Ang nasudnong mga katalagman ug mga pagkaut-ut kasagaran tungod sa pagkamasu pilon ngadto sa Dios.
5. Tawgon mo ako, ug ako motubag kanimo, ug magapakita kanimo ug dagkong mga butang, ug malisud nga wala pa nimo hibalo. (Jeremias 33: 3)

Apan si Jehova miingon kanako, ayaw pag-ingon, ako usa ka bata: kay ikaw moadto sa tanan nga akong igasugo kanimo, ug bisan unsa nga ginasugo ko kanimo igasulti mo. Ayaw kahadlok sa ilang mga nawong: kay ako magauban kanimo sa pagluwas kanimo, nagaingon si Jehova. (Jeremias 1: 7-8)

KAPITULO 26:

1. Jeremias
2. Aron sa pagpakita ug paghinulsol nga gikinahanglan alang sa espirituhanon nga pagpasig-uli.
3. Mga Judio nga nabihag sa Babilonia.
4. Ang Dios mao ang matinud-anon sa parehong paghukom ug kalooy.
5. Tungod sa mga mahigugmaong kalolot ni Jehova nga kita wala mangalaglag, kay ang iyang mga kalooy walay paghubas.

Sila ginabag-o sa matag-buntag: dako ang imong pagkamatinumanon.
(Lamentaciones 3: 22-23)

KAPITULO 27:

1. Ezequiel
2. Si Ezequiel nagpasidaan sa umaabot nga pagkabihag, unya nanagna ngadto sa mga binihag human kini nahitabo.
3. Juda
4. Ang Dios naghan-ay sa makasaysayang mga panghitabbo aron ang mga nasud makaila nga siya mao ang Dios.
5. Ug gipangita ko ang tawo sa ilang taliwala, nga makatukod sa kuta, ug makatindog sa nakal-angan sa atubangan nako alang sa yuta, aron dili ko malaglag kini: apan ako walay nakaplagan. (Ezequiel 22:30)

KAPITULO 28:

1. Daniel
2. Sa pagpakita kon giunsa sa Dios pagmando ang mga kalihokan sa mga tawo.
3. Judiohanong mga bihag
4. Ang Dios labaw'ng makagagahum ug nagpasidungog siya kanila nga mopasidungog kaniya.
5. Ug sila nga mga manggialamon modan-ag ingon sa kahayag sa hawan sa kalangitan; ug sila nga makakabig sa daghanan ngadto sa pagkamatarung mahimong sama sa mga bitoon sa mga katuigan nga walay katapusan. (Daniel 12: 3)

KAPITULO 29:

1. Oseas
2. Sa pag-alerto sa Israel sa iyang makasasala nga kahimtang ug dalhon siya balik ngadto sa Dios.
3. Ang amihanang gingharian sa Israel.
4. Personal nga kasinatian nagpadako sa tinuod nga pagsabot ug kalooy.
5. Patalinghug kamo sa Pulong ni Jehova . . kay si Jehova adunay pakiglalis sa mga pu moluyo sa yuta, tungod kay walay kamatuoran, ni kaayo, ni pag-ila sa Dios diha sa yuta. (Oseas 4: 1)

KAPITULO 30:

1. Joel
2. Sa pagpasidaan sa Juda sa ilang sala ug panginahanglan sa paghinulsol ug sa pagpahi balo sa umaabot nga mga plano sa Dios alang sa nasud.
3. Juda
4. Bisan sa taliwala sa pagtul-id nga paghukom, ang Dios nagplano sa umaabot nga pana langin sa iyang mga katawhan.
5. Ug kini mahitabo sa ulahi, nga igabubo ko ang akong Espiritu ibabaw sa tanang unod; ug ang inyong mga anak nga lalaki ug ang inyong mga anak nga babaye managpanag na, ang inyong mga tigulang nga mga tawo managdampo sa mga damgo, ang inyong mga batan-on nga lalaki makakita sa mga panan-awon:

Ug ingon man usab ibabaw sa mga sulogoon nga lalaki, ug sa ibabaw sa mga sulo goong babaye niadtong mga adlaw igabubo ko ang akong espiritu. (Joel 2: 28-29)

KAPITULO 31:

1. Amos
2. Aron sa pagtawag sa Israel balik ngadto sa Dios.
3. Israel
4. Ang tawag sa mga nasud karon sa gihapon "Pangandam sa pagsugat sa imong Dios."
5. Busa mao kini ang pagabuhaton ko kanimo, Oh Israel; ug tungod kay kini pagabuhaton ko kanimo, pangandam sa pagsugat sa imong Dios, Oh Israel. (Amos 4:12)

KAPITULO 32:

1. Abdias
2. Sa pagpasidaan sa silot sa Dios alang sa sala.
3. Edom
4. Ang Dios magpaubos nianang sa pagpakasala gibayaw.
5. Bisan ikaw nagabatog sa kahitas-an ingon sa agila, ug bisan ang imong salag igapahamutang sa taliwala sa mga bitoon, gikan diha hulogon ko ikaw, nagaingon si Jehova. (Abdias 1: 4)

KAPITULO 33:

1. Jonas
2. Ang katuyoan dili lamang sa pag-ebanghelyo sa Nineve, apan sa pagdokumento alang sa Israel nga ang kaluwasan dili alang sa mga Judio lamang.
3. Ninive
4. Ang kaluwasan dili lamang pinaagi sa kaliwatan, kultura, o uban pang mga babag. Tan-awa sa Roma 10:13.
5. Ug ang pulong ni Jehova midangat kang Jonas sa ikaduha nga higayon, nga nagaingon:

Tumindog ka, umadto ka sa Nineve, kanang dakong ciudad, ug walihan mo kini sa wali nga gisugo ko kanimo. (Jonas 3: 1-2)

KAPITULO 34:

1. Miqueas
2. Ang tawag sa paghinulsol aron sa paglikay sa paghukom.
3. Israel ug Juda
4. Ang Dios naghukom sa mga nanglupig sa iyang mga katawhan.
5. Gipakita na niya kanimo, Oh tawo, kong unsa ang maayo; ug unsa ba ang gikinahanglan ni Jehova kanimo, kondili ang pagbuhat sa minatarung ug ang paghigugma sa kalolot, ug ang paglakaw nga mapinaubsanon uban sa imong Dios? (Miqueas 6: 8)

KAPITULO 35:

1. Nahum
2. Sa pagpasidaan sa paghukom sa Nineve, kapitolyo sa taga-Asiria nga imperyo nga nagdala sa mga tawo sa Dios ngadto sa pagkabinihag.
3. Nineve
4. Pagbantay, Ang Dios nanimalus sa dautan.
5. Si Jehova mao ang Dios nga abughoan, ug nagapanimalus; si Jehova nagapanimalus ug siya puno sa kaligutgut; si Jehova nagpanimalus sa iyang mga kabatok, ug siya nagtipig ug kaligutgut alang sa iyang mga kaaway. (Nahum 1: 2)

KAPITULO 36:

1. Habacuc
2. Sa pagpukaw sa Juda sa ilang espirituanong panginahanglan, ug sa pagpasidaan sa umaabot nga paghukom gikan sa Dios.
3. Juda
4. Ang matarung mabuhi pinaagi sa pagtoo.
5. Oh Jehova, ako nakadungog sa imong sinultihan, ug ako nahadlok: Oh Jehova, buhia ang imong buhat sa taliwala sa mga katuigan, sa taliwala sa mga katuigan ipahibalo kini; sa kaligutgut hinumdumi ang kalooy. (Habacuc 3: 2)

KAPITULO 37:

1. Sofonias
2. Aron sa pagpasidaan sa Israel ug sa tanan nga mga nasud sa paghukom sa Dios.
3. Israel
4. Ang Dios gamhanan sa pagluwas.
5. Si Jehova nga imong Dios anaa sa imong kintaliwad-an, usa ka makagagahum; siya magaluwas, siya magamaya tungod kanimo uban sa kalipay; siya mopahilum diha sa iyang gugma, siya magamalipayon tungod kanimo uban ang pag-awit. (Sofonias 3:17)

KAPITULO 38:

1. Haggeo
2. Sa pagdasig sa Israel sa bag-o nga kadasig alang sa Dios ug sa paghimo sa mga lider nga mahibalo sa ilang responsibilidad sa pagtukod pag-usab sa templo sa pagsimba.
3. Israel.
4. Ang pagtukod sa gingharian sa Dios kinahanglan prayoridad sa matuod nga magtotoo.
5. Busa karon mao kini ang giingon ni Jehova sa mga panon; Palandunga ang inyong mga dalan. (Haggeo 1: 5)

KAPITULO 39:

1. Zacarias
2. Aron sa pagdasig sa Israel sa paghuman sa templo.
3. Israel
4. Ang Dios nagkontrolar sa mga kalihokan sa mga tawo ug mga nasud.
5. Niadtong adlawa adunay usa ka tuburan nga pagabuksan alang sa balay ni David ug sa mga pumoluyo sa Jerusalem, alang sa sala ug alang sa kahugaw. (Zacarias 13: 1)

KAPITULO 40:

1. Malaquias
2. Aron sa pagtawag sa nasud sa Israel sa paghinulsol ug mobalik ngadto sa pagkamatarung.

3. Israel
4. Ang paghinulsol ug pagbalik katumbas sa pagpasig-uli. Ang parehong kinaiya ug aksyon gikinahanglan alang sa kapasayloanan.
5. Kong kamo dili managpatalinghug, ug kong kini dili ibutang ninyo sa kasingkasing, aron sa paghatag ug himaya sa akong ngalan, nagaingon si Jehova sa mga panon, nan igapadala ko ang tunglo kaninyo, ug pagatunglohon ko ang inyong mga panalangin; oo, ako nagtunglo na kanila, tungod kay wala ninyo ibutang sa inyong kasingkasing. (Malaquias 2: 2)